

Efe Boz'un Ailesi Tüm Çocukların Yaşam Hakkı için Ankara'daydı Artık Büyütecek Bir Efemiz Olmadığı için Olayı Büyütüyoruz

Efe Boz'un Anne ve Babası Tüm Çocukların Yaşam Hakkı için Ankara'daydı.

6 yaşındaki Efe Boz, 12.05.2010'da anasının yanında tek başına gönderildiği tuvalette yerine tutturulmayan bir lavabonun yere düşerek kırılan parçalarının şah damarını kesmesiyle yaşamını yitirmişti. Efe Boz'un annesi ve babası, sorumluların cezalandırılması ve başka hiçbir çocuğun eğitim ortamlarındaki ihmallerden dolayı yaşamını kaybetmemesi için mücadelesini sürdürüyor!"

Ekim'de TBMM'nin açılışıyla tekrar taleplerini yenilemek için Ankara'ya gelen anne ve baba, meclis içerisinde çeşitli düzeylerde görüşmelerde bulundu. Karar vericilerden öncelikli talepleri, eğitim ortamlarında güvenlik standartlarının belirlenip iş güvenliği yasasındaki gibi bir yönetmelik oluşturulması. Kendi çocuklarını kaybeden bir anne babanın, diğer çocukların yaşam hakkı konusunda verdikleri mücadele, saygı ve desteği hak ediyor.

≥≥ s.3

Ayrımcılık, HIV Pozitiflileri Göçe Zorluyor

HIV pozitif virüs ile yaşayanların maruz kaldıkları ayrımcılığın geldiği son noktayı, Stigma Index (Damgalama Ölçeği) araştırması, gösterdi. Araştırma sonucuna göre, Ankara da yaşayan HIV pozitiflilerin yüzde 50'si tedavilerini sürdürmek için Ankara dışından başka bir hastaneye gitmeyi tercih ediyorlar.

Yaşamak için saklamak şart...

Stigma Index (Damgalama Ölçeği) araştırması, HIV pozitiflilerin karşı karşıya kaldıkları ayrımcılığı, çarpıcı şekilde ortaya koydu. Araştırmada, Ankara'da yaşayan HIV pozitiflilerin yüzde 50'sinin, yaşamlarını sürdürebilmek için başka şehirlere göç ettikleri ortaya çıktı. ≥≥ s.2

Aden Bebek,
Bombalar Patlayan Dünyaya Hoşgeldin!
Yaşar Seyman, ≥≥ s.3

"Senin Baban Dövülerek Öldürüldü"
Gül Erdost ile Söyleşi,
Eren Aksoyoğlu ≥≥ s.4

Elde Var 2, Kaldı 498
Tanju Gündüzalp, ≥≥ s.5

Akıllı Şehirler: Bilerek Tüketmek
Özsel Beleli, ≥≥ s.6

Orphaned Land
Söyleşi: Mehmet Onur Yılmaz, Onur Mat
≥≥ s.7

Kumrular Patlaması
Ş. Erdem Türközü, A. Şebnem Soysal,
Bişeng Özdiç ≥≥ s.8

Ayıışığında Agora
Ali Akın Akyol, ≥≥ s.21

Türkiye'nin Süregelen En Eski 3. Derbisi
Mehmet Ali Çetinkaya, ≥≥ s.22

Bisiklete Hızlı Fren...

Ankara-Eskişehir arasındaki mesafeyi 1 saat 25 dakikaya indiren hızlı trene bisikletleriyle binememekten yakınan iki kentin bisikletçileri, ortak hareket etme kararı aldı. Durumu protesto etmek amacıyla 5 Ekim'de yedi amatör bisikletçi, "Ankara-Eskişehir pedal pedala" sloganıyla Başkent'ten Eskişehir'e pedal bastı. Ankara'da, "Yollarda biz de varız" diyerek bisikletin alternatif bir ulaşım aracı olduğuna dikkat çekmek isteyen bir grup bisiklet tutkunu, kentte bisiklet yolu olmamasını ve toplu taşıma araçlarında bisikletin yer bulamamasını protesto etmek amacıyla çevre illere tur düzenlemeye karar verdi. Toplam yedi kişiden oluşan bisikletli grup, ilk olarak "pedal kardeşi" ilan ettikleri Eskişehir'e gitmek üzere 5 Ekimde yola koyuldu. ≥≥ s.2

Ankara'ya Yeni Kardeş Geldi: Washington DC

2011 Washington Türk Festivali'nde Türkiye'yle ABD'nin başkentleri kardeş şehir ilan edildi. Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek ve Washington Belediye Başkanı Vincent Gray'in imzaladığı protokolle, Washington Ankara'nın 42. kardeş kenti oldu. ≥≥ s.2

Mamak'ta Çevik Kuvvet Eşliğinde Baz İstasyonu İnşaatı ≥≥ s.3

DOSYA:

Yeni Başlayanlar için Ankara

Niyetimiz size Ankara'yı sevdirmek değil. Bu pek kolay da değil zaten. Bir kent, en çok ve en önce neresinden başlayarak tanıtılırsa, tanımayanlar onu daha kolay ve daha çabuk anlayabilirler? Biz kuyuya bir taş attık.

Hadi taşı çıkartmaya..... ≥≥ s.10

Ankara Sanat
Tiyatrosu
Sezonu "Zübük"
ile Açıyor ≥≥ s.23

Ankara'nın 'Geniş Aile'sine Yeni Kardeş Geldi 42. Kardeşimiz Washington DC

2011 Washington Türk Festivali'nde Türkiye'yle Amerika'nın başkentleri kardeş şehir ilan edildi. Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek ve Washington Belediye Başkanı Vincent Gray'in imzaladığı protokolle, Washington Ankara'nın 42.kardeş kenti oldu.

Melih Gökçek, "Dünyanın siyasi, ekonomik, kültürel ve bilimsel alanlarda en önde gelen ülkelerinden birisi olan Amerika'nın başkenti Washington DC ile protokolün imzalanmasından gerçekten büyük bir memnuniyet duyuyoruz" dedi. Washington DC Belediye Başkanı Gray'de, Türkiye'nin Washington'ın Büyükelçisi Namık Tan'ın da katıldığı törendeki konuşmasında, Ankara ile imzalanan protokolün, iki başkent arasında çok yakın ve çok özel bir ilişkinin ilk adımını oluşturacağını belirtti.

İki belediye başkanının imzaladığı Kardeş Şehir Protokolü şu hususları içeriyor:

-Toplu taşıma, kentsel planlama, çevrenin korunması, sağlık ve sosyal projelerde en iyi uygulamalara ait teknik bilginin paylaşılması,

-İş, eğitim, sosyal ve kültürel çevrenin karşılıklı olarak tanıtılması amacıyla öğrenci ve diğer kişilerin ziyaretlerinin teşvik edilmesi,

-İki başkent arasındaki ekonomik ilişkilerin kuvvetlendirilmesi ve artırılması amacıyla her iki kentte ekonomik kalkınma ve yeni iş alanlarının oluşturulmasına dahil olan kesimler arasında iletişimin kurulması. Başkentler arasındaki yakın bağların geliştirilmesi için özellikle gençler arasındaki spor, kültür ve eğitim alanlarındaki özel etkinliklerin gerçekleştirilmesi.

İmzalanan protokole göre, Ankara Büyükşehir Belediyesi Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı ve Washington DC Belediyesi Protokol ve Uluslararası İlişkiler Başkanlığı, komitelerin kurulması, uzmanların

yer alacağı toplantıların düzenlenmesi ve bu protokol hükümlerinin uygulanmasında koordinasyon, değerlendirme ve idareden sorumlu olacaklar.

Melih Gökçek, Gray'e üzerinde resmi ile Türk ve Amerikan bayrakları bulunan bir tablo hediye etti.

Bir Umut...

Bu yeni kardeşliğin anlamının, etkilerinin ne olacağı zamanla göreceğiz. Ama Eylül sonunda New York'ta başlayan ve Washington'a da sıçrayan Wall Street işgal hareketi protestoları, "kardeş Washington'dan Ankara'ya da sıçrar mı" diye umut ve merak ediyoruz.

Ankara'ya Film Platosu Merkezi

Melih Gökçek'in Washington ziyareti yeni projeleri aklına getirirken bazı projelerinden de vazgeçirdi. Melih Gökçek, Amerika-film çağrışımı ve yolculuğu esnasında uçakta bir Ankara filmine denk gelmesiyle, Disneyland projesinden vazgeçip, Ankara'yı film platosu merkezi haline getirecek fikirlere yöneldi. Gökçek, film stüdyolarının olduğu bir Ankara'ya dair; "Ankara bu işin merkezi olabilir. Film yapımcılarının merkezi haline gelebilir Ankara. Uçakta gelirken 'Aşk Tesadüfleri Sever' diye bir film seyrettim. Ankara'yı gösteriyordu. İnsan kentini görünce hoş oluyor. Şimdi biz Ankara'yı çekeceğiz. Geç kaldık, ama zararın neresinden dönersek kardır. Kapalı dev hangarlar yapacağız. Açık platformlar yaptıracağız. Plato kuracağız ve filmlerini Ankara'da çeken ve/veya Ankara'yı filmlerinde gösterenlere de gerekli tüm olanaklarda ücret talep etmeksizin yardım ve destekte bulunacağız" dedi.

Türkiye'deki film ve dizi sektörünün boyutlarının gün geçtikçe büyüyen yapısı bu projeye Ankara'nın talip ve öncülmesini çok mantıklı kılıyor.

Mantıklı olmayan tarafsız ani değişimler gösteren proje planlarının tek kişinin inisiyatifinde olması...

Ya yarın bundan da vazgeçerse!? / Enver Arcak

Gökçek'in "Inception"ı*

Seyredenler hatırlar, filmde kahramanlarımız insanların bilinçaltı katmanlarında gezebiliyor, bu hayal dünyalarına müdahale edebiliyorlardı. Biz ise Ankara'lılar olarak belediye başkanımızın hayal dünyasını seçme şansımız olmadan yaşıyoruz. Milyonların şehri Ankara'yı bir rüya veya seyrettiği bir filmde aldığı ilhamla tekrar kurgulama çocuksu heyecanına ve bu kurguyu uygulama gücüne sahip olan Gökçek adeta bizi bilinc altının dehlizlerine sürüklüyor. Yıllar içinde bir Airbus'ın kanatlarındaki kafeteryada kahvaltıda, Gülüver'in cüceler ülkesi'ne veya peluş hayvanlar diyarına davet edildik. Şimdi de Disneyland'i beklerken, Ankara'nın bir film endüstrisi merkezi haline getirileceğini duyuyoruz. Belki bu sayede belediye başkanımızın geniş hayal dünyasının tadını sadece sinemada çıkartırken, şehrimizi de gerçeküstü halinden kurtarırız. / Onur Mat

* Film: Inception (Başlangıç) / Yapım: 2010 ~ ABD, Fransa, İngiltere, Japonya / Yönetmen: Christopher Nolan / Oyuncular: Leonardo DiCaprio, Marion Cotillard, Ellen Page...

Ankara Ayrımcılıkta da Lider Ayrımcılık, HIV Pozitifleri Göçe Zorluyor

HIV pozitif virüs ile yaşayanların maruz kaldıkları ayrımcılığın geldiği son noktayı, Stigma Index (Damgalama Ölçeği) araştırması, gösterdi. Araştırma sonucuna göre, Ankara da yaşayan HIV pozitiflerin yüzde 50'si tedavilerini sürdürmek için Ankara dışından başka bir hastaneye gitmeyi tercih ediyorlar. Yaşamak için saklamak şart...

Stigma Index (Damgalama Ölçeği) araştırması, HIV pozitiflerin karşı karşıya kaldıkları ayrımcılığı, çarpıcı şekilde ortaya koydu. Araştırmada, Ankara'da yaşayan HIV pozitiflerin yüzde 50'sinin, yaşamlarını sürdürürebilmek için başka şehirlere göç ettikleri ortaya çıktı. Buna göre, Ankara'da yaşayan HIV pozitiflerin yarısı, tedavilerini İstanbul ve İzmir gibi HIV ile yaşayan kişilerin sayısının yüksek olduğu illerde sürdürmeyi tercih ediyorlar. Bu tercihin

nedenlerinin başında, HIV virüsü gizliliğinin ihlal edilme korkusu ve hastanede çalışan sağlık personeli ve görevlilerinin ayrımcı tutum ve davranışları geliyor.

Sessiz kalınıyor...

Pozitif Yaşam Derneği Hukuk Poliklinikleri sorumlusu ve Saha Koordinatörü Yasin Erkaymaz, Ankara da yaşayan HIV pozitif kişilerin temel sorunlarından birinin de, mahremiyetlerinin ihlal korkusu olduğunu söyledi. Erkaymaz, "Bu korku nedeni ile hizmet aldıkları hastaneleri seçerlerken Ankara dışından başka bir hastaneye gitmeyi tercih ediyorlar. İstanbul, İzmir gibi HIV ile yaşayan kişilerin sayısının yüksek olduğu illerde, HIV ile yaşayan

kişiler başka HIV pozitifler ile bir araya gelerek birbirleri ile iletişime geçebilirlerken, Ankara'da yaşayan kişiler gizlilik ya da tanıdık birisi ile karşılaşma riski nedeni ile birbirleri ile iletişime geçmeyi tercih etmiyorlar" dedi. Erkaymaz, Ankara ve çevre illerde yaşayan HIV pozitiflerin birçoğunun, hastanede çalışan sağlık personeli ve görevlilerinin ayrımcı tutum ve davranışlarına maruz kaldığını söyleyerek, "Hukuksal alanda dava açarak haklarını arayabileceklerini biliyor fakat deşifre olmak kaygısıyla yaşadıkları ihlallerde sessiz kalıyorlar" diye konuştu. / Muhabir Koşan

Bisiklete Hızlı Fren...

Ankara-Eskişehir arasındaki mesafeyi 1 saat 25 dakikaya indiren hızlı trene bisikletleriyle binememekten yakınan iki kentin bisikletçileri, ortak hareket etme kararı aldı. Durumu protesto etmek amacıyla dün yedi amatör bisikletçi, "Ankara-Eskişehir pedal pedala" sloganıyla Başkent'ten Eskişehir'e pedal bastı.

Ankara'da, "Yollarda biz de varız" diyerek bisikletin alternatif bir ulaşım aracı olduğuna dikkat çekmek isteyen bir grup bisiklet tutkunu, kentte bisiklet yolu olmamasını ve toplu taşıma araçlarında bisikletin yer bulmamasını protesto etmek amacıyla çevre illere tur düzenlemeye karar verdi. Toplam yedi kişiden oluşan bisikletli grup, ilk olarak "pedal kardeşi" ilan ettikleri Eskişehir'e gitmek üzere 5 Ekim'de yola koyuldu. Son bir yıldır bisikletin alternatif bir ulaşım aracı olabileceğini göstermek ve düzenli şekilde spor yapmak amacıyla her Perşembe akşamı Ankara yollarında pedallayan "Perşembe Akşamı Bisikletçileri", çıkış noktalarına 220 kilometre uzaklıktaki Eskişehir'e gitmek üzere dün sabahın erken saatlerinde pedala bastı. Ankara-Eskişehir arasında başlayan hızlı tren seferleriyle bisikletleriyle alınımadıklarını, bu nedenle 220 kilometrelik mesafeyi pedallamak durumunda kaldıklarını ifade eden grup, "Ankara-Eskişehir pedal pedala, Bisiklet yasaklarına yeter artık" yazılı bir afişle tepkilerini dile getirdi.

Bisiklete hızlı tren engeli

Ankara'dan kardeş kent ilan ettikleri Eskişehir'e gitmek üzere yola çıkan bisiklet tutkunu yedi kişi, sıkıntılarını anlattı. Bisikletin medeniyet göstergesi kabul edildiğini ve tüm Avrupa ülkelerinde toplu taşıma araçlarının bisiklet taşımaya uygun olduğunu ifade eden 57 yaşındaki Kaya Palancılar, "Başkent'te

bisiklet yolu ve uyarı levhalarının olmaması nedeniyle gün içinde bazı tehlikelerle karşı karşıya kalıyoruz. Ankara'da bisikletle alakalı, 'Bisiklet giremez' uyarısından başka hiçbir levha yer almıyor. Çevre illere gidip oradaki arkadaşlarımızın hangi koşullarda bisiklete bindiklerini görmek ve onlarla daha sıcak ilişkiler kurabilmek amacıyla böyle bir tur düzenlemeye karar verdik. Bu konuda Eskişehir bize sahip çıktı çünkü onlar da bizler gibi iki kent arasındaki mesafeyi kısaltan hızlı trene bisikletleriyle binememekten yana dertliler" dedi.

Pedal kardeşi Eskişehir

Bisikletin şehirlerarası ulaşımında taşınmasıyla ilgili yaşanan sorunların çözümüne yönelik adımlar atılncaya kadar bu tür protesto turlarına devam edeceklerini belirten Kaya Palancılar, şunları söyledi:

"Bizler, diğer şehirleri de bisikletlerimizle turlamak ve keşfetmek istiyoruz. Gerek insan, gerekse yük taşımacılığında bu denli iddialı olan demiryollarının, en çok tercih edilen ulaşım aracı olma vizyonuna sahip bir kurumun bisikletle ilgili bakış açısının çağa daha uygun olmasını bekliyoruz. 57 yaşındayım ve 35 yıl aradan sonra bisiklet ile tanıştım. Ömrümün bundan sonra kalan kısmında bisiklet için bir şeyler yaparak geçirmek istiyorum. Türkiye'de maalesef gerek kent içi gerekse şehirlerarası yollarda bisiklete gereken önem verilmiyor. Sayımızı artırıp

sesimizi daha gür duyurabilmek amacıyla yollara düştük. Bize ilk destek pedal kardeşimiz Eskişehir'den geldi. Bir sonraki turumuzu ise Konya'ya yapmayı düşünüyoruz."

Pembe bisiklet

Ankara'dan Eskişehir'e gitmek üzere yola koyulan yedi kişilik grup, Kaya Palancılar (57), Özgür Tuğrul (34), Barlas Palancılar (30), Çağlar Kılıçarslan (28), Pelin Aksoy (23), Alp Aydos (22) ve Y. Kaan Çetin (19) isimlerinden oluşuyor. 220 kilometrelik maceraya pembe bisikletle pedallayan ve grubun tek kadın üyesi olan Pelin Aksoy yolculukla ilgili, "Bayanları temsil etmek ve onları cesaretlendirmek adına bu yolculuğa çıkmaya karar verdim. Herhangi bir korkum ya da kaygım yok. Ankara yollarında bisiklet sürmekten daha zor olacağını düşünmüyorum. En azından yol boyunca emniyet şeridi var. Eskişehir'de bizi sanal ortamdan tanıştırdığımız bisiklet tutkunu arkadaşlarımız karşılayacaklar. Çok örnek ve güzel bir adım olduğu kanısındayım" dedi. **Kardeş pedal ÇAYYOLU PAB'**ın 57 yaşındaki üyesi Kaya Palancılar, 220 kilometrelik Eskişehir turuna oğlu 30 yaşındaki Barlas Palancılar ile çıktı. Sivrihisar'da mola vereceklerini kaydeden Barlas Palancılar, Eskişehir'de bir etkinlik düzenleyeceklerini ve iki kent arasındaki "kardeş pedal" düşüncesini hayata geçireceklerini söyledi. Kaynak: Fatih Tekeci - Hürriyet Ankara

"Artık Büyütecek Bir Efemiz olmadığı İçin Olayı Büyütüyoruz" Efe Boz'un Anne ve Babası Tüm Çocukların Yaşam Hakkı için Ankara'daydı

6 yaşındaki Efe Boz, 12.05.2010'da anasının yanında tek başına gönderildiği tuvalette yerine tutturulmayan bir lavabonun yere düşerek kırılan parçalarının şah damarını kesmesiyle yaşamını yitirmişti. Efe Boz'un annesi ve babası, sorumluların cezalandırılması ve başka hiçbir çocuğun eğitim ortamlarındaki ihmallerden dolayı yaşamını kaybetmemesi için mücadelesini sürdürüyor.

Efe Boz'un babası, olayı gündemde tutmak için İstanbul'dan Ankara'ya yürümüş ve yürüyüşünü 23 Nisan'da TBMM önünde tamamlamıştı. Aile, TBMM Dilekçe Komisyonuna teslim ettikleri 115.000 imzayla aynı talebi yinelemişlerdi: "Tüm çocuklar için yaşam hakkı, tüm çocuklar için güvenli eğitim alanları!".

6 günde tamamladığı yürüyüşte 12 kilo kaybeden, kalsiyum çekilmesiyle ciddi sağlık sorunları yaşayan baba Kemal Boz ve anne Nurdan Boz, bugün Milli Eğitim'in sorumsuz ve ihmalkar yöneticilerinin "kusur yok ihmal yok" diyerek adaletten kaçmalarından; sorumluları aklamaya çalışan, örtbas çabası içine giren idari ve mülki amirlerden daha da yorgun düşmüş durumdadır.

Ekim'de TBMM'nin açılışıyla tekrar taleplerini yenilemek için

Ankara'ya gelen anne ve baba, meclis içerisinde çeşitli düzeylerde görüşmelerde bulundu. Karar vericilerden öncelikli talepleri, eğitim ortamlarında güvenlik standartlarının belirlenip iş güvenliği yasasındaki gibi bir yönetmelik oluşturulması. Kendi çocuklarını kaybeden bir anne babanın, diğer çocukların yaşam hakkı konusunda verdikleri mücadele, saygıyı ve desteği hak ediyor.

Efe Boz ailesinin oluşturduğu web sitesi (www.efeboz.com) ve Facebook'ta Efe Boz İçin, Başka Efeler Ölmesin Diye Adalet İstiyoruz sayfasından destek olmak mümkün. / Emrah Kırımsoy

Son 24 ayda eğitim ortamlarında yaşamını yitiren 13 Çocuk*:

Fatma Karoğlan, 18 Mayıs 2009, Adapazarı'nda Hızırtepe Kız Yetiştirme Yurdu'nda, Mine Gün, 18 Mayıs 2009, Adapazarı'nda Hızırtepe Kız Yetiştirme Yurdu'nda, Mustafa Kutlar, 30 Eylül 2009'da İstanbul-Güngören Lütfi Kırdar İÖO'nda, Umut Balık, 22 Mart 2010'da Uşak'da Eşme YİBO'da, Fadime Yalçın, Mart 2010'da Manisa-Demirci İmrenler Köyü İlköğretim Okulu'nda, Özlem Çakan, 22 Mayıs 2010'da Samsun Yaşar Doğu Kız Yetiştirme Yurdu'nda, Zeynep Binici, 22 Mayıs 2010'da Samsun Yaşar Doğu Kız Yetiştirme Yurdu'nda, Anıl Erden, 3 Haziran 2010'da İzmir-Bornova Seyit Şanlı TE Meslek Lisesi'nde, Efe Boz, 12 Mayıs 2010'da İstanbul Maltepe İlköğretim Okulu'nda, Anıl Karagöz, 5 Nisan 2011'de Ankara-Keçiören Atatürk İlköğretim Okulu'nda, Mehmet Ali Yavuz, 19 Nisan 2011'de İzmir-Menemen 75. Yıl İlköğretim Okulu'nda, Mustafa Çobanyıldız, 18 Nisan 2011'de Urfa'da Ertuğrul Gazi İlköğretim Okulu'nda Yavuz ... , Eylül 2010'de Ardahan'da bir İlköğretim Okulu'nda

(*) Gündem Çocuk Derneği

Mamak'ta Baz İstasyonu Gerginliği Sürüyor Çevik Kuvvet Eşliğinde Baz İstasyonu İnşaatı

Mamak'ta bir süredir devam eden baz istasyonu gerginliği sürüyor. Mamak Kutlu Mahallesi'ne Muhtarlık yanında bulunan Şahin Parkı'na baz istasyonu kurmak isteyen şirket, 20 Eylül 2011 günü iş makinelerini çevik kuvvet eşliğinde mahalleye soktu.

Polis-Şirket İşbirliği Mamaklıları İsyan Ettirdi

Mamak'a bağlı Kutlu Mahallesi'nde bir GSM operatörü baz istasyonu kurabilmek için çevik kuvvet eşliğinde mahalleye geldi. Mamak Belediyesi'nde aldığı imar iznine dayanarak Kutlu Mahallesi'ne baz istasyonu kurmak isteyen operatör şirket, iş makinelerini çevik kuvvet eşliğinde mahalleye soktu. Baz istasyonu kurulacağını anlayan mahalle halkı ise duruma tepki gösterdi. Mamak Belediyesi önünde baz istasyonlarına karşı eylemde olan Halkevleri üyelerinin de mahalleye gelmesinin ardından polisle mahalle halkı arasında zaman zaman arbede yaşandı. Baz istasyonu inşaatı ile mahalleli arasında barikat kuran polis zaman zaman şirket yetkilisi gibi halkı iknaya çalıştı. Mamak Emniyet Müdürlüğü'nde görev yapan amirlerin baz istasyonu istemeyen halkı "O zaman cep telefonu kullanmayın" şeklinde ikna etmeye çalışması tepkiye neden oldu.

Mahalle halkı baz istasyonunun yapılabilmesi için halkın önüne barikat

kuran polise tepki gösterdi. Mahalle muhtarı da halkın tepkisinden nasibini aldı. Daha önce mahallelerine baz istasyonu kurulmayacağını söyleyen muhtara da halk tepki gösterdi. Mahallelilerin tepkisi üzerine baz istasyonu kurulum çalışmaları bir süre durdu. Bu esnada mahalleden oluşturulan bir heyet, Belediye Başkanı Mesut Akgül ile görüşmek için Belediye'ye gitti. Ancak Belediye Başkanı heyeti kabul etmedi. Uzun bekleyişin ardından akşam saatlerinde şirket işçileri beton dökerek inşaatı tamamladı. Çevik kuvvet akşam saatlerine kadar parkın önünde kurduğu barikadı kaldırmadı. Betonun dökülmesinin ardından çevik kuvvet ve şirket yetkilileri mahalleden ayrıldı. Gece saatlerinde yapılan baz istasyonu inşaatının tahrip edildiği görüldü. / Deniz Sarıgil

ADEN BEBEK; BOMBALAR PATLAYAN DÜNYAYA HOŞGELDİN!

Yaşar SEYMAN

Aden Bebek bombalar patlayan Ankara'da yaşama gözlerini açtı.

Aynı anda Ankara'da, ülkede, dünyada kaç bebek bombaların patladığı yerlerde yaşama 'merhaba' dedi? Kaç bebek?

Kaç anne, çocuğunu kucağına aldığı andan itibaren patlayan bombaları unuttu? Kaç babanın heyecanlı bekleyişle yüreği pır pır attı? Anne de baba da dünyaya gelen bebeğin sevinci, coşkusu ve mutluluğuyla patlayan bombaları inanın o anlarda unuttu.

Çünkü kucaklarında yeni bir yaşam filizlendi...

Onların bakımı ve sevgisiyle yaşama tutunmaya hazırlan bebekleri dünyaya geldi.

Masum bebekler gibi masum kız bebek...

Aden'in anlamı cennet...

Çocuklarımıza cennetler sunamadık...

Yaşanası dünyalar için mücadele etmedik.

Bir anneler gününde; anneciğim, sana demokrasi armağan edemedim diye yazdım. Çocuklarımıza yaşanası bir dünya sunamıyoruz.

Ankara'da o bombaları patlatanlar artık sivil yaşamlara yöneliyorlar.

İnsanların sıradan yaşamlarına bombalar koyarak onları yaşamdan koparıyor, geride kalanları gözü yaşlı bırakmaktan utanmıyorlar.

Bu bombaları koyanları kınıyorum.

İnsan yaşamına kıyanları ne yazık ki insan görmüyorum.

Bir ülkenin insan hakları notunun tek ölçüsü bebek ölümleridir. Bir ülkede bebek ölümleri çoksa o ülkede insan hakları ihlal ediliyor. Ülke insan hakları konusunda sorunlu ülke görünür. Oysa bu sorunları azaltmak, insanların huzur, güven içinde yaşamlarına katkı koymak gerekir.

Ülkemizde zaten her evde darbelerin bir fotoğrafı asılı duruyor. Bir de savaş fotoğrafları asılıyor. Bu fotoğraflar o duvarlarda asılı kaldıkça kaç aile bu acılara takılmadan yaşayabilir ki? Kaç evde kin yüreklerle bağdaş kurmaz ki? Kaç insan huzur içinde evinden çıkar ki?

Patlayan tuzak bombalara karşın evlerimizden çıkmalı, yaşama sarılmalı yeni bebeklerin doğumuna koşmalı, açan çiçeği koklamalı, güneşle güne doğmalı, ayın seyrinde dinlenmeli ve sevmeliyiz...

Aden bebeği dünyaya getiren Melek Dağlı 40 yaşında anne, sevincini anlatamam. Abdullah Alp Dağlı 41 yaşında baba ve yüzlerindeki mutluluk görülmeye, yaşam müjdesi alınmaya öylesine değer ki?

Savaşın da kuralları vardır.

Sivil yaşamlara yönelmek insanlıktan çıkmaktan öte nedir ki?

Gün birlik ve dayanışma içinde yaşamak günüdür.

Filizlenen yeni yaşamlar gibi yaşama sarılmalıyız.

Sorunlarımızın üstünü örtmeden tartışmalı ve çözmeliyiz.

Kendi siğ, bencil, kırsı tartışmaların olduğu gruplarımızdan çıkmalı, başka seslere, kalemlere, düşünceler kulak vermeliyiz. Olaylara kendi penceremizden bakmayı sürdürürsek insan olmaktan uzaklaşırız.

Nazım Hikmet'in şiiri, Aden Bebek ve tüm bebeklere armağan olsun!

İnanın, güzel günler göreceğiz çocuklar

Güneşli günler göreceğiz

Motorları maviliklere süreceğiz çocuklar

İşıkli maviliklere süreceğiz

Çocuklar inanın, inanın çocuklar

Güzel günler göreceğiz güneşli günler

Motorları maviliklere süreceğiz.

'SENİN BABAN DÖVÜLEREK ÖLDÜRÜLDÜ'

Gül Erdost ile Söyleşi

Söyleşi: Eren AKSOYOĞLU

12 Eylül 1980 bir toplumun bütün dinamizmini, birikimini ve mücadelesini silmeye yönelik bir darbenin adıydı. Bugün Türkiye'de toplumsal muhalefetin hala ayağa kalkmadığını ve bütün parametrelerinin iktidarların altında ezildiğini düşünürsek darbeyi başarılı sayabiliriz. Böyle bir ortamda, geçtiğimiz aya damgasını vuran 12 Eylül Utanç Müzesi'ni mercek altına aldık. Umutlarını cezaevi zindanlarında kaybeden onlarca aile acılarını ve gözyaşlarını bu müzede sergilediler. 12 Eylül askeri darbesinin ardından gözaltında dövülerek öldürülen Yayıncı İlhan Erdost'un sevgili eşi Gül Erdost ile Utanç Müzesini ve anlamını konuştuk.

aklamaya çalışıyorlar. Bunlar bizlerin yaralarının tekrar tekrar kanamasına yol açıyor.

"Utanç Müzesi'nin açılışının bize bırakılması, bizim kanlarımızı, üzüntülerimizi sergileyerek ülkenin geçmişine ilişkin toplumu bilgilendirmeyi sağlamak zorunda kalmamız utanç verici bir durum. Bizi bu durumda bırakan yetkililer utanmadığı sürece yani "resmen" utanılmadığı sürece daha çok müzeler açılacaktır bu ülkede."

G.S.: İlhan ağabeyin tutuklandığı günlerde ortam nasıldı?

G.E.: 12 Eylül aylar öncesinden "ben geliyorum" demişti

düşüncesiyle. 10 Kasım günü (işkence ile öldürüldükten 3 gün sonra) avukatımız Halit Çelek, Mamak Askeri Cezaevi'ne çağrılarak İlhan'ın öldürüldüğü konusunda bilgilendirme yapıldı ve ağabeyi Muzaffer Erdost da salverildi. Bizler de bu biçimde öğrendik olayı.

"İlhan'ın tüm eşyalarını yıllarca evimizde buldukları yerlerde bıraktık. Bizimle yaşıyormuş ve bir gün gelip onları kullanacakmış gibi. Traş takımı, diş fırçası banyomuzda, giysileri gardıropta, çekmecelerde."

G.S.: Müzede İlhan ağabeyin sigarasını, kalemligini, çok sevdiği montunu, mahkeme tutanaklarını gördük. Ayrıca kanının sıçradığı pantolonunu ve paltosu oradaydı. Diğer teki bulunamayan ayakkabısı da. Eşinizin bunca eşyasını yıllardır saklıyorsunuz. Bu nasıl bir duygu? Kızlarınız neler hissediyor?

G.E.: İlhan'ın tüm eşyalarını yıllarca evimizde buldukları yerlerde bıraktık. Bizimle yaşıyormuş ve bir gün gelip onları kullanacakmış gibi. Traş takımı, diş fırçası banyomuzda, giysileri gardıropta, çekmecelerde. Ancak daha sonra zarar göreceğini, korumamız gerektiğini düşünerek düzgün bir biçimde kaldırdık, yılda bir kez havalandırıp yine yerlerine koyuyoruz. Ancak müzede gördüğümüz eşyaları ben de sizler gibi ilk kez gördüm. Ağabeyim Muzaffer Erdost koruyordu. Bu nedenle benim için de kızlarımız için de Utanç Müzesindeki sergi o günleri yeniden yaşamamız açısından çok elem veren bir andı diyebilirim. Kızlarım babaları işkence ile öldürüldüğünde çok küçüklerdi. Türküler 2,5 yaşında Alaz ise henüz 6 aylıktı, bir kez bile baba diyememişti. Türküler için iletişimleri çok iyi olduğundan babası çok önemli idi. İlk aylarda ölümünü söylememiz mümkün olmadı, yurtdışına iş için gittiği yalanını uydurduk. Daha sonraki aylarda babasının "trafik kazasında" öldüğünü söylemek zorunda kaldık. Yapılan zulmü küçükük beyninin alamayacağını düşünerek, şiddeti öğrenmesinin küçükük beynini ve yüreğini olumsuz etkileyeceğini düşünerek söylemeye utandık, yapanların utanması gerekirken. Ancak 1 yıl sonra kreşinde Türkülerin "benim babam trafik kazasında öldü" demesi üzerine arkadaşlarından birinin evde annesinden öğrendiği biçimde "hayır senin baban dövülerek öldürüldü" haberini alması ile gerçeği öğrendi. Ancak bu haber benimle ilişkisini olumsuz etkiledi "sen bana yalan söyledin" diyerek 6 ay konuşmadı, öfkesinden psikolojik bunalıma girdi. Şimdi her ikisi de İlhan Erdost'un kızı olmaktan büyük onur duyuyor ve anılarını yaşatmaya çalışıyorlar.

"İlhan'ın öldürümünden sonra sorumluluğum daha da artarak mücadelemi sürdürüyorum. Yalnız bu mücadele hiçbir zaman öç alma biçiminde değildi. Biz aile olarak hiç kan güdücü olmadık. Şiddet yanlısı olmadık."

G.S.: İlhan ağabeyin mücadelesini taşıdığınızı bilmekteyiz. Sizce onun ve 78'lilerin mücadelesi sürüyor mu? Gençler o mücadeleyi sürdürüyorlar mı? Gençlerin belleği taşıyacağına inanıyor musunuz?

G.E.: Ben gençliğimde sosyalizme inanmış biri olarak İlhan ile yaşamımı birleştirmeye karar verdim. İlhan'ın öldürümünden sonra sorumluluğum daha da artarak mücadelemi sürdürüyorum. Yalnız bu mücadele hiçbir zaman öç alma biçiminde değildi. Biz aile olarak hiç kan güdücü olmadık. Şiddet yanlısı olmadık. Şiddetle darbelere karşı olduk ve darbecilerin gerçek hukuki ortamlarda yargılanmalarını, yaptıklarından pişmanlık duyup özür dilemelerini bekledik. Ancak böyle olursa hem İlhan'ın hem de halklarının insanca yaşamaları için canlarından olmuş yakınlarımızın anılarını yaşatabiliriz. Elbette bu günün gençliğinden de şiddet yanlısı olmadan ama bilgilenecek ve sahip çıkarak davranmalarını bekliyoruz. Yakınlarını siyasi cinayetlerde kaybetmiş 27 aile olarak Toplumsal Bellek Platformu'nu oluşturduk ve yaklaşık 2 yıldır bu çaba içerisindeyiz. Toplumda geçmişe göre siyasi anlamda bir hareketlenme gözlemliyorum. Gençler sahip çıkmazsa elbette bu mücadele sonuçsuz kalır. Umutlarımızı yitirmemek, sürekli canlı tutmak zorundayız. Eğer böyle

Gazete Solfasol: 12 Eylül Utanç Müzesi'ni kamuoyuna açtınız. Siz o dönemi yaşamış bir insansınız. O günleri yaşamayan bizleri aydınlatmak adına soruyorum Utanç Müzesi niçin açıldı?

Gül Erdost: Öncelikle gençlerin, sizin deyiminizle o günleri yaşamayanların darbeler ve darbecilerle ilgili bilgilenmelerinin olmadığını ya da eksik olduğunu düşünüyorum. Resmi belgelerle geçmişe yönelik farkındalık çalışmalarının yapılması gerekiyor. O dönemde yakınlarını yitiren aileleri harekete geçirerek büyük bir belgelik olarak niteleyebileceğimiz utanç müzesini açtığı için Devrimci 78'liler Birliği'ne teşekkür etmek istiyorum. Bu yıl 2'sini açtılar. Gelecek yıllarda daha da gelişerek süreceğini düşünüyorum. Aslında Utanç Müzesi'nin açılış sırasında bazı basın organlarına söylediğim gibi bu müzelerin açılışının bize bırakılması, bizim kanlarımızı, üzüntülerimizi sergileyerek ülkenin geçmişine ilişkin toplumu bilgilendirmeyi sağlamak zorunda kalmamız utanç verici bir durum. Bizi bu durumda bırakan yetkililer utanmadığı sürece yani "resmen" utanılmadığı sürece daha çok müzeler açılacaktır bu ülkede. Dünyada bu tür olaylar başka ülkelerde de yaşanmıştır. Ancak onlar yaşanan insanlık dışı uygulamalar için söz konusu ailelerden "özür" dilemiş ve bu olayların bir daha yaşanmaması için gerekli hukuki süreci işletmiş ve önlemleri de almışlardır. Oysa bizim ülkemizde o dönemler sanki yaşanmamış gibi davranılıyor ya da dönemin sorumluları utanmadan "bugün olsa yine aynısını yapardım" diye açıklamalarda bulunuyor, üniversitelerde düzenlenen toplantılarda konuşmalar yapıp kendilerini

aslında. Kenan Evren'in anılarında da yazdığı gibi "darbe koşulları" oluşurken her gün öldürümlerin şiddetin tırmandırıldığı bir dönemi yaşıyorduk.

G.S.: Ölümünü öğrendiğinizde ne yaptınız?

G.E.: İlhan'ın gözaltına alınmasından önce evimizde ve iş yerlerimizde (yayınevi ve basımevi) yoğun aramalar yapıldı. İlhan, Onur Yayınları'nın sahibi ve emekçisi idi. Evimizde Engels'in "Doğanın Diyalektiği" isimli kitabından 2 adet buldukları için (ki biz yayıncıyız evimizde kolilerce de olabiliirdi) ve piyasada rahatça satılan ve hakkında herhangi bir kovuşturma bulunmayan ders kitabı olarak kullanılan kitabı "yasak yayın" olarak nitelediklerinden önce İlhan'ın ağabeyi Muzaffer Erdost'u gözaltına aldılar. Daha sonra da İlhan'ı Ankara Emniyeti'ne ifadesi alınmak üzere 5 Kasım'da ben kendim götürdüm. Gözaltına alınanlar o dönemde Mamak'ta bulunan askeri cezaevinde sorgulanıyorlardı. 5 Kasım 1980'den başlayarak her gün emniyetten Mamak Askeri Cezaevi'ne götürülüp getirildiler. 7 Kasım 1980 Cuma günü saat 17.00'de tutuklandılar. Biz tutuklama haberini avukatımız ama hem de yakın aile dostumuz Halit Çelenk'ten öğrendik. Bu sonuç beklemediğimiz bir durum idi. İlhan'da üzerinde ince bir palto ve yine ince bir takım elbise ile gitmişti. Hemen küçük bir valiz hazırlayıp çamaşır ve üşümemesi için daha kalın eşyaları koyup ertesi gün Mamak Askeri Cezaevi'nin dış nizamıyesine gittim. Beni içeri almadılar, biraz da tuhaf ve tedirgin davrandılar(daha sonra İlhan'ın ölümünü öğrendiğimde bu tedirginliğin nedenini anlayabildim). Ben de elimde küçük valiz ile eve döndüm. "Nasıl olsa Halit Ağabey görüşüne giderken götürür"

olmasaydık 12 Eylül karanlığında bizlerden korkup kaçan birçok yakınımız/arkadaşımız sandığımız insana karşı şimdi hala dimdik ayakta olmadık.

“Kenan Evren’in evinde lütfen alınan bir ifade ile geçici 15. maddenin kaldırılmasının gereğini yerine getirdiklerini düşünüyorlarsa bizlerin bu gaflete düşmeyeceğimizi bilmelerini söyleyebilirim.”

G.S.: Böyle bir Utanç Müzesi'nin AKP iktidarı döneminde açılmış olması sizce ne anlama geliyor?

G.E.: Utanç Müzesi'nin açılışı ile AKP arasında bir ilişki göremiyorum ben. Devrimci 78'liler Birliğinin yoğun çabası ile gerçekleşti. Ancak AKP referandum sırasında geçici 15. Maddeyi kaldırarak rantını yemek istedi, yedi de. Süreç içerisinde gördük ki içselleştiremediği için, gerçekten istemediği için referandum sırasında oy almak kaygısı ile verdiği sözlerin ve propagandaların arkasında durmadı. Bunu belki de kendi örneğimden şöyle açıklayabilirim; 12 Eylül referandumu sonrası İlhan'ın öldürümünün 30. yılından 1 gün sonra, 8 Kasım 2010'da Toplumsal Bellek Platformu ailemizle birlikte ben ve kızlarım, İlhan'ın öldürüldüğü yer olan Mamak

Askeri Cezaevi önünde basın açıklaması yaptık, ardından Ankara Adliyesi'ne dönemin sorumluları ile ilgili suç duyurusunda bulunduk. Aradan 1 yıl geçmesine karşın herhangi bir gelişme olmadı. Kenan Evren'in evinde lütfen alınan bir ifade ile geçici 15. maddenin kaldırılmasının gereğini yerine getirdiklerini düşünüyorlarsa bizlerin bu gaflete düşmeyeceğimizi bilmelerini söyleyebilirim. Ayrıca yine platform ailemiz olarak bundan 20 ay önce TBMM'deki grubu olan tüm partilere giderek faili meçhul cinayetlerin aydınlatılması için “Araştırma Komisyonu” kurulmasını istedik. Bizi çok da iyi karşıladılar, umutlandırdılar. Ancak daha sonra muhalefet partilerinin komisyon kurulmasına ilişkin verdikleri tüm önerilerini reddettiler. Bunlar iktidar partisinin bu konuda çok da istekli olmadığına göstergeleri değil midir? Zaten isteseler bizlerin talebine de gerek kalmadan kendiliklerinden girişimde bulunmaları gerekirdi. Biz yine umudumuzu canlı tutarak 12 Eylül, ondan önce ve daha sonra işlenen tüm cinayetlere ilişkin toplumda farkındalık çalışmalarımızı sürdürmeye devam edeceğiz.

Sizlere de bu çalışmalara katkı verdiğiniz için teşekkür ediyorum.

Ankara Devrimci 78'liler Derneği Başkanı Hüseyin Ertürk:

“Geçen sene açtığımız Utanç Müzesi yaklaşık 15 ila 17 bin kişi arasında kişiyle buluştu. Fakat bugün itibarıyla (15 Eylül) 9 günlük süre içerisinde biz bu sayıya ulaştık. Daha çok talep olduğu açık. Süresi de daha uzun. Biz 50 – 60 bin kişiyi hedefliyoruz. Materyaller konusunda; ailelerin, ellerinde belge olanların bize güvenmesi gerek. Çünkü biz bir kurumuz. Bu süreçte, sergiye koyabileceğimiz malzemeler ile ilgili ciddi bir araştırma içine girdik. Söz gelimi, Deniz'in (Deniz Gezmiş) parkasının Halit ağabeyde (Avukat Halit Çelenk) olduğunu öğrendik. Şekibe abla (Halit Çelenk'in eşi) da sağ olsun parkayı bize verdi. İlhan ağabeyin (İlhan Erdost) eşyalarının zaten Muzaffer

ağabeyde (İlhan Erdost'un ağabeyi) olduğunu biliyorduk. Mesela Mahir'in (Mahir Çayan) yelegeyi bir başka yerden geldi. Ondan sonra İbrahim'in (İbrahim Kaypakaya) baskı makinasını Malatya, Kürecik'te bir mağaradan aldık, geldik. Dahası, zaten Erdal'ın (Erdal Eren) ceketini geçen sene sergilemiştik. İdam edilen arkadaşların özel eşyalarına ulaşmaya çalıştık. Çoğuna ulaştık ama bazıları iyi bir kayıt tutamamış veya bugüne kadar saklanmamış. Bazılarına ulaşamadık henüz. Ama bu sesle önümüzdeki yıl o ailelerin hepsinin bize ulaşacağını ve özel eşyalarını getireceklerine inanıyorum. Bir hedef olarak önümüzde bunu koyuyoruz.”

Utanç Müzesi Sergisi Anı Defteri'nden...

Bunlar anlatılmadan geleceği kurmak imkansız. Vicdanların susması imkansız! T.C. tarihindeki utançların adını koymak, bunu da böyle bir sergiyle yapmak çok önemli. Sürekli hale gelmesi, bu utançların bir daha yaşanmaması dileğiyle.

Bizleri 'onurumuz'la buluşturduğunuz için teşekkürler.

Banu Güven

Nasıl kalbim dayandı, nasıl gezdim, gezebildim? Bilmiyorum. Utanarak teşekkür ediyorum.

Ayşeğül

Varlıklarını askeri darbelerle borçlu olanlar, darbecilerden hesap soramaz.

Mustafa Balkız

“Nous sommes tous Hrant Dink, nous sommes tous des Arméniens.”

Ajda Yekta Kara

Bütün büyük serüven tek kelimenin peşinde: Kazanacağız.

Şahin Şevki Bayraktar

Toz pembe şafaklar kapkaranlık gecelerin ardından doğar. Zafer bizim olacak.

Hasan Oyanlı

Öyle çok öldük ki, bizi gökyüzüne gömmek zorunda kaldılar.

Nazar Tüysüzöğlü

Korktum. İnsanlığımdan utandım. Utanması gereken ben değilim.

Kaygusuz

19 Aydır Tutuklu Yargılanan Berna ve Ferhat Nihayet Serbest; Elde Var 2, Geriye Kaldı 498!

Tanju GÜNDÜZALP

Ağzımıza sakız olan, “ileri demokrasi” şapkasının altında, cezaevlerini sığdıramaz şekilde dolduran hükümet ve hukuk, evrensel demokrasi ve insan hak ve özgürlüklerini sınır tanımazca sarsıyor bugünlerde. Özellikle seçim öncesi ve seçim sonrasında mantığımızı zorlar hale gelen gözaltı ve tutuklama olaylarında, savcının bir önceki celsede “tutukluluklarının kaldırılmasını” talep edip, yargıçların olumsuz görüş bildirmesinin ardından, bu hafta 2 öğrenci arkadaşımız, devletten 19 ay alacakla ve hiçbir zaman bilemeyeceğimiz bir ruh hali ile aramıza katıldılar (tahliye oldular). Çağdaş Hukukçular Derneği'nin son raporunda verdiği sayıya göre tutuklu öğrenci sayısı 500.

Konu artık, hukuk ve yasalarımızdaki dilin sınırlarında aranan gerekçelerle, adalet ve evrensel hukuk normlarını hiçe sayan bir yapıya doğru gitmekte. Kendi eğitim sorunları üzerine düşünen, fikir bildiren ve mücadele eden öğrenci dostlarımızın ve kürt sorunu çerçevesinde resmi siyasi çalışma yürüten insanlarımızın artık bir ayağı demir parmaklıklar ardında.

ÇHD(Çağdaş Hukukçular Derneği) İstanbul Şubesi, tutuklu öğrenci arkadaşlarımız üzerine yaptığı araştırmada bu konuya ayrıntılı bir pencere açıyor.

2010 ve 2011 yıllarında; bir hukuk ülkesinde yaşayan her bireyin, ifade özgürlüğü, insan hakları, savunma hakkı, kişi özgürlüğü ve dokunulmazlığı noktalarında, siyasal iktidarın baskı uygulamaları ve yargı organlarının da bunu destekler mahiyetteki hukuka ve yasalara aykırı kararları, içinden çıkılmaz ve ne yapılacağı bilinmez bir hal almış durumda.

ÇHD raporunda, “Tutuklu öğrenciler” sorunu olarak tanımlanan durum, siyasal ve hukuksal aklın sınırlarını zorlayan bir gerçek haline gelmiş durumda. Dileyelim ki, Kürt politikacılarımız için de, benzer bir çalışma en kısa sürede yapılsın ve hukuk normlarına yargının bakışına iki başlı bir değerlendirme ile bir çekidüzen verilmesine etken olabilsin. Ve böylece, siyasetin hukuktan destek alarak, kendine muhalif görüş, düşünce ve faaliyetlere karşı uyguladığı baskı, toplumumuz tarafından daha görünür kılınsın ve görünürlük üzerinden itirazımızı dile getirebilelim.

Hükümetin desteklediği, “arap baharı” nitelemesi ile anılan tüm ülkelerde de, dünyadaki tüm eleştirel toplumsal çabalarda da “öğrenciler” her zaman toplumun en hareketli grubunu oluşturmaktalar. Öğrenci arkadaşlarımızın parasız eğitim, harç ücretleri, barınma ortamları, eğitimin özgürlük ve yaratıcılığı, toplum için eğitim adına eylem yapmaları, itiraz etmeleri doğal ve desteklenmesi gereken bir yaklaşımdır. İnsan hakları ve özgürlük, toplumun her bireyi için ve tam olarak burada vardır ve var olacaktır.

Siyasal iktidarın baskısı ve yerel baskı (valilikler ve kolluk güçleri) ile şiddet desteklemiş, yargı bunu gösteri yürüyüşleri (2911 Nolu yasa) yerine terör suçu ile ilişkilendirerek psikolojik savaşa taşımış, ardına üniversite yöneticileri de soruşturma-uzaklaştırma ve okuldan atma ile süreci tamamlamışlardır. Öğrenciler sınavlarına girememiş (tutuklu yargılanan kişiler, öznel durumlarda mahkeme kararı ile 1-2 gün izin alarak cezaevi dışına çıkabilmektedirler.) ve eğitim süreklilikleri kesintiye uğramış veya bitirilmiştir.

Dün (6 Ekim 2011) serbest bırakılan, Ferhat Tüzer ve Berna Yılmaz'ın 19 ay boyunca tutuklu yargılanmaları süreci hukuk çevreleri tarafından da hala anlaşılammaktadır. 14 Mart 2010 tarihinde, Başbakan'ın Abdi İpekçi Salon'unda “Roman Açılımı Çalıştay” nda konuşma yaptığı sırada, “parasız eğitim istiyoruz, alacağız” yazan bir pankart açan Berna ve Ferhat, 19 ay tutuklu olarak yargılanmışlardır.

Parasız eğitim isteyen 2 öğrenci (ve/veya 498) ve yasadışı örgüt üyeliğinden yargılanan Berna ve Ferhat.

Kolluk güçlerinin, savcılarının, hakimlerin, valilerin, siyasal iktidarın acilen, demokratik olduğu düşünülen bir sistemde, kim yasadışıdır kim değildir, insan hakları ve ifade özgürlüğünün evrensel niteliği, topluma/hukuğa/sokağa, nesnel ve yansız yaklaşım üzerine yeni ve uzun soluklu bir bilgilendirme ve eğitim seminerleri sinsilesine alınmalarına ihtiyaç bulunmakta...

TUTUKLU ÖĞRENCİLERDEN BAZILARININ İSİMLERİ*:

Selçuk Akagündüz - Rohat Taysun - Songül Sıcaküz - Ercan Marhan - Kemal Tıbelik - Sercan Avşar - Orhan Eren Topalan - Müslüm Karayazgan - Erdal Beşer - Osman Özdemir - Yılmaz Sarı - Mehtap Oktar - Fatma Özdemir - Gurbet İlbar - İlhan Koyu - Volkan Boyraz - Şafi Onat - Mehmet Özcan - Ersin Kazgan - Tuncay Genç - Hakan Yalçınkaya - Agit Tan - Bayram Gümüşay - Mehmet Karabacak - Erhan Gürçay - Bışar Çoban - Diyadin Gülen - Bahattin Kartal - Esra Sekman - Burhan Şık - Cihan Kırmızıgül - Tufan Öter - Ramazan Oba - Meltem Yıldırım - Hakan Yılmaz - Suat Tuncay - Hikmet Yaygın - Özkan Yağcı - Hasret Dayan - Ersin Çakır - Erdal Yiğit - Abdullatif Olam - Serdar Eren - Meltem Yağmur Bovkır - Bilal Kandemir - Bayram Yılmaz - Kayhan Tüney - Vahit Erdoğan - Serkan Avşar - Ferhat Döner - Ahmet Çoban - Kenan Dede - Şilan Dörtyama - Muhammet Gelturan - Fırat Baran - Adem Şahin - Ramazan Karadağ - Ferhat Tüzer - Berna Yılmaz - Tuğba Kahraman - Sezer Duruk - Abdulkahar Karaç - Aysel Gürel - Naim Türköz - Muhammet Gelturan - Talat Şeyhanoğulları - Kadri Turgut - İlhan Çetin - Hasan Çalhan - Ergün Koçak - Murat Aygül - Leyla Akyıldız - Medet Avinca - Mazlum Kavak - Hakan Beyhan - Yakup Taş - Cüneyt Arslan - Yunus Abatay - Mürvet Kasımlıoğlu - Ayla Şimşek - Mehdi Aspar - Mutih Aydın - Kenan Demir - Murat Yıldız - Faruk Görken - Gurbet İlbar - Cabbar Alp - Feyzullah Kılıç - Veysi Kaya...

*Çağdaş Hukukçular Derneği İstanbul Şubesi Tutuklu Öğrenciler Raporu'ndan...

AKILLI ŞEHİRLER BİLEREK TÜKETMEK

Özsel BELELİ

Şehirde yaşarken karşılaştığımız sorunları ele aldığım bir köşede neden tüketim konusuna bu kadar yer ayırdığımı merak edenler olabilir. Çünkü şehirdeki sorunlarımızın birçoğunun kaynağında tüketim alışkanlıklarımızın olduğunu düşünüyorum. Her birimizin neyi, ne miktarda, nerede ve nasıl tüketmeye ilişkin verdiğimiz bireysel kararların milyonlarca birleşince şehrimizin fiziksel şeklini, yaşam tarzını ve niteliğini belirlere hale gelebiliyor. Sebze meyvemizi kimden ve nereden almayı seçtiğimiz şehirdeki yerel ürün pazarlarının yerine zincir süpermarketlerin yaygınlaşması anlamına gelebiliyor. Veya ürettiğimiz çöpün, harcadığımız su ve elektriğin miktarı şehrimizin çevresindeki doğaya ne derece zarar verdiğimizizi etkileyebiliyor. İşte bu yüzden bu köşede üçüncü kez tüketim ve biz tüketicilerin tercihleriyle ilgili yazmaya karar verdim.

Tüketim ve teknolojinin kesişiminde yapılan çalışmalardan seçtiklerimin ortaklaştığı bir nokta bilmek ve davranış değişikliği arasındaki bağı görsel ve dijital teknolojileri kullanarak güçlendirmek. Burdaki temel varsayım bir konuda genel bilgi sahibi olmamızın davranışımızı değiştirmemize yol açmadığı. Örneğin birçoğumuz ürettiğimiz her bir parça çöpün çevreye verdiğimiz yükü artırdığını biliyoruz ancak kaçımız ürettiğimiz çöp miktarını azaltmak için tüketim davranışımızı değiştiriyoruz? Veya birçoğumuz tükettiğimiz elektriğin, suyun, doğal gazın çevreye farklı şekillerde verdiği zarardan haberdarız ama kaçımız bu yüzden daha kısa duş alıp, çamaşırımızı daha seyrek ve kısa programda yıkayıp, kışın daha serin bir evde oturmayı tercih ediyoruz? Niyetim ne yargılamak ne de "böyle davranılmaz, şöyle davranılır" şeklinde özetlenebilecek bir yazıya giriş yapmak. Sadece bireyin bir konuda genel bilgi sahibi olmasının bu konudaki davranışını değiştirmesine yol açtığı durumların aslında oldukça nadir olduğunun altını çizmek.

İşte görsel ve dijital teknolojiler bence tam da bu noktada önem kazanıyor. Hele bir de insan davranışıyla ilgili araştırmalarla birleştiklerinde harikalar yaratabiliyorlar.

Tedarik ve Atık Zincirleri

Örneğin Sourcemap (Kaynakharitası) (www.sourcemap.com). Birçoğumuz kullandığımız ürünlerin tedarik zincirlerinin hem bu zincirde yer alan bireyler hem de çevre için ne kadar önemli olduğunu biliyoruz. Ama haftasonu alışverişine çıktığımızda vitrinde gördüğümüz kumaş ayakkabıyı veya markete yeni gelen aromalı kahveyi alıp almama kararını verirken bu ürünlerin tedarik zinciri kaçımızın aklına geliyor ki. Zaten aklımıza gelse bile bu bilgiye günlerce araştırmadan ulaşmamız mümkün değil, o yüzden biz de doğal olarak ürün tercihimizi yaparken bu bilgi hiç yokmuş gibi varsayıyoruz.

'Sourcemap' bu noktada devreye giriyor, tedarik zinciriyle ilgili anlaşılması kolay bilgiye hızlı bir şekilde ulaşarak tüketim tercihlerimizi çevreye ve insana daha az zararlı şekilde yapmamıza aracı olmaya çalışıyor. Giyimden gıdaya otomotivden elektroniğe satın almayı düşündüğümüz ürünlerin tedarik zincirleriyle ilgili görsel bilgiyi kolayca ulaşılabilir bir şekilde ücretsiz olarak sunuyor. Böylece tüketici olarak davranışlarımızı olumlu yönde değiştirmemizi destekliyor.

Tüketimde tedarik zincirinin tam ters ucunda ise atık zinciri duruyor. Bu konuda da Trashtrack (Çöpizi)(http://senseable.mit.edu/trashtrack/) yeni ama geleceğe dair ümit verici bir çalışma. Trashtrack kapsamında farklı evsel atıklara takılan dijital künyelerle örneğin bu akşam çöpe attığımız portakal kabuğu, dün geri dönüşüm kutusuna bıraktığımız cam şişe, geçen hafta toplama kutusuna koyduğunuz pilin ne zaman, nerede olduğunu görsel bir şekilde takip edebilirsiniz. Çalışmanın amacı, tüketici olarak üstünde fazla akıl yormadığımız atık zinciriyle ilgili olarak görsel ve etkileyici bilgi sunarak tüketim davranışlarımızı etkileyebilmek.

Elektrik, Su ve Doğal Gaz Tüketimi

ABD'nin Kaliforniya eyaletinde hanelerin elektrik, su ve doğal gaz tüketimini azaltmak için yapılan çalışmalarda tüketici olarak davranışımızı değiştirmemize yol açan önemli bir etmenin çevremizdekilerin davranışı olduğu varsayımından hareketle yeni bir faturalandırma şekli deniyor. Yeni faturalarda sadece kendi evinin elektrik, su veya doğal gaz harcamasını değil, kendi mahallendeki ortalama bir evin harcamasını da görebiliyorsunuz. Faturalar her evin ortalamayla karşılaştırmasını grafikler, gülen ve somurtan yüzlerle de destekliyor. Böylece mahallendeki diğer evlerden daha az mı yoksa daha çok mu harcadığınızı değerlendirebiliyorsunuz. Kaliforniya'da bu yeni faturalandırma şekline geçildikten sonra ortalamanın üstünde olan evlerin kullandıklarında kaydedeğer bir azalma olduğu görüldü. Aslında her bir tüketici elektrik, su ve doğal gaz tüketiminin çevreye verdiği zarara ilişkin genel bir bilgiye sahipken, daha az tüketime götüren davranış değişikliği bu bilgiden değil, mahalledeki diğer evlere göre daha az mı yoksa daha çok mu harcadığınızı görmekten kaynaklanıyor. Sonuçta oldukça basit bir teknolojinin ürettiği ortalama tüketim bilgisinin yine oldukça basit bir yöntem olan faturayla tüketiciye karşılaştırmalı olarak aktarılması belki de kapsamlı bir bilinçlendirme kampanyasının yaratmayaacağı etkiyi yaratabiliyor.

Vaşington eyaletinde yine konutlardaki elektrik, su ve doğal gaz tüketimini azaltmak için bu kez daha ileri bir teknolojiden yararlanılıyor. Seçilen evlere dijital termostat ile beyaz eşyalara tüketimi kontrol eden kumanda takılıyor. Tüm bu cihaz ve eşyaların tükettiği elektrik, su ve doğal gaz miktarı ile bu tüketimin kişiye maliyeti elektronik olarak internet üzerinden evde yaşayanlar tarafından görülebilir ve kontrol edilebilir kılınıyor. Bu şekilde, örneğin, buzdolabının aşırı elektrik harcadığını ve ayda on dolara mal olduğunu gören biri buzdolabının derecesini artırıyor; çamaşır makinesinin çok su harcadığını gören biri yıkama programını değiştiriyor. Nitekim çalışmanın yapıldığı evlerdeki tüketimde ilk aydan itibaren önemli bir azalma görüldü.

Kullandığımız ürünlerin nereden geldiğini gösteren Sourcemap, ürettiğimiz çöplerin nereye gittiğini gösteren Trashtrack, konutlardaki elektrik tüketimini azaltmaya yönelik olarak Kaliforniya eyaletinde faturalandırma denemeleri ile Vaşington eyaletinde kendi tüketimini sürekli izleyebilmeyi sağlayan elektronik sistemler. Bu ve benzerleri, tüketici olarak yaptığımız seçimlerin şekillendirdiği şehrimizin çevre ve insan dostu olabilmesi için uğraşan çalışmalar. Daha nicelerine.

Gelecek ay şehirde tarımsal üretimle ilgili yazımda buluşmak üzere.

Şehirde yaşarken her gün karşılaştığımız ve ilk bakışta kronik gözükten sorunları teknolojiye dayalı akıllı ürün ve sistemlerle azaltmanın mümkün olduğuna inananlardanım. Bu köşede, farklı şehirlerde gördüğüm ve beni heyecanlandıran akıllı çözümleri sizlerle paylaşmak istedim. Bu köşede anlatılanlarla ilgili görüşlerinizi ve sizin gördüğünüz, okuduğunuz başka akıllı çözümlerle ilgili epostalarınızı dört gözle bekliyorum. Adresim ozselbeleli@gmail.com

“Ankara Böylesini Görmedi!”

Otoyollar ve araba merkezli ulaşımın desteklendiği Ankara'da, 24 Eylül'de yüzlerce bisiklet ve yaya iklim için harekete geçti. 350 Ankara'nın çağrısı, Ankara'nın Tüdef, Tükoder, Odtü Mezunlar Derneği, Afsad ve Perşembe Akşamı Bisikletçileri gibi önemli örgüt ve grupların desteği ile fosil yakıtsız bir dünya için 2000 kentle beraber harekete geçen iklim aktivistleri, 500 bisikletliyle Ankara'da bir ilke imza attı. Eylemde, yüzlerce insan fosil yakıt dünyasını ve bugün ulaşılan milyonda 392 parçacık miktarını simgeler şeklinde yüzünün yarısını siyaha boyarken, diğer yarısına da atmosferdeki güvenli karbondioksit miktarını vurgulamak için "350" yazdılar. Takım elbise ve günlük kıyafetlerle katılarak bisikletin ulaşım aracı olarak da kullanılabilirliğini gösterdiler. Bisiklet orkestrası yol boyunca etkinliği enstrümanlarıyla eşlik

ederken, sokak sanatçıları canlı heykel ve pandomimciler iklim değişikliğinin yaratacağı felaketi anlattı. Etkinlik özellikle toplu taşıma vurgulamak için Ankara Garında başladı, Geçlik Parkı, Ulus ve Kızılay'dan Meclis Kavşağına çıktıktan sonra Milli Müdafı Caddesinden Güvenpark'a geçilerek 500 bisikletliye burada yüzün üzerinde yayanın katılması ile basın açıklaması yapıldı. Yol boyunca ilk defa bisikletlilerin geçtiği yerde araç trafiği durduruldu. Ankaralılar eylem boyunca bu kadar bisikletlinin bir araya gelmesinin şaşkınlığı içindeydiler. İlk açıklama 300 km bisiklet yoluna sahip Bogotalı eylemciden geldi. Bogota'nın nüfusunun 9 milyon araba sayısının da 1.6 milyon olduğunu söyledi. Kolombiya'da bisikletin arabadan daha çok kullanıldığını, hafta sonları yolların trafiğe kapatılıp bisiklet kullanımının teşvik edildiğini belirtti. Sözlerini "Ülkemdeki kanunlar ve inisiyatifler bizlerin, daha iyi ve sağlıklı bir hayat yaşaması için. Umuyorum ki Türkiye'de de o adımlar atılır" diyerek tamamladı. **Duble Yollara, Nükleere para var da, İklim yok mu!**

350 Ankara açıklamasında ise 'Bilim dünyası diyor ki, iklimin artık geri dönülemez noktası 350 ppm. Yani aştık, geri dönün diyor. Bizler de artık iklim için 'no minute' diyoruz" denildi. İklim için bisiklet kullanımına uygun yollar istediklerini kaydeden grup, "İklim dostu enerjiler ve iklim politikaları istiyoruz. Bunun için para olduğunu biliyoruz. Sizler, 11 milyar doları İzmir-İstanbul yolunu yapmak, 6 milyar doları üçüncü köprü yapmak, 70 milyar doları ise nükleer santral yapmak için ayırıyorken 'Para yok' demiyorsunuz. Ama konu petrol yakmayan bisiklete geldiğinde para kalmıyor. Türkiye'nin tek hedefi, 25 bin kilometre duble yol ve 2023'te bütün dereleri yok edip, kömürü çıkartıp enerji elde etmek. Bugün Bogota'da yüzlerce kilometreden fazla bisiklet yolu ile kent ulaşımı sağlanırken bizler hala bahaneleri seyredivoruz. Ne yollarda arabalar ilerliyor ne atmosferde karbon salacak yer kaldı. Unutmayın ulaşım araba değil bisiklettir, yayalaştırılmış kenttir, toplu taşımadır." denildi.

22 Ekim'de de İklim Karnavali

Bu yıl üçüncüsü gerçekleştirilen eylem, katılımcıların da talebiyle sadece yılda bir küresel eylemlerle aynı tarihte yapılmakla sınırlı kalmayacak. Önümüzdeki ilk etkinlik ise 22 Ekim'de "İklim Karnavali". 22.Ekim.2011. Cumartesi 13:30'da Güvenpark'da buluşarak sokaklarda günlük kıyafetlerle, bisikletlerle kenti gezecek aktivistler, sokaklarda iklim değişikliğini anlatacak.

/350 Ankara

NÜKLEERE, DUBLE YOLA PARA VAR DA,
İKLİME YOK MU?

ÖKSÜZ BIRAKILMIŞ TOPRAKLARDAN GELEN BARIŞ OZANLARI: ORPHANED LAND

Söyleşi: Mehmet Onur YILMAZ, Onur MAT

Tam da herşey kötüye giderken, İsrail ile Türkiye'nin arasında neredeyse savaş rüzgarlarının esmeye başlayacağı günlerde İsraili bir Rock grubu Orphaned Land (Öksüz Bırakılmış Topraklar) Türkiye'deydi. Bunun bir organizasyon kazası ya da yanlış zamanlama olmadığını Orphaned Land'i tanıyanlar bilir. Tam da böyle zamanlarda müziklerinin daha anlamlı olduğunu düşünen ve Rock müziğin cesur ritimlerini savaşlara, politik karmaşa ve anlaşmazlıklara rağmen tam da sorunun olduğu yerlere taşımak isteyen bir grup Orphaned Land. Grup, Çankaya Belediyesi desteği ile düzenlenen Ankirock Fest için Ankara'daydılar. Onlarla tanışma fırsatını kaçıramazdık. Grubun solisti Kobi Farhi ile Ankara konserinden hemen önce konuştuk. Konumuz yaptıkları müzikten çok müziklerinin anlamı hakkındaydı.

Solfasol: Hızlı bir giriş yapalım. Neden Orphaned Land? Bu topraklar neden öksüz kaldı?

Kobi Farhi: Bu topraklar tarih boyunca hep kutsal topraklar, vadedilmiş topraklar olarak adlandırıldı. Ama tarihe baktığımızda gördüğümüz tek şey kutsal ilan edilmiş savaşlar ve katliamlar. Oysa ne kadar küçük bir toprak biliyor musun? Deniz kenarından Ürdün sınırına kadar 13 km genişliğinde bir toprak parçası. Binlerce yıldır insanlar bu küçük toprak parçası için savaşmış duruyor. Eğer bir toprağa Kuran'a, Tevrat'a ya da İncil'e göre kutsallık vermeye başlarsanız kanla ve savaşla kirleniyor o toprak. O zaman kutsallık diye birşey kalmıyor. "Kutsal Topraklar" a olan da bu; ne kutsallığı kaldı ne de vadedilmişliğinin anlamı. Bu topraklar kanla ve savaşla kirlendi kirlendi. Bu yüzden "öksüz topraklar". Öksüz topraklar bizim bu toprakları nasıl gördüğümüzün adı.

S.: Bu isim sizin Ortadoğu halkları ile ilgili anlatmak istediğiniz hikayenin de özeti o halde.

K.F.: Evet kesinlikle. Grup yirmi yıldır var ama bundan on yıl önce müziğimizin insanların fikirlerini değiştirmede ve farklı insanları bir araya getirmede önemli bir gücü olduğunu farkettik. Bundan iki hafta önce İstanbul'da verdiğimiz konserde Mısır'dan, Lübnan'dan, Bahreyn'den, Tunus'tan hatta İran'dan dinleyicilerimiz vardı. Biz ise İsrailiyiz. Bu ülkeler ile İsrail'in arasındaki ilişkinin ne kadar b.ktan olduğunu düşün. İsrail ile Lübnan ve İran arasında olanları, hatta şimdi Türkiye ile de durumumuzu düşünün. Ama konser başlayıp da birlikte İbranice, Türkçe, Arapça şarkı söylemeye başlayınca problemler ortadan kalkıyor.

"İnsanları ayırmak için değil birleştirmek için politika yapılmalı. Bu mümkün. Üstelik de çok kolay."

S.: Kendinizi Ortadoğu metal müziğinin öncülerinden biri olarak tarif ediyorsunuz ve Ortadoğu halklarının sesi olmak için çalıştığınızı söylüyorsunuz. Bu ses bugünlerde ne diyor?

K.F.: Bu ses bugünlerde şöyle diyor: Biz ve takipçilerimiz Ortadoğudaki liderlere örnek olabilecek birşey sunuyoruz. Bir araya geliyoruz. Liderler ise bizi temsil ediyorlar ama sürekli kavga halindedir. Bizim müziğimiz insanları bir araya getiriyor. Bu ses, politikacıların sıradan insanları, bizi örnek almasını söylüyor. Şunu görmelerini söylüyor: İnsanları ayırmak için değil birleştirmek için politika yapılmalı. Bu mümkün. Üstelik de çok kolay.

S.: Peki, tam bu noktada, Arap Baharı Hakkında ne düşünüyorsunuz?

K.F.: Çok kutlu bir hareket ama tehlikeli de aynı zamanda. Bu insanlar özgürlük istiyorlar ama Türkiye ya da İsrail'deki gibi eksik gedik de olsa bir demokrasileri bile yok. Liderlerini hiç seçmediler. Mısır 27 yıldır, Libya 40 yıldır aynı liderin yönetiminde altındaydı. Bu sürede yaşayan kuşaklar bu liderlerden başka birşey görmediler. Toplumda özgürlükler konusunda duyarlılıklar ve hoşgörü gelişmemiş. Bu yüzden bu kutlu hareket içinde yer alan herkesin çok dikkatli ve özgürlükler konusunda ısrarcı olması gerekir. Bu bir mücadele; yeni başlayan ve belki de 15-20 yıl sürecek bir mücadele...

"Ne Erdoğan ne de Netanyahu; Ortadoğu halkları arasındaki sevgi bağını hiçbir politikacı yok edemez."

S.: Bugünlerde Türkiye'de bir İsraili olmak oldukça zor. Bu sizin için de geçerli mi? Siz bir rahatsızlık hissettiniz mi?

K.F.: Hayır kesinlikle. Bahsettiğiniz zorluk sadece televizyon ve gazete sayfalarında. Biz Türkiye'ye her gelişimizde insanlara elimizi uzatıyoruz onlar da bize. Öpüşüp kucaklaşıyoruz. Buradaki insanlar artık dostlarımız olmanın ötesinde ailemiz gibiler. Bunu politikacılar değiştiremez. Ne Erdoğan, ne de Netanyahu; Ortadoğu halkları arasındaki sevgi bağını hiçbir politikacı yok edemez.

S.: Peki insanlar arasında problem yoksa, sorun nerede?

K.F.: Bütün dünyayı dolaştım. İsrail ve Türkiye halkları dünyada birbirine en çok benzeyen iki halk. Her iki ülke de laik, sorunları olsa da demokratik. Her iki toplum da kültürene çok bağlı. Pek çok konuda birbirimize çok benziyoruz.

S.: Grup olarak verdiğiniz imaj ile dinler arası kardeşlik temasını yoğun bir şekilde işliyorsunuz. Birbirine alternatif olma iddiasındaki inançlar arasında bir kardeşlik olacağına inanıyor musunuz? Yoksa bu sadece uzak bir ideal mi?

K.F.: Dinler değil, insanlar arasındaki kardeşlikten bahsediyoruz biz. Sana bir şey diyeyim mi? Kim olursan ol yanındaki ile birlikte şarkı söylemeye başladığında bu mümkün. Konserlerimize gelen Yahudi, Müslüman ya da Hristiyanlar aynı şarkıları birlikte söylüyorlar. İsrail'deki konserlerimizde insanlar bizimle Türkçe şarkılar söylüyorlar. Bu bizim konserlerimizde olabiliyorsa, mümkündür. Biz bunu gördük. Gerekli olan politikacıları bunu yapabilmeleri için eğitmek ve bunun olabileceğini insanlara anlatabilmek. Biliyor musun eğer müzisyen olmasaydım bir öğretmen olurum. Bunun mümkün olduğunu anlatabilmek için. Saçma sapan tarih dersleri yerine farklı ülkelerden arkadaşlara sahip olmanın ne kadar güzel birşey olduğunu, farklı kültürlerden insanları tanımanın onları sevmeyi ne kadar kolaylaştırdığını anlatmak için...

S.: Türkiye'de pek bilinmez ama İsrail'de oldukça güçlü bir anti-militarist ve insan hakları savunucusu bir kitle ve kültür vardır. Orphaned Land bu kültürün bir ürünü mü? İsraililer sizin hakkınızda ne düşünüyor, size nasıl bakıyorlar?

K.F.: İsrail'de insanlar bizi barışın askerleri olarak görüyorlar. Grupta benim dışımda kimse askerlik yapmadı. Ben orduda tamirciydim, tankları tamir ediyordum. Ama bir yılın sonunda dayanamadım. Askerlik bana göre değildi. Müzikle biz daha iyi bir iş yapıyoruz. İsraililer bizimle gurur duyuyorlar. İsrail ve Türkiye arasında bir sorun olduğunu

ya da bir Arap ülkesi ile İsrail çatıştığı zaman, İsraililer bizim konserlerimizde bizimle kucaklaşan Türkleri, Arapları görünce barışın mümkün olduğu konusunda bir umut yeşertiyorlar. İsraililer "Bütün Araplar bizden nefret etmiyor" diye düşünüyor. Araplar da "Bütün İsraililer kötü değilmiş, iyi ve arkadaş canlısı olabiliyorlarmış" diye geçiriyorlar akıllarından. Bunu görmek İsraililer için umut oluyor ve bu yüzden bizimle gurur duyuyorlar. Bak, bugün Lübnanlı bir dansöz arkadaşımız var. Düşünsene İsrail ile Lübnan savaş halinde ama o bizimle aynı sahneyi paylaşıyor. Ülkelerimiz savaşıyor ama biz kardeş gibiyiz.

"İsrail'in tüm insanlarını televizyondan gördükleriniz ya da gazetelerden okuduklarınız ile yargılamayın."

S.: Geçen haftalarda, İsraili bir gazeteci ABD'de Recep Tayyip Erdoğan'a İsrail halkına mesajının ne olduğunu sormuştu. Biz de size soralım: Türkiye halkına mesajınız nedir?

K.F.: İsrail'in tüm insanlarını televizyondan gördükleri ya da gazetelerden okudukları ile yargılamasınlar. Her sene beşyüzbin İsraili Türkiye'ye geliyor. Onları görüyorsunuz, tanıyoruz. İki halk arasında sevgi var, iş ilişkileri var. Mesajım şu ki, sadece bir sorun yüzünden tüm İsraileri yargılamayın, liderlerimiz arasında sorun var diye bizim aramızda da sorun var anlamına gelmez. Malesef medyanın çok önemli gücü var. Ama biz yönlendirilmeden kendi aklımızı kullanarak yargıya varabilecek kadar akıllı insanlarız. Türkiye'ye geleceğim zaman bana da " gitme, televizyonda görmüyor musun olanları, çok tehlikeli" diyenler oluyor. Onlara cevabım, "Türklerin kim olduğunu, Türkiye'nin nasıl bir yer olduğunu bilecek kadar aklım var" oluyor.

S.: Son bir soru. Orphaned Land olarak sürdürdüğünüz bu barış inisiyatifini Türkiye'den bir rock-metal grubu ile birlikte çalışarak genişletmeyi düşündünüz mü?

K.F.: Tabi ki. Bu konuda girişimlerimiz de var.

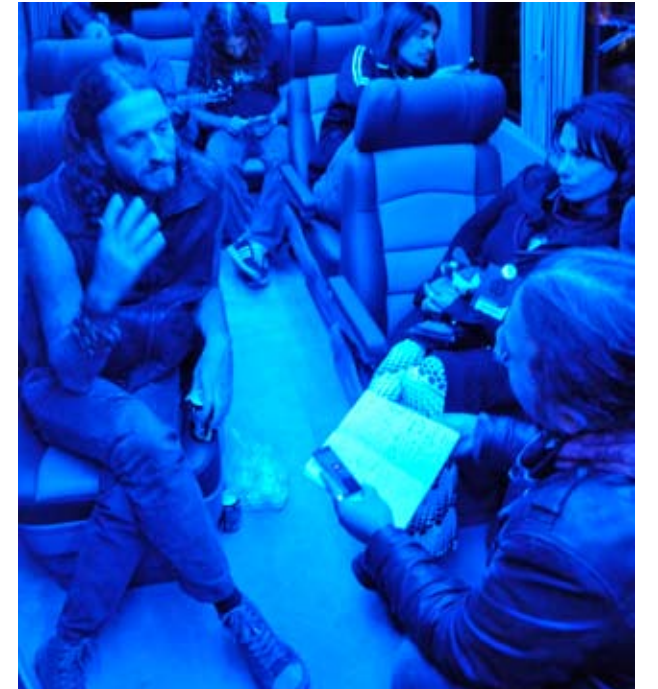
"Her şey bu kadar b.ktan giderken Türkiye'ye geldiğin için teşekkür ederim." (Erkin Koray'dan Orphaned Land'a mesaj)

S.: Kiminle?

K.F.: Erkin Baba. Erkin baba (Erkin Koray) ile yıllardır tanışıyoruz. Bizimle şarkı söyledi. Biliyor musun, iki hafta önceki İstanbul konserimizden önce Erkin baba bana cep mesajı gönderdi. "Her şey bu kadar b.ktan giderken Türkiye'ye geldiğin için teşekkür ederim." dedi. O benim için bir baba gibidir. Biz Ortadoğu'nun önde gelen bir metal grubuyuz ama Erkin baba Anadolu rock müziğinin babasıdır. Bizim bildiğimiz herşeyi o daha biz doğmadan yapmıştır.

S.: Çok da güzel söylüyorsun Erkin Koray şarkılarını.

K.F.: Teşekkür ederim. Elimden geleni yapıyorum. Ve tabi bu bahsettiğin işbirliği konusunda daha fazla şeyler yapmak da istiyoruz. Arap bir arkadaşımız var İsrail'de, bazı Türk rock-metal gruplarla görüştüreceğimizi. Ama henüz kimler olduğunu bilmiyorum. Türkiye'den arkadaşlarımızla birlikte konser vermeyi çok istiyoruz.

"Kumrular'da Patlama, İki Ölü"*

S. Erdem TÜRKÖZÜ

20 Eylül 2011 sabahı, Facebook'dan bir arkadaşşa "merhaba, naber?" dedim; "Kumrular'da patlama, iki ölü" yanıtını aldım. İlk aklıma gelen "ne zaman?" oldu. Öyle ya birkaç saat önce oradaydım. Hayatımın yarısından çoğu, insanların öldüğü yere elli metre uzakta oturarak geçmişti. Dahası "işyerim" de oradaydı. Arkadaşım "biraz önce" yanıtını verdi. Ben de "orada" olabiliyordum. İlk aklıma gelen evimi aramak oldu; kızımın "teyze"si çok korktuklarını, iki buçuk yaşındaki kızımın "nene, evimiz mi yıkılıyor?" diye sorduğunu anlattı. Telefon kapattır kapatmaz yeniden çaldı. Annem aramış ama hat meşgulmüş. Annemi aradım ama ulaşamadım. Neyse... Herkese sağ ve salim olduğumuz bilgisini ilettikten sonra haber sitelerinde gezinmeye başladım. Bombaydı diyenler, yanan küçük tüp sokağa atıldı ve LPG'li aracın üzerine düştü diyenler... LPG'li araç seçeneği hemen akla daha yakın geldi. Akşamüzeri eve dönerken Kumrular'dan geçmek istedim; polisler "güvenlik şeridi" oluşturmuş sokmadı. Selanik ve Fevzi Çakmak Sokak'da da durum farklı değildi. Eve geldim bir posta daha haber peşinde koştum; olayın dehşetini yaşıyormuş gibi yapan sunucular ellerindeki çivileri ve saçmaları gösteriyordu. Tiksindim... Tiksindim çünkü medya bizi, Yıldırım Türker'in²

Hakkâri Çukurca'daki saldırının görüntülerinin internete yayınlanması üzerine kullandığı kavramla bir "savaş pornosu"na (Baudrillard'ın müstehcen tanımının karşılığı: "sahtenin bütün gücüyle ışyan hakikat"e) tanıklık etmeye zorluyordu. Olayın "sis perdesinin aralandığından", "şifresinin çözüldüğünden" bahseden muhabirler, yakın zamanda internete "sızdırılan" ses kayıtlarına gönderme yaparak olayın "anlam"ını çözmeye çalışan köşe yazarları ve bunlardan da gereksiz niceleri... Belki de en iyisi sözü Ulus Baker'e bırakmak: "Medya 'olaylar'ımızı kaybettiriyor bize. Dolayısıyla düşünce yeteneğimizi de... Çünkü her düşünce, kendisi de bir 'olay' olmakla birlikte, olaylar üzerine olmak zorundadır. Medya ise bize 'bireylemiş', birbirinden kopmuş, yani üzerinde düşünemeyeceğimiz olaylar veriyor: Skandalların birbiri ardına sıralanışı, medyanın en esaslı iki tekniğiyle soyut, hayali ve düşüncesiz bir dünya anlayışını dayatmaktadır - yani tekrar ve ısrar teknikleri: birincisi gündeme getirilmiş bir olayı bıktırıcı bir tekrarla üstelerek kafalara işleme yoluyken ikincisi, kitle iletişiminin bütün kanallarını mobilize ederek, aynı olayı şurada duygusal, burada politik, bir yerde biçimsel, başka bir yerde enformatif biçimlerde, farklı mesaj türleriyle verip duruyor". Sabah işe gitmeden önce çantama kamerayı da yerleştirip, Kumrular'dan geçeyim, son durumu

göreyim istedim. İlk göze çarpan naklen yayın araçları ve haberci bolluğuydu. Patlamanın olduğu yerdeki bina perdelenmiş ve sokaklar "bal-dök-yala" kıvamında temizlenmiş; hiçbir şey görülüyor. Sadece çevredeki kopuk kopuk konuşmaları: "gece uyuyamadım", "aracı şuraya park etmişim"... Bir polis, kendisini dinleyenlere "hâlâ bomba olduğuna inanmıyorum; tüp patlaması daha mantıklı geliyor; ama bombaymış..." diyor ve meslektaşlarından duyduğunu tahmin ettiğim dehşet verici ayrıntıları "mişli geçmiş"li cümlelerle sıralıyor. Beyaz karanfiller bırakılmış bir de... Yıllar yılı Kazancı Yokuşu'na bırakılan kızıl karanfilleri hatırlatıyor. Ben de patlamaya neden olanın bir tüp olmasını

diliyorum. İnsani bir hata sonucu ölümlerin gerçekleşmiş olmasına, böylesine bir vahşetin kasıtlı olarak yapılmış olmasına yeğliyorum. İnsanın insana bunu yapabileceğini düşünmek bile ürpertiyor. Böylesine dizginsiz bir şiddet ne açıklanabilir ne de meşrulaştırılabilir. Tam da Solfasol'un "Görmek isteyen gözler için Ankara" köşesine Saraçoğlu Evlerini, anıt olarak tescil edilmiş çınarları yazmayı aklımdan geçirdiğim bir sırada, ölümlerin gölgesinin düşmüş olmasının acısı yüreğimi burkuyor. Aşırı öznel bir metin oldu farkındayım ama bu bomba başka türlü nasıl ele alınır bilmiyorum. ¹ 21 Eylül 2011 tarihinde yapılan açıklamaya göre, 3 kişi yaşamını yitirdi ve 34 kişi de yaralandı. ² Radikal Gazetesi, 21 Eylül 2011.

Yeni Başlayanlar İçin: Bomba Etkisi!

A. Şebnem SOYSAL

"*Travma bireyin fiziksel, zihinsel ve ruhsal yaşantısını etkileyen, günlük yaşamında olumsuz sonuçlar doğuran her türlü olay olarak tanımlanabilir. Travmayı, herhangi bir olumsuz yaşantıdan ayıran, kişinin yaşamına ve beden bütünlüğüne yönelik tehdit, şiddet ya da ölümle karşı karşıya kalmasıdır. Travmatik olay, kişiye karşı konulmaz bir güç tarafından çaresiz bırakıldığını hissettirir. Çünkü söz konusu duruma hazırlıksız yakalanılmıştır. Bu nedenle, denetleme, bağlantı kurma ve anlamlandırma gibi baş etme becerileri felce uğrar...*"

20.09.2011, saat 11.00 suları... Haber bültenlerinde "son dakika" gelişmesi olarak Ankara Kumrular Sokak'ta bir patlama olduğu flaş haber olarak veriliyor. Sokak oldukça kritik bir konuma sahip. Sağlı sollu ağaçların gölgesine saklanmış bu sokak, pek çok kamu binasını koynunda saklıyor. Bunların hiçbirini önemsemiyorum. Aklımda çocuklar var. Sokağın orta yerinde bir okul olduğunu biliyorum çünkü. "Hadi biz yine iyi kötü gün gördük de hani şu çocuklar ne olacak..." gibisinden kurulan ve hiç sevmediğim o cümle yankılanıyor zihnimde. Yüreğim sıkışıyor. "Tanıdığın mı var okulda?" diye soruyor arkadaşım. "Hepsi bizim çocuğumuz değil mi?" diyorum. Derin bir sessizlik kaplıyor odayı. İş yerim, patlamanın olduğu sokağa oldukça uzak ama yükselen dumanı görebiliyorum. Elim telefona gidiyor, o civarda çalışan yakınlarımı

arıyorum. Hepsinin sesinden, terör saldırılarının şehrimize ne kadar uzak ve yabancı olduğunu düşündüğümüz yanılgısıyla yüzleşiyorum. Patlamayla ilgili haberleri izliyorum bir yandan. Yorumcular çoktan ekrandaki yerini almış: "Kandil'de değiliz, biz her yerdeyiz. İstersek başkenti kalbinden vururuz demek istiyor teröristler...". "Çok ince düşünülmüş ve hesaplanmış bir durumla karşı karşıyayız. Patlamanın zamanını çok manidar buluyorum. Başbakan Obama ile görüşülecekken...". "İsrail'in parmağı olabilir bu işte...". Bu düşünce savurularının arasında gözlerim bir kareye takılıyor. Güvenlik çemberini aşmış okuldaki çocuğuna sarılan bir anne!... Çocuğuna, onu ilk kucakına aldığı andaki gibi bakıyor. Eli ayağı düzgün mü, beş duyusu yerinde mi diye yokluyor hızla gözyaşları, öpücükler ve yerli yersiz sorular eşliğinde. Elinde yoklama kâğıdı ile öğrencileri yatıştırma çalışan bir öğretmen!... Kendi kaygısını bastırarak, tek tek çocuklarını gözleriyle kucaklıyor. Bir yandan da öğretmen otoritesiyle hepsini hizaya sokuyor. "Eylül sen burada dur, henüz annen gelmedi. Naz'ın babası gelip onu aldı. Deniz, Mehmet, Ali sırayı bozmayın..." Mikrona "çok korktum!" diye serzenişte bulunan minikler, ağlayanlar, gülenler, şaşkınca etrafta dolaşanlar, "okul tatil heyo!" diye çığlık atanlar, "bom diye bir ses duydum ben, abi siz hangi kanaldasınız, ne zaman izlerim kendimi" diye soranlar...

Her çocuk kendi psikolojik yapısına göre yaşananlara değişik biçimde ve düzeyde tepki verebilir. Bu tepkiler, sarsıcı yaşam olayını hemen takip eden günler ve aylar içinde görülebileceği gibi, olayın üzerinden aylar hatta yıllar geçtiğinde bile çeşitli izler bırakabilir. Çocuklar, yaşadıkları olaylardan sonra "travma sonrası stres bozukluğu" sürecine girebilir. Bu, olumsuz koşullara, ruhsal olarak verilen tepkiler aslında normal tepkilerdir. Sürecin atlatılmasında, olay hakkında konuşmak ve çocuğun duygularını serbestçe ifade etmesine izin vermek gerekir. Yıllardır benim ülkemde çocuklar travma sonrası stres bozukluğu ile mücadele ediyor. Üstelik bu yaşantının ciddi bir psikiyatrik durum olduğunun ne çocuklar farkında, ne aileleri ne de hükümetler... Travma yaşantısı kanıksanmış ve günlük yaşamın bir parçası haline gelmiş. Mayınlar arasında koşup oynayan, yakınlarının ölümüyle yüzleşen, "mevsimlik işçi", "çocuk gelin", "taş atan çocuk" olarak bilinen, üniversiteye girişte en başarısız iller sıralamasında ilk yirmiyi kimseciklere kaptırmayan bir coğrafyada yaşayan çocuğun travmasını yüzleşmek için nasıl bir bomba patlamalı acaba? 22.09.2011, Patlamadan sonraki ilk gün. Okuluna gelen çocuklarım bugün ne yapıyor diye düşünüyorum. Gece uyudular mı acaba? Kâbuslar mı gördüler, yoksa oyunlarında binaları mı patlattılar. Belki de sessizce pencerenin kıyısından yaşadıkları şehre bakıp, geçmiş yaşam deneyimleri ile gelecek algılarının örtüşmediğini fark ettiler. Bir gecede büyüydüler. asebnemsoysal@gmail.com

"Ben de Çok Korktu"...

Bişeng ÖZDİNÇ

20 Eylül sabahı, Kumrular caddesinde bir patlama olduğu haberini öğrenir öğrenmez çalmaya başladı telefonum. Beni merak edenler vardı. Ve benim merak ettiklerim... Bir ben değilim bunları yaşayan. O gün ve günler Ankara, tüm Ankaralılara dar oldu sanki! Şiddet olayları gibi zorlu yaşam deneyimleri kültürel etkenler, toplumsallaşma ve öznel deneyimlerle biçimlense de evrensel olarak tanımlanan temel ruhsal ihtiyaçların karşılanmasına engel oluşturur. Nedir bu evrensel temel ruhsal ihtiyaçlar? En temeli güvenlik duygusudur. Kendinin, ailenin, arkadaşlarının, fiziksel ve psikolojik zararlarından korunduğu, güvenli bir ortamda yaşadığı bilgisine sahip olmaktır. Bir başkası; olumlu bir kimlik duygusu geliştirmektir. Yine kendini

ve sevdiklerini korumakla ilgili güce sahip olduğunu hissetmek de bir diğer temel ruhsal ihtiyaçtır. Listeye insanlarla iletişimde olmak, bir topluluğa ya da gruba aidiyet hissi geliştirmek, dünyaya anlam vermek, dünyayı dönüştürmek vs diye devam edebiliriz. Burada şu noktayı hatırlamak önemli: Temel ruhsal ihtiyaçların zorunlu bir niteliği vardır. O da eğer tam olarak yerine getirilemiyorsa bu ihtiyaçlar, bireylerin ruhsal dünyalarında yıkıcı etkilere sahip olabilir. O gün Ankara'da yaşanan patlama, yukarıda sayılan bu temel ruhsal ihtiyaçlarla ilgili travmatik bir etki bıraktı. Yapılan konuşmalardan anlaşılabilir ki, herkes bir şekilde kendini güvensiz, yetersiz, çaresiz, anlamsız hissediyordu... Yani, üzülük, kaygılandık, korktuk... Oysa hiç de yabancı değildim bu seslerin! Ama yine işte benzer duygular... Çocukluğunuz, gençliğiniz, yetişkinliğiniz bu seslerin içinde geçmişse eğer, unutmak isters-

iniz. Bu seslerin yarattığı travmatik etkilerle baş etmek için yeni yollar bulursunuz. Bulduğunuz yol sizin yaşamınıza devam etmenizi sağlar. Nitekim yaşam devam ediyor, her gün ölüm haberlerini aldığımız ülkenin doğusunda da! Belki ertelenebilir oluyor bu duygular ama asla yaşanılmaz olmuyor! Yapılan birçok araştırma yıllarca süren şiddet sonucu oluşan psikolojik yaraların, yasin, üzüntünün gerçek manada iyileşmesi için, olayların doğrudan mağdurları kadar, mağdur olmayanlarca da üzerinde çalışılması gereken bir konu olduğunu göstermektedir. İnsanların acısını ve travmasını teslim etmek, onları desteklemek, yaslarını ve acılarını kabul etmek ve her şeyden öte empati duymak iyileşmenin zorunlu adımları. Hepimizin artık kolektif iyileşmeye ihtiyacı var... Affetmeye... Barışa... Birkaç yıl önce Hakkari'de bir çatışma sonrasının ertesi günü oturmuş sohbet

ediyoruz, son derece "normal" bir şey yaşamışız gibi. O sırada konuşmalarımızı duyan Türkçe'yi henüz öğrenmekte olan kuzumun "Ben korktu" dedi. Bizi ilgilendiren onun korkmasından öte bunu eksik Türkçe'yle söylemesiydi. Güldük hep beraber. Patlama günü sadece küçük kuzumun arayışını demek istedim: "Ben de çok korktu?"

Ankara'da Sarı Yaz...

A. Şebnem SOYSAL

uzuncadır

göç almamış

bir yüreğe benzer Ankara'da Eylül

ve

doldur boşalt yaşanan hayatların

yılbaşı gibidir

işte bu nedenle karşılanmalıdır

bildik bir şarkıyı

ilk defa söyler gibi

Yeşil sarıya olan aşkı, önce kırmızıya dönüşüp yanıp kavrularak ardından da yerlerde sürünerek anlatıyor. Belki de renkler yeryüzü ile dalga geçiyordur. Kim bilir var oluşun ve yok oluşun ince bir çizgide gidip geldiği bir med-cezirdir yaşadığımız. Hele Ankara'da!

Sonbahar... Siyahı tutup tutup çekersiniz sabahı yakalamak için. Bir türlü yüzünüzü tirmalamaz güneş. Sitemkâr bir halde güne giyinirsiniz. Geceler uzarken, yaşamın uzun kollarını giymek zor gelir. Bildik o şarkının bazı sözlerini anımsamak gibi... Kapalı ayakkabı giymek, dolma gibi yünlü kıyafetlere sarılmak, çay ve simit ayinine salep ve süte boğulmuş kahveyi eklemek ağustos yüreğinizi yorar. Sonra, bozkırın hoyratlığına direnmeyi

birakırsınız. Orta Anadolu geleneği sabaha "darhane çorbası" ile başlar, memur islatan altında söve söve işe, okula, sevgiliyle buluşmaya ya da bilmem ne kuyruğunda sıraya takılıp hayattan pay kapma derdine düşersiniz. Öğleni geçiştirip, akşamın körüne kadar hayatı kovalar, yaşamın ilmiği nefesinizin farkına bile varmazsınız. Derken saat 17.30 olur ve paydos!

Güneş başka bir coğrafyaya gitmeden gönlünüzü almaya yeltenir, boynunuzda yalın ayak bir kadın gibi gezinir. Ilık ılık içinize sızar. Derken hırkalar çıkarılır, uzun kollar sıvanır. Umarsızca yolları arşınlamak istersiniz. Evde çoluk, çocuk, adam, kadın, ana, baba beklesin! Serde gezmek, tozlamak vardır. Her gün akşam yemeği için alınan sebze, meyveyi taşımaktan, ödevlerin altında ezilmekten, parasızlıktan, kavgadan, gürültüden, aşksızlıktan, memleket meselelerinden, şehri doyuya yaşayamamaktan yorulan yürek isyan eder. Otobüs kuyruğunda beklerken bir yaprak titrer, kıvrılarak yürüyen kediye takılır gözler. Yürek nemi birikir göz pınarında. Anılar geçer insanın dilinden beraber ve solo türküler eşliğinde. İlk aşk, ilk ölüm, ilk maas, ilk bebek anımsanır. "Nergis çıksa da alsak..." diye iç geçirilir. İnsan her şeyi unuttur bir anda. Yaprakların içinde savrulmaya başlar...

Yaprakların üzerinde gezinmek farklı duygular uyandırır. Üzerlerinde ter ter tepinip, tekme attığınız yapraklara baktığınızda yitirdiklerinizi ya da kavuşamadıklarınızı anımsamadığınızı fark edersiniz. Ağaçlar bile yalnız ve çıplak kalma pahasına en sevdiklerini uzun bir süreliğine göndermeyi

başarabiliyorlar. Önlerinde uzun ve çetin bir kış olduğunu bile bile. Siz de bir sonbahar ağacı olduğunuzu anlarsınız. Bu duygulanımı size yaşatan şehre gülümsersiniz.

Bu günlerde tekme attığınızda yerde sürünen yapraklara, yüklerinizi bıraktığınızı ve daha çok özgürleştiğinizi hissediyorsanız sahiden Ankara'dasınız ve sahiden sarı yazı yaşıyorsunuz. Hele yerden pelit, atkestanesi ya da yaprak topluyorsanız çoktan bozkırın tezenesi olmuşsunuz da haberiniz yok demektir.

asebnemsoysal@gmail.com

Tavlayı Ciddiye Alanlar

Onur VURUR

Ankaralı bir grup insan tavlayı ciddiye alıyor. Her cumartesi Olgunlar Sokak'ta buluşup Ankara Tavla Liginde maçlar yapıyor. Sayıları 60 civarında olan bu insanlardan bazıları işi biraz daha abartıp şehir dışı ve yurt dışında düzenlenen turnuvalara katılıyor.

Hikâyenin en başından başlayalım. Rivayete göre 1400 yıl önce Pers İmparatoruna bir hediye gelir. Hint İmparatoru tarafından gönderilen bu hediyenin beraberindeki mektupta şu satırlar yazmaktadır...

Kim daha çok düşünüyor,

Kim daha iyi biliyor,

Kim daha ileriye görüyor ise

O kazanır.

İşte hayat budur...

Pers İmparatoru, veziri Büzür Merih'e mektubu okutur ve aslında ilkel bir satranç olan bu hediyenin nasıl oynandığını çözmesini ve buna karşılık bir oyun icat etmesini ister. Vezir satranç inceler ve on gün içinde buna karşılık tavla oyununu icat eder. İade-i hediye olarak gönderilen bu yeni oyunun yanında, Hint İmparatoruna cevaben şu dizelerin yazıldığı bir mektup iliştilir...

Evet, Kim daha çok düşünüyor,

Kim daha iyi biliyor,

Kim daha ileriye görüyor ise

O kazanır.

AMA BİRAZ DA ŞANSTIR.

İşte hayat budur...

Wolfgang Baitz'in 1995 yılında İnkilap Yayınları'ndan çıkan ve son derece saygıdeğer 'Tavla Nasıl Oynanır' kitabının arka kapağında şu satırlar yer alır:

'1994 yılında Mersin'de bir kitapçı gülerken bana 'Neden tavla hakkında bir kitap yazıyorsun? Türkiye'de zaten herkes tavla bilir' demişti. Boks da herkes bilir ve senelerce bedensel yandan güçlü olan kazanırdı. Günümüzde ise teknik yönden iyi olan boksör, kendisinden daha ağırsıklet bir amatöre karşı kazanır. Tavla da buna benzer. Modern kazanma stratejilerine sahip bir oyuncu, tavlayı uzun süre oynayarak öğrenmiş bir kişiye karşı her zaman kazanır. Bu kitap, tavla oyunu için öğretici bir el kitabıdır. Sizi adım adım daha yüksek düzeye ulaştırır...'

Ancak zaman Mersinli kitapçıyı haklı çıkarmış, tavlayı bilen insanlar kitabı satın almamış ve kitap ilk baskısından kısa bir süre sonra nadir bulunan kitaplar arasında yerini almıştır.

Tavlanın şans mı bilgi mi oyunu olduğuna dair yıllardan beri süre gelen tartışma medyada da yankısını bulacak ve Mehmet Barlas 21 Ağustos 2003 tarihli 'Biz Türklerin Milli Sporudur Tavladır' isimli köşe yazısında "tavlanın yüzde 95 oranında şansa dayalı yüzde 5 oranında da ezberlenmiş klişeleşmiş 'bilgiye' dayalı bir oyun olduğunu ancak Türklerin bu oyunu fazla ciddiye aldığını ve her köşede tavla oynandığını" söyleyerek başta Emre Aköz olmak üzere birçok yazarın dahil olacağı uzun bir polemik başlatacaktır. Dahası İktisat Profesörü Asaf Savaş Akat, Mehmet Barlas'a destek veren 'Tavla Muhabbetleri' adlı yazısında iktisat eğitiminin hoş taraflarından birinin istatistik derslerinin okutulması olduğundan bahsederek bir zarın gelme olasılığını 1/21 olarak ilan edecek ve daha onlarca olasılık hesabından sonra tavlanın bir şans oyunu olduğuna dair bilimsel bir hüküm getirecektir. Oysa çift atılan bir zarın gelme olasılığı 1/36 iken çift olmayan bir zarın gelme olasılığı bunun iki katı yani 2/36'dır ve 1/21 gibi bir olasılık zarda hiçbir zaman söz konusu değildir.

Tavla bilinenin aksine şanstın çok daha fazlasını içerir. Aynı pozisyonda aynı zarın doğru oynanışı bile skora ve rakibin tarzına göre değişebilmektedir. Örneğin skor olarak çok gerideyseniz daha fazla risk alarak saldırgan oynamanız gerekebilir. Tom Keith, Açılış Zarlarının Oynanışı (How to Play the Opening Rolls) isimli makalesinde oyuna başlarken atılan ilk zarın nasıl oynanması gerektiği konusunda dünyanın önde gelen ustalarının görüşlerini ve gelişmiş bilgisayar programlarının sonuçlarını karşılaştırmış ve kişisel deneyimler sonucu doğru olduğu kanaatine varılan en klişe hamlelerin bile

'bilimsel' olarak yanlış olabileceğini ortaya koymuştur. Örneğin oyunun başında atılan 5-2 açılış zarına 1970 ve 1987 yılları arasında farklı zamanlarda cevap veren ustalar gerekçelerini anlatarak istisnasız 13/8-13/11 hamlesinde hem fikir olmuşlardır ki bu zar halen büyük çoğunluk tarafından da bu şekilde oynanmaktadır. Aynı zarı milyonlarca kez oynayarak en doğru sonucu bulan gelişmiş bilgisayar programları sayesinde 5-2 açılış zarının doğru biçimde oynanışının çok az farkla da olsa 13/8-24/22 olduğu ancak 90'lı yıllarda kanıtlanmıştır. Tavla ile ilgilenen bir çok kişinin kullandığı ve bazıları ücretsiz olarak internet üzerinden temin edilebilen bu bilgisayar programları (Gnubg, Snowie, Extremegammon) hatasız oynamanın neredeyse imkansız olduğunu ve uzun vadede şansa dayalı sürdürülebilir bir başarının mümkün olmadığını bize göstermektedir. Buna ek olarak 1920'li yıllarda New York'da ortaya çıkmış ve günümüzde artık modern tavlının değişmez bir unsuru olan katlama küpü (vido) tavlada şans faktörünün önemini daha da azaltmış ve stratejiyi ön plana çıkarmıştır. Ne var ki tavlada başarılı olmak için şans ve bilgi de yeterli olmamakta, bunun yanında psikolojik faktörler ve deneyim de kazanmak için önem arz etmektedir.

Bugün tavla üzerine yüzlerce makale ve kitap yazılmış, bilgisayar programları geliştirilmiş ve tüm dünyada yerel ve uluslararası örgütler kurulmuştur. Her yıl Monte Carlo'da yapılan Dünya Tavla Şampiyonasının yanı sıra çeşitli ülkelerde onlarca uluslararası turnuva düzenlenmektedir. Türkiye'de tavla üzerine örgütlenme ise 2000 yılında başlamış ve bugün İstavder (İstanbul Tavla Spor Derneği) ve WBF Türkiye Temsilciliği başta olmak üzere İzmir, Bursa, Sakarya gibi illerde kurulan dernekler vasıtasıyla tavla ligleri ve turnuvaları tertiplenmektedir. Bu derneklerin ortak görüşü ve amacı satranç ve briç gibi tavlının da spor olarak kabul edilerek Türkiye Tavla Federasyonunun resmi olarak kurulması gerektiğidir.

Ankara'da bir grup insan tavlayı ciddiye alıyor. Her cumartesi Olgunlar Sokak'ta buluşup Ankara Tavla Liginde maçlar yapıyor. Sayıları 60 civarında olan bu insanlardan bazıları işi biraz daha abartıp şehir dışı ve yurt dışında düzenlenen turnuvalara katılıyor. Katılımın herkese açık olduğu bu liglere yeni başlayanlar için ücretsiz modern tavla dersleri de verilmekte. Görüşmek üzere.

onurvurur@hotmail.com

Mezopotamya'da doğan ve yüzyıllar içinde tüm dünyada en çok oynanan oyunlardan biri haline gelen tavla ne yazık ki fazla ciddiye alınmaz. Çünkü tavla, kuralları ve amacı basit olan bir oyundur; şansınıza göre attığınız zar toplamı kadar pulları ilerletir, rakibinizden önce hepsini toplamaya çalışırsınız. Sadece temel prensipleri bilerek benzer pozisyonlarda aynı zarı oynayan, birkaç zar sonrasında düşünmeyen insanlar için tavlada şans gerçekten ciddi ihtiyaçtır. Ancak tavla sadece şanstın ibaret olsaydı her oyuncunun turnuvalarda eşit oranda şansı olur, hepsi birbirine yakın başarı elde eder ve kolay kolay kimse birden fazla turnuva kazanamazdı.

Tüm dünyada var olan tavlının basit ve şansa dayalı bir oyun olduğuna dair genel eğilim Türkiye'de çok daha güçlüdür.

Fotoğraf: Ali Oktay Kosovalı

Yeni Başlayanlar için Ankara

Solfasol, sonbaharı "Yeni Başlayanlar İçin Ankara" dosyası ile karşılıyor. Selamımızı almadan geçmeyin.

Solfasol yazarları bu dosyayı Ekim ayı için tesadüfen hazırlamadılar. Sarı yazın başlaması Ankara'nın kaderini değiştirir. Çünkü, doldur boşalt yaşanan şehrimizin yılbaşısıdır Eylül-Ekim. Bir uyanıştır. Önce okul zili çalar, sonra meclis. Bir circuna başlar şehirde... Gelenler getirdiklerini şehre yamamaya başlar. Bazıları yapbozun parçaları arasında kendilerine hemen yer bulur, bazılarıysa eğreti kalır. Önemli olan resmin bütünüdür görmektir. Biz de bu dosya ile bunu yapmayı hedefledik. Bütünü, parçaların toplamından farklı bir şey olduğuna inandık.

Niyetimiz size Ankara'yı sevdirmek değil. Bu pek kolay da değil zaten. "Aslında bu kentte sevilecek pek birşey de yok" türünden ezberleri bozacak Don Kişot bu bahar aramızda değil. Eteğinizde çok taş olduğunuzu var biliyoruz. Çekinmeyin dökün. "Ankara'nın öyle kendine özgü öyle aman aman bir tarihi, müthiş bir doğa güzelliği, kayda değer bir parlaklığı yok. İnsanları, diğer metropol sakinlerinden daha az hayrat değil. Bu şehirde yaşayanların aynı topun kumaşı olmadıklarını düşündürecek herhangi bir şey, cesaret, meydan okuma yok. Varsa yoksa, devletin o betonlaşmış katı yüzü..."

Sevgili okur... Tüm bu olumsuzluklarına rağmen Ankara genç bir kent! Gençliği, kendinden gelmiyor ama. Üniversitelerin, eğitim kurumlarının bolluğundan, aldığı

göçün diri kuşaklarının bol olmasından geliyor gençliği. Tam bu dosya ile "hoş geldiniz" demek istediğimiz sizlerden; yeni Ankaralılardan.

Bunca olumsuzluğa rağmen biz, yine de burada yaşıyoruz. Bir yere gitmeye de niyetimiz yok gibi görünüyor. Ne yapalım yani? Herkesin zihinlerde kurgulanmış "çok güzel" kentlerde yaşaması gerekmiyor. Bir kenti güzel yapan sadece sahip olduğu zenginlikler mi? Kenti yaşanması kılan bizim ona yüklediğimiz anlam ve içinde bizden ve sevdiklerimizden bir şeylerin olması değil mi?

Şehre yeni gelenlerle, şehri yeniden keşfetmek için niyetlenenler; bu sayı sizin için kaleme alındı. "Bu şehirden bir şey olmaz!" diyenler ve Ankara'yı bir kalemde silenler sizleri de unutmadık. Turist olmayan, ama yabancı da olmayan, hatta bu kentte yaşayıp da kenti anlamaya en azından tanımaya istemiş olanlar Solfasol'un sayfaları arasında kaybolmaya hazır mısınız? Biz önce şehri yaşadık, sonra deneyimlerimizi size anlattık. Zihnimizdekilerin hepsi belki gazete sayfalarına sığmadı. Ama bu bir başlangıç. Hem düşünsenize bir gazetenin, bir bölümcüğünde, koskoca bir kenti tanıtmak o kadar kolay mı?

Bir kent, en çok ve en önce neresinden başlayarak tanıtılırsa, tanımayanlar onu daha kolay ve daha çabuk anlayabilirler?

Biz kuyuya bir taş attık.

Hadi taşı çıkartmaya...

prizma
neredesin diye soranlara
aldırma
buradasın!
beyazın gölgesinde
duyguları ağırış
siyah değil misin sen?

A. Şebnem Soysal

İsmim Yaren. On beş yaşındayım. Çankırı iline bağlı Sağırlar Köyü'nde yaşıyorum. Köyümden Ankara'ya gelmek için ayrıldığımda yedi yaşındaydım. Tahmin edebileceğiniz gibi çok heyecanlıydım. Çünkü bırakın Ankara'yı, köyüme en yakın ilçe olan Ilgaz'a bile gitmemiştim. Başkent benim için Anıtkabir demektir. Şehre ait başka herhangi bir şey bilmiyordum çünkü. Ankara'ya ilk geldiğimde içimi derin bir korku kapladı. Çünkü sayamayacağım kadar çok insan ve araba vardı. Babamın elini sımsıkı tuttuğumu ve ceketinin ardına saklandığımı çok iyi anımsıyorum. Daha önce böyle giyinen, hızla konuşan ve sağa sola koşuşturan insanları bir arada görmemişim. Sonra hastane günlerim başladı. Şimdi Ankara benim için Gazi Üniversitesi Hastanesi'nin koridorları ve bahçede izlemeye doyamadığım fiskiyeli havuz demek. Anıtkabir'e ise hala gidemedim...

"Yeni Başlayanlar için Ankara"

Akın ATAÜZ

Ekşi Sözlük'teki başlıklardan biri. Tam da, bizim dosya konumuzu hazırlarken düşündüklerimizi düşünenlerin, içten gelen bir sesle kendileri için yazdıkları yazılardan oluşmuş bir Ekşi Sözlük başlığı... 2002 yılından beri oluşmakta olan, yani neredeyse 10 yıllık bir birikim. Bu birikime topluca bakıldığında, Ankara'ya dışarıdan gelenlerin ne düşündükleri, nasıl bir kentle karşılaştıklarına dair ilk izlenimlerinin neler olduğu, daha deneyimli eski "yeni gelenlerin" yeni gelenlere neleri öğütlediği veya önerdiği... Bütün bunlar son derece açık ve saydam bir biçimde gözler önüne seriliyor. Sözlük aynanın bir yüzünü yansıtıyor. Diğer yüzündeki bizler, yani doğma-büyüme Ankaralılar ise, hiçbir zaman böyle bir Ankara görmediğimiz, Ankara'nın böyle olabileceğini düşünmediğimiz için, Ankara'nın böyle (de) algılanabilmesine, Ankara'nın böyle değerlendirilmesine şaşkınlıkla bakıyoruz. Bize sanki Ankara'dan başka kentten bahsediliyormuş gibi geliyor. Ya da, kentin hiç tanımadığımız yüzleriyle karşılaşıyoruz, aynanın öbür yüzünde...

Dikkatlice incelendiğinde, yazarların (bu yazıların her birine "entry", yazarlara da entry (giriş) yapan demek gerekiyor ama yazıyı çok yabancılaştırmamak için bu sözcük yeğlendi;

yazılan metinler de, öyle olmamakla birlikte, birer kısa mektup gibi anılacak) büyük bir bölümünün genç ve erkek, hemen hemen tümünün de üniversite öğrencisi olduğu anlaşılıyor. Bu nedenle, metinler üzerinde çalışarak yapılmış çözümlerlerin de, bu grubun görüşlerini, düşüncelerini, acılarını ve sıkıntılarını, çözüm bulma arayışlarını yansıttığı, unutulmamalıdır.

Ekşi Sözlük'ün bu başlığı altında, bu yazı hazırlanırken 268 mektup vardı. Bu mektuplarda çok ilginç ve özgün gözlemler olduğu gibi, sürekli tekrarlanan temalar da var. "Yeni başlayanların" Ankara için söyledikleri sözlerin büyük bir çoğunluğu, belki, yeni gelenlerin herhangi bir kente dair söyleyebileceklerinden farksız... Ancak hangisinin Ankara'nın özelliğinden, hangisinin "yeni başlama" halinden kaynaklandığını ayırt etmek de oldukça zor. Bu nedenle Ankara'ya haksızlık da yapılabilir... Belki bu çözümlerlerde, genç erkek öğrenci grubu bakımından, hatta yazarların büyük bir bölümü bir deniz kentinden gelmiş olanların sözleri bakımından, yanlış sözler söylenmiş olacak, ama kaynak o kadar canlı, içten ve emsalsiz bir malzeme sunuyor ki, yanlışlığı göze alarak üzerinde çalışmaya değer.

Bu kaynak, yaklaşık olarak şu tür temel sorular üzerinde düşünmeye elverişli:

Bir kenti nasıl tanırsınız, kentin hangi özelliklerine bakarak, o kent hakkında fikir edinebiliriz, ya da fikir edindiğimizi düşünürüz?

Bir kente yeni gelenler, o kentte yaşayanlardan farklı olarak, nelere daha fazla dikkat ediyorlar? Kentlerin bir imgesi var mı, eğer varsa bu imge hangi öğelerden oluşuyor ve nasıl oluşuyor?

Zaman içinde dikkat edilen bu öğelerde bir değişim, yenilenme görülüyor mu?

Kentlerin kendine özgü yerel folkloru var mı? Yani o kentin insanların gündelik yaşamları içine sinmiş, alışılmış ve artık sorgulanmadan kabullenir hale geldiği halde, başka bir kentten gelenlerin gördüğü davranış özellikleri, yapma/yaşama biçimleri söz konusu olabilir mi? "Ankara kent folkloru" bakımından neler ilgi çekiyor?

Ankara, yeni gelenlerin gözünde, hangi özellikleriyle görünür oluyor, somutlaşıyor ve hangi özellikleriyle sevilir/ sevilemez oluyor?

Kent, kendini bütün nitelikleriyle gösterebiliyor mu yeni gelenlere? Yoksa kendini hemen ele vermeyen bir kent mi Ankara? Yerlisinin bildiği birçok özellik, farkına bile varılmadan, görülmez ya da bilmeye/ görmeye değmez kalıyor? Kalıplarına tutsak mı kalıyor? Eğer öyleyse, kentin

kendi niteliklerini gösterememesi veya bunların önemsenmemesi, bir anlamda sistematik bir haksızlığa uğraması, nereden kaynaklanıyor? Bu soruların sayısını çoğaltmak mümkün elbette. Zaten hiç birinin de, kesin bir yanıtı yok.

MEKTUPLARLA İLGİLİ GENEL GÖZLEMLER

Başka bir kentin özelliklerine yakın özellikler arayarak ve bulmaya çalışarak, okuyanları Ankara'da mutlu olmaya, Ankara'nın sevebilecek bir kent olduğuna ikna etmeye çalışıyor yeni gelenler. Yer isimleri vererek, hayatı kolaylaştırmaya ve çeşitlendirmeye çalışıyorlar. Gündelik yaşama dair pratik bilgiler gerekiyor, bir kentte yaşamaya başlamak için. Söylenenler bir bakıma, deneyim aktarımı gibi, ama o deneyimin kişisel olması veya önerinin nedenlerinin açıklanmaması, önerilerin pratik değerini azaltıyor.

Yeni gelenlerin kendi aralarındaki konuşmalarda, neredeyse çölde bazı vahaları keşfederek, oradaki yeşillikle ve azıcık suyla da olsa, "bu çöl ortamında nasıl yaşanır?" sorusuna yanıt aranıyor gibi. Bazıları, bu keşif sırasında bulduklarının kendi deniz kentlerindekiinden hiç farkı olmadığını anladığını söylüyor: AVM'ler aynı, barlar sokağı gibi olan yerler, ünlü bir alış-

Ars Longa, Vita Brevis*

Aktan ACAR

Bazı kentler vardır, filmlerdeki esas oğlanı, yüzünü belli belirsiz gizleyen örtünün üzerinden bakan sürmeli gözleriyle baştan çıkartmaya çalışan gizemli kadınlara benzer. Hayalgücünün sınırlarında vaadilmiş bir cennetin, hadi adını da koyalım, ancak Jostein Gaarder'ın biraz felsefe biraz psikoloji biraz da edebiyat karışımı romanı İskambil Kağıtları'nın Esrarı'ndaki Büyülü Gazoz'unun tatlı ama toptan bir çılgınlığa meyilli dokunuşlarına çağırırlar.

Bu şehvetli kentler, onları anlamamızı değil yaşamamızı beklerler. Çünkü, bizim onların çınarlık ömürleri yanında bir kurşun kalem kısalığındaki hayatımızda biriktiremeyeceğimiz kadar yaşam biriktirmişlerdir. İsteyebileceğiniz hatta istediğinizi bile bilmediğiniz şeyler çıkıverir sokak başlarından.

Onlar, insanların değil zamanın inşa ettiği, güzellikleri ele avuca gelmez vahşiliklerinde gizli kentlerdir ve bizim hikâyemiz onlara dair değildir.

Bir de, hayalleri kendilerinden büyük insanların, taş taş üstüne koyup ince ince gerçekleştirdikleri idealleri, kentleri vardır. Onlar vaat değil talep ederler. Onlar Bach'ın senfonilerine, belki Monet'in resimlerine, ya da Dostoyevski'nin karakterlerine benzerler. Yüzeyin altında, derinlere indikçe keşfedeceğimiz, keşfettikçe artan bir açıklık bilmek ve anlatmak isteyeceğiniz karakterlere.

Anladıkça beğeneceğiniz, beğendikçe anlayacağınız iyi bir sanat eseri, insan aklı ve duyarlılığına bir selamdır o kentler.

Bir Picasso resminin yaratacağı şaşkınlık ya da hayal kırıklığı ile karşılaştırılabilir ancak, Ankara'nın yarattığı ilk izlenim. Nedense hep acelesi olan insanlardan, parçalı bulutlu karamaya yağmaya hazır bir gökyüzünden ve eski ustaların maharetli ellerinde tek tek mucartalanmış Ankara Taşı kaplanmış 'Hökümet' binalarından müteşekkil bozkır taşrası (mı?).

Oysa hiçbir şey tesadüf değildir Ankara'da. Ankara, entelektüel ortak aklın, bir düşün, gerçeğe dönüşmüş halidir. İstanbul'u bırakıp küçük bakımsız Ulus hanlarının karanlık odalarında geceleri romanlar, hikayeler yazmaya, gündüzleri ise Senfoni Orkestrası'nı, Musiki Muallim Mektebi'ni kurmaya, müze,

üniversite, sergi salonları yapmaya, modern bir başkenti planlamaya çalışanların düşleri olmasaydı, bugün mesela Abdi İpekçi Parkı ve Eller olabilir miydi? Sadece Türkiye'nin değil döneminde dünyanın en özgün Modernist yapılarından bir olan – sonradan Opera'ya dönüştürülen-Sergiev'i'nden sonra Galerî Nev ya da Siyah Beyaz Galerî Ankara'dan başka bir yerde olabilir miydi? Mesela Dil Tarih Coğrafya, Siyasal Bilgiler Fakülteleri olmasaydı, ODTÜ olmasaydı Ankara, her şeye rağmen, enetelektüel siyasetin ve en acı hali ile politik cinayetlerin başkenti olabilir miydi? 80'lerin buhranından bir soluk sıyrılıverip Ankara'ya can veren Stüdyo İmge olmasaydı mesela, Türkiye'de Rock'tan Blues'dan konuşmak, Yeni Türkü'yü, Axe'i, Kendinden Prensli At'ı, Asia Minör'ü, Pili Bebek'i, Duman'ı ya da Manga'yı anlamak kolay olur muydu? Ankara Sanat ve Ankara Ekin Tiyatroları bir tesadüf müdürü mesela? CERMODERN gibi hem içeriği hem de mimari dili ile umut veren bir kurumun Ankara'nın göbeğinden bizi selamlaması kader olabilir mi?

Kısacası eğer yeni başlayanlar için bir Ankara anlatacağsak, yayalaştırılmış sokaklarından, İnsan Hakları Anıtı'ndan, içerideki her kitabı bilen okuyan güzel insanların işlediği kitabevlerinden, barlarından, parklarından, otobüs duraklarından, Sıhhiye Köprüsü'nden, Gima'nın Vakk'o'nun önünden, Uğur Mumcu'nun Sokağı'ndan bahsedeceksek ve bunu bir şehir rehberinin hafifliğine ya da sempozyum bildirilerinin kuruluşuna düşmeden yapacaksak, pusulamız, tutunacak dalımız Ankara'nın, bazen külhani, bazen muzip, bazen ağır oturaklı ama her daim burada olan, arada Bedri Rahmi'nin mozaikleri ile birlikte kaybedip Sevgi Sosyal sözcükleri ile bulduğumuz, entelektüel kimliği olmalı.

*"Sanat Uzun, Hayat Kısa." Antik Yunan'da yaşamış Hippocrates'ten alıntı.

Sancak Kenti Ankara

Sibel DURAK

Osmanlıda şehzadelerin sancağa gönderilmesi gelenektendi. Yanlarında annesi, hocaları, askerleri ve maiyeti olduğu halde sancağa gönderilen şehzadeler, lala denilen çok tecrübeli bir devlet adamının gözetiminde yetiştirilirdi. Şehzadeler Anadolu'da belli başlı şehirlerde görev alırlardı. Manisa, Amasya, Konya, Trabzon, Kütahya, Sivas, Sinop, Muğla, Bursa, İzmit, Eskişehir ve Balıkesir en önemli şehirlerdendi. Sancakta her yönden yetiştirilen şehzadeler İstanbul'daki çetin şartlara hazırlanırlardı.

Ankara Cumhuriyetin sancak kentidir gözümde... İnsanın ruhunu, aklını fikrini eğitir. Gerçektir çünkü burada hayat. Deniz mavis, salkım söğütün yeşili gönlünüzü dalgalandırmaz. Deniz kenarı oynaklığı yoktur onda. Ciddiye alınır Ankara'da hayat. Yaşamak zor sanattır ne de olsa. 9-6 mesailerinde öğrenilmiştir zaman kutsaldır. Geç kalınmamalı hiçbir yere.

Bir şey ne ise odur onun gözünde. Gri tanımlaması sadece bir benzetme. Ankaralı sevmez griyi, sevmez ne olduğu belli olmayanı, sevmez arada kalani. Onun için aslolan ya siyahı ya beyaz. Ya sever ya sevmez. Sever gözüküp sevmemezlik etmez.

Ayakları sıkı sıkı toprağa basar Ankara insanının. Yüzünde sahte gülümseme bulamazsınız. Gülüyorsa bilin ki içtendir. Seçilmez, kendisi seçer hayatına girecekleri. Gözler uzun uzun, inceler, hemen samimi

olmaz, istese de olamaz. Elekten geçirir ve eğer sizi dost seçmişse bilin ki ömürlüktür. Yakışmaz diline canımlı cıcimli cümleler. Duyabilmek gerçekten hak etmeyi gerektirir bu sözleri. Soğuk bulurlar bu yüzden insanını tıpkı karı gibi. Oysa bilmezler ki o kar dışındakini üşütürken içindekini yeşertir.

İç doludur Ankara insanının İbn-i Haldun'u doğrulatırcasına "Coğrafya kaderdir". Kaderinde kıraç topraklar vardır. Derin duygular uyandırmaz. O kıraç toprakları renklendirmek ancak insanların kendi elindedir. Bu yüzden kendine yatırım yapar insanları. Çok okurlar, öğrenirler, bilgiyi saklamaz paylaşılarak çoğaltırlar.

Sözün özü Ankara insanın aklını başından almaz, insanın aklını başına getirir.

Ankara'nın aklına başına getirdiği insanların, içlerinde bastırıldıkları duygular başka şehirlere gittiklerinde volkan misali patlar. Duyguya, güzele muhtaç ruhlar dağa, taş, denize, maviye, sarıya, yeşile bambaşka bir gözle bakar. Ankara sancak kentidir bu yüzden gözümde. Buranın havasından, suyundan beslenenlerin yazdıklarında, çizdiklerinde, söylediklerinde ayrı bir tat bir Ankaralılık vardır. Eğriyi doğrudan, yalanı gerçekten, siyahı beyazdan ayırt etmesini bilen, ayakları yere basan, kafa yoran, diğerlerinin yanında farkını ortaya koyan insanlar yetiştirir Ankara.

Ve bir bilseniz o kadar çoklar ki...

Fotoğraflar: Resul Baştuğ

veriş caddesi, kulüpler ve barlar aynı, festivaller ve müzik dinlenen yerler, üniversite kampüsleri aynı... Ankara'yı yine de çöl yapan nedir o zaman? Bunların bir araya gelişi, sıklığı, kentin anlamının bunlar üzerinden kurulmasındaki üslup farklı belki...

Burada iki konu ilginç: Birincisi, bütün kentlerdeki benzer adlı yerlerin hep birbiri gibi olması, onların kendine ait bir cumhuriyetin standardına uymaktan başka bir şey olmadığını ve hangi kentte olursa olsunlar, sadece kendi standartlarına uymalarının yeterli olacağını ve bunun da bütün kentleri nasıl birbirine benzer hale getirdiğinin keşfi. Bu, bir anlamda, kentlerdeki standartlaşma ve bu nedenle bir anlamda kimliksizleşmenin; nasıl, keşfetmekten çok alıştıklarını bulmak isteyen insanları rahatlattığını gösteriyor. Kısaca söylemek gerekirse, keşfetmek ve farklı olanı bulup onları bulmuş olmaktan kaynaklanacak bir tatmin değil söz konusu olan; alıştıklarını bulup, benzer mekân/ilişki ve görsellik vb ile tatmin olma isteği bu...

İkincisi ise, bir insanın içinde yaşadığı kentte, kendi anlam dünyasına göre mekânlarını, ilişki ağlarını vb. kurarken yaptığı seçimlerle, o kent içinde kendine ait bir "kent imgesi"

yarattığını fark edememesi. Herkes, yaşadığı kent zaman içinde, yavaş yavaş oluşturuyor. Yeni bir kentte yaşamaya gittiğinde ise, kendi alışık olduğu öğelerden kurulmamış olan bir kent, karşısına aniden ve hepsi birden çıkan bütün öğeleri, kendi kent imgesine göre anlamaya/ anlamlandırmaya çalışıyor. Kentteki, farklılıkları ve kendisine göre ilginç ve yeni olanları görmeye çalışmaktan çok, kendi kent dünyasının benzerlerinden hareketle, anlam ve konforu yeniden elde etme arayışını ön plana çıkarıyor.

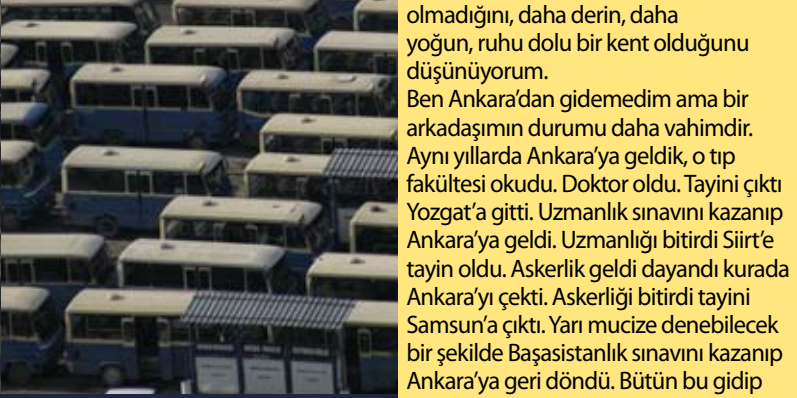
Belki, yeni gelenlerin alışık oldukları kente de, o kent tanımayan biri gitse, yukarıda anlatılanlara aynı biçimde yakınmalarda bulunacak. Yaşadığımız kentte yaşamın her bir ögesini, zaman içinde yapılmış deneylere dayanarak, beğenmediklerimizi değiştirerek ve yeni olanları adapte edebilme kapasitemize uygun biçimde, kendimize göre yerleştiriyoruz ve kendi kent algımızı, zaman içinde bir tür-sınama-yanılma yöntemiyle, güvenilir bir biçimde kuruyoruz. Oysa yeni kentte, böyle bir lüksümüz yok. Başkalarının önerilerine göre, ya da hiçbir şey bilmeden, kendimize hızla bir yaşam alanı kurmak gerekiyor. Bu nedenle, "entry"lerde en sık rastlanan sözcüklerin başında "güven/

güvenlilik/ korku vb" gibi kavramlar geliyor. İkincisi de, "yol bulmak, adreslere/varış yerlerine ulaşmak ve kaybolmak" gibi kavramlar. Bir anlamda kentin imgesini geniş bir zamana yayılmış bir biçimde, uzun erimde kurmakla, hızla yeni bir kentin imgesini elde etmek arasındaki farktan kaynaklanan bir durum bu... Belki de, yeni kentin imgesini kurarken, alıştıklarını aramak-bulmayı beklemekle, keşfetmeyi istemek arasındaki fark bu...

İLK İZLENİMLER/ KENTİ İLK DEFA GÖRENLERİN DİKKATLERİNİ ÇEKEN ÖGELER: MONOTONLUĞUN BAŞKENTİ
İlk izlenimler: Kentin Fiziki Özelliklerinin İticiliği

Ankara, aslında sevilmeyen bir kent, içinde bir daralma sıkıcılık yaratıyor. Burası Monotonluğun başkenti. Gri bir kent: Gri beton, sevimsiz. Çiğ ve çöp kokan sokaklar, üst geçitlerin ve alt geçitlerin yayalara çıkardığı zorluklar bir yana, denizin olmaması... Bir kasaba gibi. "Deniz leitmotivi" mektuplarda çok sık tekrarlanan temel bir yoksunluk simgesi. Ancak denizi özleyenler kadar, hatta daha fazla, bir deniz kentinden gelip de denizi özlediğini söyleyenlere kızanların mektupları da var. Ne

olursa olsun, burası ruhsuz bir şehir... İlk izlenimler: Resmîyetin Görünürlüğü'nün / Resmî Görüntü'nün İticiliği
Ankara bürokrasinin ya da militarizmin kenti. Sivil ama sivil değil, ya da daha kötüsü herkes tanımlı. Ankara'nın bir polis kenti olduğu imajı var. Polislere alışmak gerek. Resmî daire bolluğu çok sıkıcı.
İlk izlenimler: Ankara'nın Metropol Özelliklerden Mahrum Oluşu
Burası kozmopolit olmayan bir şehir, bir kasaba gibi, havuz gibi olağan bir servisi bile yok... Tat vermiyor. Hiçbir özelliği, görülecek hiçbir şeyi olmayan kent. Misafirleri gezdirecek bir yer bile yok. Grupların, belli güzergahlarda turlayarak yürümesi, gidilecek hiçbir yer olmamasının bir göstergesi. Volta atmanın mantığı, gezilecek yerin dar olmasından ve kıtlığından kaynaklanıyor. Buradan "haphane" motifi (ya da mecazı/ metaforu) gelişmeye başlıyor. Gezecek ilginç, gezmeye değer yer o kadar yok ki, aynı yeri tekrar tekrar yürümek zorundasın. Bu da, Ankara= haphane metaforuyla uyum gösteriyor.
"Volta atmak acaba İstanbul, İzmir gibi kentlerde yok mu?" diye düşünmeye başlıyor insan. Bağdat Caddesi'nde, Beyoğlu İstiklal >> 14

Ankara'nın sanıldığı gibi bir yer olmadığını, daha derin, daha yoğun, ruhu dolu bir kent olduğunu düşünüyorum. Ben Ankara'dan gidemedim ama bir arkadaşımın durumu daha vahimdir. Aynı yıllarda Ankara'ya geldik, o tıp fakültesi okudu. Doktor oldu. Tayini çıktı Yozgat'a gitti. Uzmanlık sınavını kazanıp Ankara'ya geldi. Uzmanlığı bitirdi Siirt'e tayin oldu. Askerlik geldi dayandı kurada Ankara'yı çekti. Askerliği bitirdi tayini Samsun'a çıktı. Yarı mucize denebilecek bir şekilde Başasistanlık sınavını kazanıp Ankara'ya geri döndü. Bütün bu gidip gelmeler toplam 12 senede oldu galiba. Sanırım Ankara artık pes etmiştir. /Deniz Enli

İskitler - Sanayi Bölgesi

Siteler

Arjantin Caddesi

Atrıfbey

Don Kışot değirmenlere karşı

Yenişehir

Nesini söyleyim caanım efendim.. Herşeye rağmen, düzenini mi, düzlüğünü mü, dürüstlüğü mü, sadeliğini mi, nesini.. Terketmedi bu şehrin sevdası. Zaten terketmemeli de, teslim etmemeli de bu şehri. Teslim ettiğimizde biter, biliyoruz hepimiz, direniyoruz aslında. Mizacımıza dahi yansısı da 'soğukluğu', güzeldir Ankara, sohbetir, dostluktur, hayattır. Ne bileyim işte ortaklaştırı insanları Ankara.. /Tufan Gündüzalp

Hacıbıyram

Antares'ten Panora'ya

Sincan'da heykel

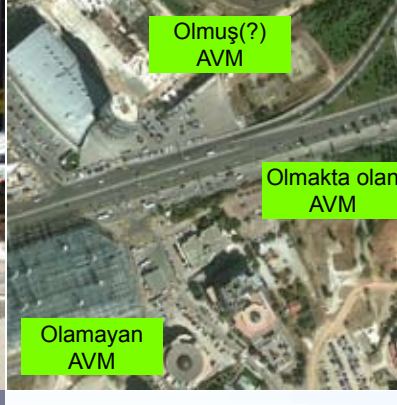
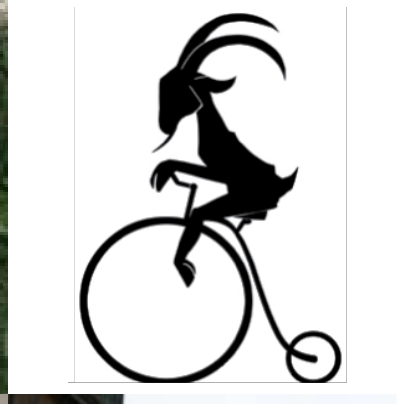
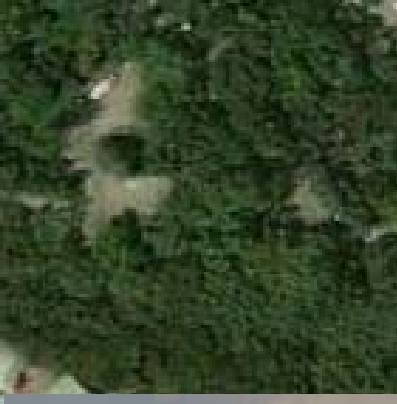
Beton Ada

AŞTI

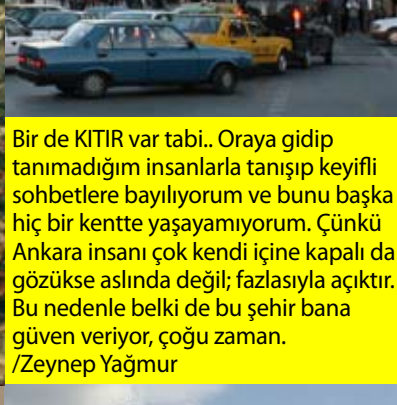
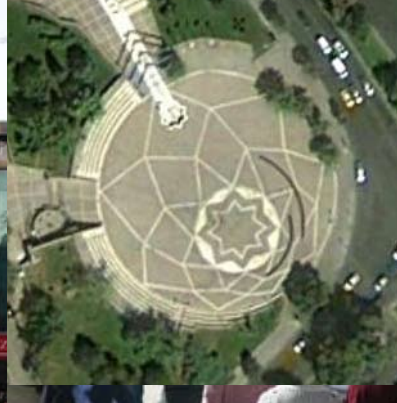
Bentderesi Dolmuş Durakları

Olmuş(?) AVM

Olmakta olan AVM

Olamayan AVM

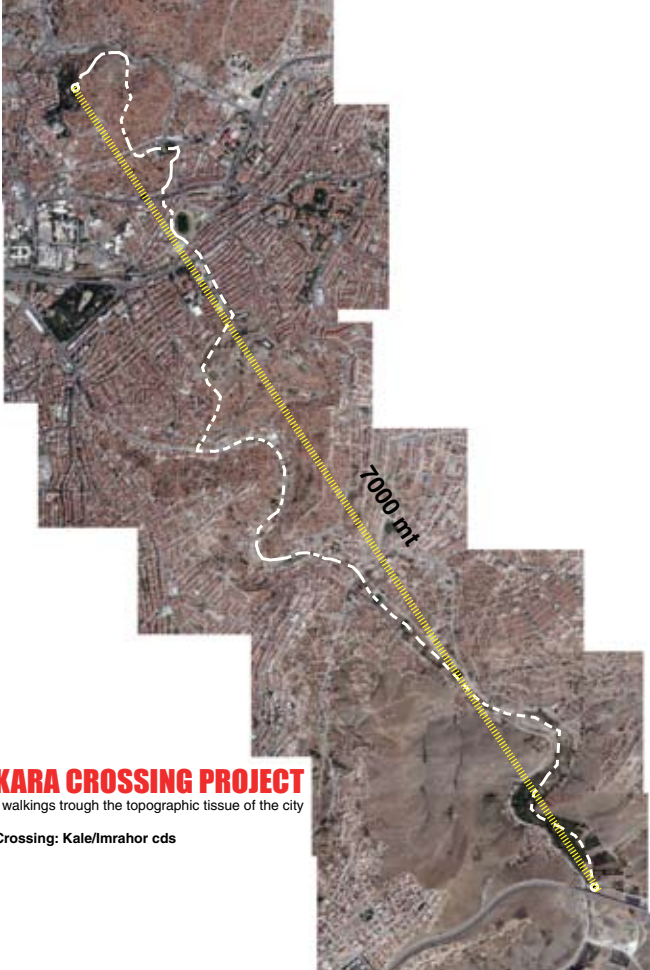
Bir de KITIR var tabii.. Oraya gidip tanımadığım insanlarla tanışıp keyifli sohbetlere bayılıyorum ve bunu başka hiç bir kentte yaşayamıyorum. Çünkü Ankara insanı çok kendi içine kapalı da gözükse aslında değil; fazlasıyla açıktır. Bu nedenle belki de bu şehir bana güven veriyor, çoğu zaman. /Zeynep Yağmur

Ankara'da Yürümek: Kenti Bir Yaya Olarak Keşfetmek

Giorgio GASCO

ANKARA CROSSING PROJECT

Urban walkings through the topographic tissue of the city

First Crossing: Kale/İmrahor cds

Ankara'yı geriye hiçbir şeyin kalmadığı yerde bulursunuz. Toprak, gözlabildiğine uçsuz bucaksız toprak... Kocaman, parlak bir gökyüzü... Sınırlar kaybolur, uzak yakına, yakın uzağa karışır. Şahinin uçuşu, rüzgarın sesi. Yol. İşte orada beliriverir Ankara. İnşaat halindeki harabeler. Bir zamanlar varolmuş bir dünyanın enkazının oraya buraya saçılmış kırıntıları. Göğe yükselen karışıklık. Ve işte yeniden boşluk. Serilip giden büyüleyici boşluk.

Ankara, onu bir elbise gibi saran konut yığınlarında vücuda geliyor ve sonra yine görünmez oluyor. Oraya buraya dağılmış parçalar etrafında büyüyor. Ankara'nın biçimi yer'i ile hemhal olmuş sürüp gidiyor.

Ankara, imar edilmiş bozkır. Etrafındaki her şeyin yitip gittiği bir yerde zamana direnen bir kaya gibi ayakta duruyor. Ama hep bir şeyler eksik. Ankara tamamlanmamış, daha çok bir anti-kent. Kurulmamış bir şehri sakinlerine anlatmak için durmaksızın süren bir çaba sanki. Herhangi bir şekli olmadan büyüyen bir çaba. Sürekli bir çözülme hali.

Ankara, büyüleyici bir çirkinliğin şehri. Basit, genelgeçer yargılar ile anlayamaya çalışmayın Ankara'yı. Şehrin üzerinde havada asılı kalmış vahşi, acımasız bir güzellik. İnsanı altüst eden bir güzellik.

Caddesinde filan?

İlk izlenimler: İnsanlarının Kalitesinin Yetersizliği Burada özgür insanlara rastlamıyorsunuz. Sivasi ve Çorumlular bol; her yerde seyyar satıcılar... İnsanı şehir milliyetçisi. Ankara'nın yerlisi, efelenen genç kuşak, oldukça kaba. Kullandığı dil itici (*le bebe, la mal* için özel bir Eksi Sözlük başlığı bile var). Dükkânlardan pazarlıkla alışveriş etmek zorundasın.

Olumlu Yönler

Bazı olumlu yönlerden bahsedenler de var elbet. Ancak bunların "ilk izlenimlerle" ilgili olduğu söylenemez. Biraz zaman geçince anlaşılıyor ki, burası öğrenciye özel davranan bir kent. Yürüyerek bir yere varma imkânı var. Hayat daha sakin. Ankara, sakin, kendine özgü özellikleri olan, evlerde yaşamayı seven insanların kenti gibi görüyor. Yaşamak çok para gerektirmiyor. Üstelik yazın Ankara'nın terk edilmesi, kenti daha da sakinleştiriyor.

KENTİN İMGESİNİN OLUŞMAYA BAŞLAMASI VE KENT YAŞAMINA NİTELİKLERİNİ VEREN ÖZELLİKLER

İklim

İklimin en şaşırtıcı özelliği kuruluk (nem olmaması) ve soğuk olması. Kar yağması,

yağmurlar ve kırk ikindiler... İklimi sert ve değişken bir kent, özellikle gece gündüz sıcaklık farkları insanları çok şaşırtıyor. Kar ve buz var, buzda kayabilirsiniz. Ankara için özel kar ve buz ayakkabıları gerekir ve atkı, bere ve eldiven... Ankara üşütür insanı. Akşamüstünü ve bozkır ikliminin özelliğini bilmek zorundasınız. En hayret verici şeylerden biri, güneşli bir öğleden sonrasında elinde ceket veya kazak taşıyan insanlar. Bu sıcakta neden ceket taşırlar bu insanlar? Ama hemen anlaşılıyor: geceler çok soğuk. Geceye, gündüzden hazırlıklı olmalısınız. Kışlara da hazırlıklı olmalısınız. Buz denilen şeye basınca insan kayar. Duvar diplerinden yürümeye çalışmalısınız. Çalışan kadınların, çantasında bir de şık ayakkabı taşıması gerekir; işyerinde kar botlarıyla gezmek istemiyorsa...

Kentin ikiye ayrılmışlığı

Kenti ayıran bir çizgi var ve hemen seziliyor. Kentin güneyi kuzeyinden, Ulus tarafından farklı... Normal insanlar için kentteki sınırların farkında olmak önemli. Çünkü kentin diğer yarısı, biraz tehlikeli... "Sadece keşifçi olmak isteyenler bu sınırı geçebilir" uyarısını alıyorsunuz mektuplardan.

Yerler/ Ankara Kenti İçin Yer/Mekân Bilgileri

Kenti konumu

Eğer bir turistseniz Ankara kafanızı karıştırır ayrılrken acı bir tat bırakır arkasında. Eğer Ankara'da yaşıyorsanız, içinizdedir artık ama arada sırada dışarı sıziverir fırsat buldukça. Ankara'yı bulmak ise hakiki niyetiniz, en iyisi içinde kaybetmek kendinizi. Kaybolmanın iyisi ise yürümekle olur. Kenti bir baştan bir başa yaya olarak geçmekle... Ağırдан alınmış bir adımlar, bir ahestelek... Şehre temas etme işi aceleye getirilmemeli. Adımlamalı şehri, gizlerini çözmek, ruhuna inebilmek için. Ancak o kent eğer yayalara düşman arabalara dost mekânların sahibi, kamusal alan yokluğu, alışveriş merkezlerinin çokluğu ile kıvranan Ankara ise, yürüme eylemi kaçınılmaz olarak bir mücadeleye dönüşür.

Ankara'daki mimarlık eğitimi pratiğimin başından beri yürümenin nüanslarını, hem kenti anlamak için entelektüel bir strateji, hem de kentin resmi temsil ediliş biçimlerine karşı kışkırtıcı bir eylem olarak, deneyimledim.

Yıldan yıla daha bir tanış, ahbab olduk kentle bu yürüme sayesinde.

Ankara, bir belirsizlikler alanı. Olaylar üst üste biniyor. İç içe geçen Çin kutuları gibi hiç durmadan birbirlerine akıp duruyorlar. Yerleşmemiş mekânlar, kesintiye uğramış yerler. Tıpkı zaman gibi, değişime mahkûmlar. Ankara'da yürürken defalarca bu belirsizliğin, kentsel mekânlara alternatif anlık sekanslar gibi sürekli değişen olay demetleri üreten, örnekleri ile karşılaştım. İllik yaz gecelerinde, geleneksel düğün eğlencelerine pist oluveren otopark olmaları hayal edilmiş açık avlular; komşu bakkallardan aldıkları içecek eşliğinde kaynaşan gençlerin etrafında bir anda geçici barlara dönüşüveren Kavaklıdere sokakları; geceleri sokak yarışlarına ev sahipliği yaptıktan sonra sabahın ilk ışıkları ile kağıt, plastik ve metal yüklü çekçeklerinin başında toplayıcıların resmi geçidine şahit olan İskitler'deki Tesviyeciler Sokağı, ilk anda aklıma gelenler.

Ankara'da yürümenin yalnızca keşfetme güdümüne seslenmediğini, bir yandan da gündelik yaşamı karamsar bir monotonluğa sürükleyen sıradanlığın üstesinden gelme ihtiyacı ile ortaya çıkan kışkırtıcı bir karakteri olduğunu fark etmem de çok zaman almadı. Bu andan sonra artık yürümek masum bir etkinlik olmaktan

çıkıp eleştirel bir eyleme dönüşüverdi. 80'lerde Lucius Bruckhardt, peyzajı alışlagelmedik bir yorumlama biçimi ile anlamaya çalışmak olarak tanımlanabilecek olan bu disiplin olarak, Promenadoloji adı altında formüle etmişti. Bruckhardt'ın önerisi, bizim basit yürüme eylemimizi bilimsel – analitik bir yöntemle ele almak, belirlenmemiş – karanlıkta kalmış hiç ayrıntı bırakmamak ve böylece beklenmeyi, göz ardı edilene, unutulana ortaya çıkartmaktı. Yol üzerinde anıtsal olanla aptalca olan arasında hiçbir fark gözetmeden aynı ilgiyi göstermeyi esas alıyordu. Ancak bu şekilde yürümek, insanların zahmetsizce kanıksayıvermeleri için giderek daha çok sıradanlaşan ve olağanüstü derecede basitleşen çevreye karşı eleştirel bir eylem olabilir. Sokakta eleştirel bir eylem olarak yürüyebilmek için, kentin bizi sunulan - edilgen bir şekilde kabullendiğimiz resmi ile aramıza eleştirel bir mesafe koymamız gerekli.

Böylesi eleştirel bir eylemi iki büyük Ankara yürüyüşü ile gerçekleştirmeye çalıştım. İlki Gazi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü'nde verdiğim Yüksek Lisans dersi kapsamında öğrencilerimle birlikte yaptığım, Kale ile İmrahor Vadisi arasındaki 10 km'lik, yürüyüşü. Birlikte, şehrin ortasında kalmış iki büyük gecekondu bölgesinden geçtik. Güvenli olmadığı düşüncesi ile daha önce kentin bu kısımlarına gelmemiş olan bazı öğrenciler, sokakların, patikaların ve avluların kendi yaşam alanlarındakinden farklı ve zengin örgüsünden çok etkilendiler. İkinci, ve daha uzun, yürüyüşü ise geçen kış, bir arkadaş grubu ve yine bir yüksek lisans öğrencimle yaptım. Ankara'nın iki büyük Alışveriş Merkezi, OR-AN'da yeralan PANORA ile Etlük'teki ANTARES, arasındaki 25 km'lik mesafeyi birlikte yürüdük. Bu alışveriş merkezlerinin gürültülü yalnızlığına alternatif olabilecek, bildiklerimizden ve hatta beklentilerimizden farklı ortak alanlardan geçtik.

Şehirler bir yerlerde sıkılıp kalmış zenginlikler taşılar içlerinde. İnanın, Ankara'nın diğerlerinden az kalır bir yanı yok bu anlamda. Gelecek sefer evden çıkarken iki kere düşünün. Bir alışveriş merkezine girmek yerine yürüyüşe çıkmayı tercih edersiniz belki de.

İngilizce aslından çeviren: Aktan Acar

Öncelikle, Anadolu coğrafyasına göre Ankara'nın merkezi konumu ilginç. Bir kıyı kentine göre, karanın ortasında olduğu için, her yönde gidebileceğin birçok ilginç yer var. Bu nedenle eğer Ankara'yı çok da beğenmiyorsan, madem burası Anadolu'ya göre merkezi bir konum, gezmeye daha ilginç yerlere gidebilirsin. Bu, kıyının sunduğu konumlanmaya göre farklı bir durum...

Yeni gelenin yeni gelen için hazırladığı kılavuzlar

Ankara'ya gelecek üniversite öğrencilerine verilen öğütlerin hemen hepsi, sadece bazı belli mekânları (Kızılay, Yüksel, Tunalı, Atakule vb) ya da bazı etkinlikleri (bahar festivalleri, tiyatro, nadiren CSO, bale vb) kapsıyor. Bunun dışında kentin entelektüel bir yaşamı olduğundan, kültürel bir çekimi olduğundan ya da, başka kentlerde olmayan nitelikte bir atmosferi olduğundan bahseden hiçbir mektup yok. Aşağıda, yeni gelenlerin hemen öğrenmesinde yarar olan bilgiler sayılıyor. Bunlar bir anlamda, dışarıdan bakıldığında Ankara kentinin nerelerinin, hangi özelliklerinin önemsendiği ve akılda kaldığı, ya da önerilebilir bir özellik taşıdığını da gösteriyor. Kenti anlatanlar, önce caddeler-yollar, heykeller

vb "landmark"larla (kentin simgesel özelliği sahip varlıklar: yani insan eliyle üretilmiş yapılar, anıtlar veya doğal varlıklar, bir kaya kütle, ırmak ya da ulu bir ağaç vb) tanıtmaya başlıyor işe, ama sonunda, referans olarak gidilecek dükkânlar ve AVM'lerin isimleriyle tamamlanıyor liste.

Kentsel mekânlar: Kızılay Ulus, Tunalı (ve arka sokakları ve Tunus caddesi-Arjantin), Bahçeli 7. Cadde (Bahçeli'nin sevimesi özel bir özelliğinin keşfi...), Yüksel toplama yeri, önceki yıllarda Maltepe pazarı... Ankaralılar için alışılmış bir ad olan Kızılay'ı anlamı ile düşünüp yadırgadığını görmek, bunun "Ankaralıların isim konusundaki yaratıcılığı" olarak görülmesi, garip geliyor insana.

"Landmark"lar: Sadece Atakule ve Anıtkabir'in bu anlamda bir özelliği olduğu açıkça görülüyor mektuplarda, buna belki, Kuşulupark, Yenişehir köprüsü de eklenebilir, ama galiba hepsi bu kadar. Ankara'da başka hiçbir şey ilgi çekmiyor sanki...

Yemek, ucuz yemek yenecek yerler: öğrencilerin en ucuzundan ama genellikle de kalitesiz olduğu belirtilen karın doyurma yerleri... Buraları büyük bir olasılıkla lahmacun, pide, döner, çiğ köfte, dürüm, mantı, gözleme

Ankara'da Olduğumu Unutuyorum

Özden BİLGİN

Bu aralar her şeyi unutuyorum. Yüksel Caddesi'nde yürümeyi mesela. Akşamın serinliğinde, kalabalıktan zorlanarak sokağın içinde yol almaya çalışmayı, kim bilir hangi yaşamalardan artakalmış deri bir kemerin, örülmüş çantaların, pilli ışıklarıyla geceyi aydınlatmaya heveslenen Çin işi lambaların arasında dolaşmayı unutuyorum. Papazın Bağ'ında sonbaharı karşılamayı unutuyorum mesela. Sessizliğin sesini dinlemeyi ve susmayı unutuyorum. Resim galerini gezmeyi unutuyorum mesela. Galeri Kara'nın önünden geçerken içerdeki sergiye kafamı uzatmayı, adını ilk kez duyduğum bir ressamın iç dünyasında kendi yolculuğuma çıkmayı unutuyorum. Mesela, Ankara'dan İstanbul'a gitmeyi unutuyorum. Fatih Ekspresi'nde örtülü kuşetle seyahat bileti almayı, saat 23.30'dan sonra yemekli vagona tekel birasının eşlik ettiği bir geceye başlamayı unutuyorum. İstanbul'dan bir gün sonra aynı trenle Ankara'ya dönüşün mutluluğunu hissetmeyi... En çok da Karanfil Sokak'ta Dost'ta kitap ve cd aramayı unutuyorum. Sonra Konur'a geçip önce Turhan Kitabevi'ne, sonra İmge'ye uğramayı. Dergilerin, kitapların arasında dünyayı unutmayı. Ya da dünyanın farkına varmayı. Sonra İlhan

İlhan'a geçmeyi. Muzaffer İlhan Erdost'u ziyaret etmeyi ve onun varlığının verdiği kıvanç ve özgürlüğü hissetmeyi, hep aynı yerde, masasının arkasında oturan Sular'ın bitimsiz dinginliğinde kendimi bütün kötülüklerden arınmış bulmayı unutuyorum. Dil Derneği'ne uğramayı unutuyorum mesela. Türkçe için, arı dil için, kafası doğru düzgün, bulanmadan işleyen, hissettiği gibi konuşmayı başarabilen gençler yetiştirmek için çabalayan güzel insanları ziyaret etmeyi unutuyorum. Öğretmen Dünyası Dergisi'ne uğramayı da unutuyorum. Köy Enstitüleri'nin bitimsiz mirasını sahiplenen, hayatımda tanıdığım en çalışkan, en güvenilir, en yürekli öğretmenlerin bulunduğu yerde olmayı da... Bazen de Sakarya Caddesi'ne uğramayı unutuyorum. Bir zamanlar Grup Çiğ'i dinlediğim, Livane'de Karadeniz müziklerine doydüğüm zamanlardaki gibi, müzik keşiflerine çıkmayı, gönlümce eğlenmeyi... Feza Gürsey Bilim Merkezi'ne uğramayı da unutuyorum. Altınpark'taki yerinde, ellerini sonsuzluğa, yüreğini ülkesine açmış bir bilim insanının yurttaş olmanın verdiği kıvanç yaşamayı... Çağdaş Sanatlar Merkezi'ne uğramayı unutuyorum mesela. Ne zaman uğrasam bir çağdaş etkinlik, bir sergi, bir konser, bir gösteri, bir kutlama, bir anma ya da bir konferansla, panellerle karşılaşmayı... Eymir Gölü'ne gitmeyi unutuyorum. Bir bozkırda yaşadığım unutturan, doğallığıyla beni kendime döndüren, denize özlemimi söndüren suları izlemeyi... Ankara'da yaşamayı unutuyorum bazen. Ankara bende bu kadar yaşarken... oz.bilgin@gmail.com

Yeni Başlayanlar için IKEA

Akın ATAÜZ

Bir kente yeni geldiyseniz, bu kentte yeni bir başlangıç yaparsanız ve barınacaksınız, önce bir eviniz, odanız olacak. Sonra bu mekanı yaşanabilir, mümkünse yaşamaya hoş/ ilham veren bir yere dönüştürmeniz gerekecek. Duvarların, çerçevelerin boyasını kendiniz yapabileceğiniz diyelim. Sonrasını ne yapacaksınız? Önünüzdeki seçenekler şunlar olabilir: •Hızır eşyalar almak, •Yaşam için gerekli olanları mümkün olduğu kadar kendinizin üretmesi. Birinci seçenek için mobilyacılar veya Siteler'e gideceksiniz, zevkinize göre, uygun fiyat bulacaksınız, otomobilli bir arkadaşınıza rica ederek veya kendi imkanlarınızla evinize taşıyacaksınız. Ya da İtfaiye Meydanı'ndaki "Bit Pazarına"/ "ikinci el eşya" ve her şey pazarına gideceksiniz ve oradan, kullanım değeri yerinde, iyi durumda ve ucuz eşyalar seçeceksiniz. (Bunu yaparsanız, bir ekoloji armağanını hak etmiş oluyorsunuz.) İkinci seçeneği yeğlerseniz, evinizde ölçüleri alacaksınız ve istediğiniz eşyayı nasıl yapacağınızı

aklınızda, ya da bir kağıt üzerinde çizerek düşüneceksiniz. Bu basit bir yatak, masa, kütüphane, ya da üzerine bir tabure/ sehpa gibi bir şey olabilir. Elinizden biraz iş geliyorsa ve bir-kaç basit aletiniz varsa, bu üretim için gerekli malzemeyi, boyutlarını belirleyip, alacaksınız. Bunları kestirip-biçtirip, zımparalayıp, birbirine ekleyip, boyayıp vb kullanılabilir hale getireceksiniz. Malzemeyi Siteler'den satın alabilirsiniz, ya da eşyaları, kaldıysa uygun bir mahalle marangozuna (kendinizi aşan işleri veya hepsini) yaptırabilirsiniz. Eşyalarınızı kısmen olsun kendiniz yapmak, hem de bunun ucuz ve iyi bir tasarım ürünü olması istiyorsanız, bir seçeneğiniz de IKEA olabilir. Burayı gezerek, küçük mekanlarda ne çok şey yapabileceğinizi, mekandan nasıl tasarruf edebileceğinizi üzerinde düşünebilirsiniz. Oradan hiçbir şey almayacaksınız bile, ilham/ fikir almak için bir tur atmalı, bir katalog ve teknik föylerden almalısınız. IKEA, kendi yaratıcı düşüncesini şöyle özetliyor: "Önceliğimiz azdan çok üretmekte, kanıksanmış

Önce İtfaiye Meydanı Vardı!

Mehmet Onur YILMAZ

İtfaiye Meydanı, Hergelen Meydanı ya da bit pazarı. Hepsini aynı kapıya çıkar! Hala her üç isimle de anılır Ankaralıların en merkezi ve sürekli eskici pazarı. Ankara'nın orta yeri bit pazarı desek yeri. Opera'ya yüz, Merkez Bankası'na ve Gençlik Parkı'na bir kaç yüz metre mesafededir. Ulus Heykeli'ne ya da Sıhhiye'ye aylak tempoda 10 dakikada yürürsünüz. Şimdilerde onca AVM açıldı da pabucu dama atıldı sanılmasın. AVM'ler açıldıkça daha da canlanıyor bit pazarı. Çünkü, önce İtfaiye Meydanı vardı! Bakmayın siz açılan onca dev yapı marketine, AVM'ye; iddiamız odur ki hala hiçbirinde İtfaiye Meydanı'ndaki çeşit yoktur. Satılan zerzevattan değil bahsimiz sadece, Hergelen Meydanı'ndaki insan çeşidi de bulunmaz hiçbir AVM'de. Eşyanın da insanın da her çeşidi bulunur. Hergelen önce bir buraya gelir. Hele de öğrenciyse ve ev kuracaksa bit pazarı tavaf edilmeden olmaz. İtfaiye Meydanı'na geldiyseniz Ankara'ya geldiniz demektir. Hoşgeldiniz!

yöntemleri sorgulamakta, paramızı hesaplı harcamakta ve en küçük parçayı bile değerlendirmekte. Çünkü biliyoruz ki, tutumlu olmak hem fiyatlarımız, hem de dünyamız için çok yararlı. Herkese evinde daha iyi bir günlük hayat sunma rüyamızdan hala vazgeçemedik. İşte bu yüzden eşyaları yassı kutularda paketletiyoruz ve sizlerden aldıklarınıza eve taşımanızı ve kendinizin kurmasını istiyoruz." Bu paragraf bir reklam olarak yorumlanabilir; ama önemli olan, üremine kendi emeğinizi de katarak eşyanızı yaratmak, bitmiş malın tüketiciyi olmak yerine, basit fikirlerden hareketle mekanınızın tasarlavıcısı ve eşyanızın üretiminin katılımcılarından biri olmanız. Emeğinizi ve aklınızı sürece kattığınız için, eşyayı daha ucuza mal etmeniz. Hepsinden de önemlisi, tasarımdan başlayarak yapılan tasarruflardan ötürü, çevreye daha az zarar vermeniz, malzemeyi daha az tüketiyor olmanız. IKEA, tüketimci ideolojiyi benimsemeyen yanıyla (ya da öyle görünmesiyle) yaratıcılığı/ iyi tasarımı desteklemesi ve malzeme tasarrufunu

önemsemesiyle, çevrenizin oluşmasında, emeğinizden (üretme, en azından parçaları hatasız birleştirme) becerinizden yararlanarak, eşya ile aranızda faklı bir bağ kurmanıza yol açtığında; bunun hem sosyalist hem de çevreci dünya görüşü ile de ilişkili olarak yorumlanabileceğini düşünüyordum. Ta ki bir gün gazetede, IKEA'nın kurucusu ve fikir babasının, bir zamanlar Nazi gençlik örgütüne üye olduğunu okuyana kadar... Demek benim sosyalizm ilhamlı olduğunu zannettiğim IKEA kavramı, nasyonal sosyalist ilhamlıymış... Ne yaparsam yapayım, bu yazıda Siteler'e ve mahalle marangozuna bir haksızlık ve IKEA yararına reklamcılık algısından kurtulamayacağım. Ama anlatmak istediğim asıl düşünce, "Ankara'da yeni başlarken" kendi çevrenizin/ eşyalarınızın üretiminde pasif konumdan aktif konuma geçebilmeniz mümkün olduğu ve bunu kolaylaştırabilecek fırsatları değerlendirebileceğiniz...

yenilen yerlerdir. Bu listeye kokoreç'i eklememek haksızlık olur. Deniz kentlerinden gelenler, midye dolması ve tavasına, deniz ürünü yiyeceklere özel bir önem verir. Başlangıçta, deniz ürünü yiyecekleri karşı kuşukları vardır; bunların taze ve iyisinin nerelerde olduğunu soruştururlar, sonra güvenilir yerler bulunur. Ankara'ya gelenler, bu kentin tarihi içinde özel bir yeri olan ve dükkânın ismi bir tür ismine dönüşmüş Piknik'i bilmediklerinden elbet, "piknik" olarak adlandırılmış yerlere de şaşırıyorlar ve sonunda, oraların dönerci olduğunu düşünüyorlar. İlginç olan ise bu tür hızlı tüketilen yiyeceklerin kentlere ticari olarak gelmesinin en fazla 40 yıllık geçmişe de olsa, bazıları kırsal kesimin, bazıları belirli bir yörenin özel yiyeceği olan türlerin ticareti, kentlerde batılı "fast food" ile (sandviç, hamburger vb) yarışmayı kazanarak kentlere egemen oldu. Benzer ama aynı yoğunlukta olmayan bu tür fast food'un doğu gelenekleriyle harmanlanmasını, hatta daha fazla yiyecek türünü, dünyanın bütün büyük kentlerinde, metropollerinde de görmek mümkün... **İçecek ve içki içilecek yerler:** Önerilerde bu kategoriye girenler sadece kafeler, barlar, pub'lar, biraclar ve meyhaneler olabilir.

Kızlarla gidilecek yerler: Bazı yerler sadece erkekler için öneriliyor, ama bazıları kızlarla birlikte gitmeye uygunsuz, bunlar ayrıca belirtiliyor (sözlük maddesinin erkekte-erkeğe bir haberleşme anlamı taşıdığı bir kanıtı gibi). **Can sıkıntısına karşı gidilecek yerler:** bu Ankara için özellikle önem taşıyan bir bilgi gibi duruyor. Bu kentte canınız sıkılıncaya ne yapacaksınız, nereye gideceksiniz? Bu arayış sırasında, Ankara'da da, diğer kentlerden alıştığımız her türlü can sıkıntısı dağıtan yerin (barlar, kulüpler, AVM'ler vb) bulunabileceği de hayretle kabul ediliyor. **İçki içilecek yerler:** Bu da özel bir bilgi olarak, arada ön plana çıkıyor ama burada, birçok içki içilecek yer arasında, adı rakipsiz olarak tekrarlanan bir tek yer var: Hayyami... **Hobi mekânları:** Bazıları çocukça dursa da, erkek çocuklarının geç büyüdüğü dikkate alınırsa, işlevsel olabilecek bir bilgi bu. Yüzme, dart, paten, kayak, langirt salonlarının yerleri belirtiliyor. **Sanat ile ilgili yerler:** Çok az olmakla birlikte (bunun çok az olması çok dikkat çekici) bir-kaç sanatla ilgili kurum veya mekânın bahsi geçiyor ara-sıra. "Müze" dendiğinde, sadece Anadolu Uygurkları Müzesi anlaşılıyor. Başka hiçbir

müze anılmıyor. Özellikle anılan hiçbir tiyatro yok, resim galerisi yok, "bulunsun" derecesinde bazen "bir de tiyatroya, hatta CSO konserine ve baleye gidin" deniliyor bazen. "Sanatsal bir takım zirvalıklar" gibi de bakılabiliyor bu alana. Müzikle ilgili yer adları da, daha çok güncel müziklerle ilgili: Shades, Saklıkent, Sakarya'da Blues ve Kavaklıdere'de Manhattan gibi yerlerin isimleri veriliyor arada. Fasil sevenler için ise Kale'deki içkili lokantalar... Ankara, sanat olaylarının algılanması bakımından, hiçbir özel önem taşıyor gibi... Olguya elbette, aynanın diğer yanından da bakabilir ve Ankara'ya dışarıdan gelenlerin, özellikle üniversite öğrencilerinin Ankara'nın sunduğu sanatsal fırsatlara ne kadar uzak ve yabancı olduğunu da düşünebiliriz. Belki bu düşüncüyü "yeni kuşaklar" kadar geniş de tutabiliriz. Ama kaynağımızın sadece Ekşi Sözlük'e yazanlar olduğunu unutmamak koşuluyla. **Kitapçılar:** Sadece iki kitapçıdan bahsediliyor: Dost, daha sonra İmge. Ancak İmge, özel bir özenle öneriliyor. Burada adı geçen Dost, sanıyorum daha çok Karanfil'deki Dost. **AVM'ler:** Ankara, standartların üzerinde bir AVM sayısına sahipse de, "AVM'ler az ama kalitesi

idare eder" diye anılıyorlar. **Sinemalar:** Sinemalar da daha çok AVM'lerle bağlantılı olarak anılıyor. Ancak "Kızılay civarındaki sinemalar" deniliyor bazen ve Büyüklü Fener, Kızıllık, özel olarak adları anılan sinemalar. Ankara soğuşunda en iyi aktivite, sinema. **Ucuz eşyaların,** malzemelerin alınabileceği yerlerin bilgisi, ikinci el eşya satılan yerlerin bilgisi: bu bilginin de çok nadir rastlanan bir bilgi olması ilginç. İtfaiye Meydanı'ndaki bitpazarına değinen, buranın ilginç bir yer olduğunu söyleyen bir-kaç mektup, yine de umut verici. **Ulaşım** **Yol bulma/ adrese ulaşma sorunu,** **Kartezyenlik:** Yol bulma sorunu, yol bulma güçlükleri oldukça sık dile geliyor. Ankara'da yol gösterici hiçbir işaretlemenin olmaması gerçek bir sorun, ancak yol sorulduğunda alınan yanıtların işe yararlığı konusunda farkı deneyimle var. Ama genellikle insanların yol bulmaya yardımcı olmaları iyi niyetleri övülüyor. Çokça tekrarlayan bir öğüt de, Ankara'da kaybolmaktan korkulmaması gereği. Çünkü Ankara Kartezyen bir kent. Kartezyenliği, yol bulmaya çalışanlar bile, biraz küçümser bir biçimde ifade ediyorlar. Neden iyi değil? >> 16

Bir Hayat*

Eloise DHUY

Ankara Hakkında Yanılığlar

Deniz ENLİ

Ey şehrimizin yeni insan!

Ankara'da yaşayanlardan, interaktif sözlüklerden, bir kamu kurumuna işi düştüğü için gelenlerden veya tesadüf edip Ankara'yı birkaç günlüğüne ziyaret edenlerden bir çok şey duyduz.

Ankara'da yaşayanların bir kısmının bile doğru kabul ettiği genel geçer şeyler acaba doğru mu?

Ankara memur ve öğrenci şehri midir?

En bilindik Ankara klişesi budur işte. Öyle ki Ankara'ya geldiğinde etrafta takım elbiseli tipler ile koltuğunun altında T cetveli taşıyan insanlarla karşılaşmış olsaydın hiç şaşırmayacaktın.

Ankara'nın başkent olmasından, bölge merkezi olmasından, nüfusça zaten ülkenin ikinci büyük şehri olmasından kaynaklı olarak "memur" diye adlandırılan çalışan sayısı başka illere göre fazladır. Aslında "Memur" denilen şeyi de tartışmak lazım ama şimdilik çalışan sınıf içinde homojen bir şey olmadığını söylemekle yetinelim.

Ankara'nın 4,5milyon nüfusu içinde 170bini "memur" olarak sayılmaktadır. Ankara'da okuyan üniversite öğrencisi sayısı da yaklaşık olarak 190bin dir. 170bin memur kabaca 4 kişilik ortalama aile nüfusu ile çarpılırsa 680bin kişiye ulaşırız. Bu sayıya öğrenci sayısını eklersek kabaca 900bin kişi eder. Yani Ankara nüfusunun yaklaşık beşte biri eder. Bu durumda Ankara nüfusunun beşte 4 ünün memur, memur ailesi ya da öğrenci olmadığı anlaşılır ki bu da epeyce büyük bir rakamdır. 3milyon600bin insan. Peki bu insanlar nerededir. Neden göze daha az görünürler.

Ankara eskiden de belli bir sanayiye barındırmakla beraber son yıllarda bu durum çok hızlanmış. Bir zamanlar Yeni Sanayi, Büyük Sanayi'ye sıkışmış olan imalathaneler süratle Organize Sanayi Bölgeleri'ne (kısaca OSB) taşınmaya başlamıştır.

Bir aile, yeni kurulmuş bir yuva... bir köy, emekli, zahmetli bir hayat, ancak topraklar, çocuklar, hayvanlar, bir ev... bir dil, veliler, büyük kentlere göç etmiş akrabalar... kutlamalar, düğün baharları, halaylar, danslar, müzikler... Ve...savaş, yakılan köy...tehditler, korucu olma, çatışmaya katılma, silaha sarılmayı reddediş... göç, terkedilmiş topraklar, en yakın kente gidiş, sadece orta boylu bir kent ama o kadar uzak, dev, yabancı, uçsuz bucaksız bu kent...köyde bırakılmış aile, kardeş, annesaba, çocuk... Uyum, işsizlik...serbest çalışmak için çabalar, girişimler...birkaç yıl istikrar...ailede geçirilen güzel kısa günlerde hamile kalan, çocuk doğuran eş...ekonomik kriz...yeniden göç, bazıları için Ankara'ya, diğerleri için İstanbul'a gidiş, bir amca, bir kuzen, bir tanıdığın yanına... Gecekondu semtinde kiralanmış bir ev... kentin tarih semtlerinde bir düzine « bekar » ile paylaşılan birkaç metrekairelik bir oda...bazen evli olan ama yalnız, ailelerinden uzak ve yalnız «

Kırklarına merdiven dayamış birisi olarak Ankara'ya geldiğim ilk günü unutmam mümkün mü! Mimarlık Fakültesi'ni kazanmışım. Okuyacağım üniversiteyi imgelemekle geçirmişim on beş, yirmi günü. Saray gibi bir bina kurgulamışım kafamda. Kızları düşünüyorum, şehrin ışıklarını, kimler yürüdü geçti gitti fakültenin merdivenlerinden... Mersin'den Ankara'ya uzun bir yol var önümde. Arka mahalledeki abilerimden dinlediğim politik

öyküleri yüklemişim zihnime, almışım biletimi başşehir gidiyorum. O vakit sigara içiliyor otobüslerde. Su poşette, minicik pipetle içiliyor. Neredeyse belediye otobüsü kıvamında uzun bir gece yolculuğu yaptığımı anımsıyorum. Yanık sandığım ve yemek istemediğim simidi tadıyorum. Hoş geliyor tadı damağıma. Ve o günden beri vazgeçilmezim oluyor. Sıhhiyye'ye geldiğimde düğümlendiğimi hissediyorum. Haksız sayılmam tüm şehir

buradan akıyor. Üstte tren yolu, otobüsler, taksiler, dolmuşlar, üniversite ve şimdiler de metro... Derken yürüye yürüye Maltepe'ye geliyorum. Sonra Fakülteye... Bu mudur diyorum Mimarlık Fakültesi! Derin bir hayal kırıklığı içinde apartman varı yığma binaya bakıyorum. Ellerim cebimde bir küfür sallayıp Maltepe'ye gidiyorum. Akşamın ışıklarını orada söndürüyorum. Maltepe benim Ankara'm oluyor. Cami, kuşlar ve çevresi...

kutlamalar, çılgın masraflara bahane olan düğünler...hayaller...kendisi için değil artık ancak çocuklar için... çabucak büyüyen kızlar okumayı bilecek, annelerinin aksine...beraberliğe, dürüstlüğe verilen kıymet...görünmez olmak, bununla idare etmek...daha aşağıya düşmemek için çöpleri toplamak...

Ve bir gün... Sokakta... Arabasıyla zorluk çeken bir arkadaşına yardım etmek için karşıya geçmek... Geceyi delen bir arabanın ışıkları... Gece, yağmur, sıradan bir iş günü... Dizlerini döven kadınlar... eş, anne, kardeş Yağmur altında ağtlar... Artık var olmayan bir hayat... Kaçış, dürüstlük, alçakgönüllük dolu bir hayat... Bir hayat büyüklük. * Ekim 2008'de, Anadolu Bulvarı'nda kağıt toplarken araba çarpması sonucu yaşamını yitiren Hacır'nın anısına...

demeyin" grubu içinde, meraklısı için... Yoksa Ulus, genellikle tehlike zonu olarak kodlanıyor. **Özel mekânlar: Camiler, Mezarlıklar** "Eğer dini bütün biriyiseniz" Ankara'da kolaylıkla bir cami bulmayı beklemeyin. Ama apartmanların önündeki cami tabelalarını kollayın deniliyor. Gerçekten Ankara, apartman bodrumlarından, eski pasajların kullanılmayan bölümlerinden ve zeminin altındaki kotlardan, metro girişlerindeki boşluklardan cami yapmayı, minare yerine bir elektrik direğine veya apartman cephesine bir hoparlör bağlamayı ilk keşfeden kent mi acaba? Ankara'nın camiler/ dinlerin dini yapıları bakımından sorunlu bir kent olduğu kesin, ama bu nasıl bir sorun? Eski kent dokularında çok makul ve mantıklı olan cami ve mescit çözümlerine göre, apartman altı-çarşı-metro camileri de, dış mahallerdeki ölçeği kaçırmış camiler de, apartmanlar arasında cüceleşen minareler de, kentin "modern" iddiası ile uyuşmayan çözümler... Mezarlıklardan bahseden pek kimse yok ama bir tek mektup, ilginç bir saptama yapıyor: "Ankara'da 3 çeşit mezarlık var" diyor. Bu saptama kentin kimliği ve imajı ile yakından ilgili olduğu için ilginç: Kişiyi özel mezarlıklar, yarı-resmi mezarlıklar ve normal mezarlıklar. Birinci

gruba Atatürk, Türkeş, Muhsin Yazıcıoğlu gibi kişilerin mezarları giriyor. İkinci gruba, devlet mezarlığı ve askeri mezarlıklar. Üçüncüsü ise, bildiğimiz asri mezarlık ve Karşıyaka mezarlıkları. Gerçekte bu türler dördüncü bir tür eklenebilir: Eski kent dokusundaki cami ve mescitlerin avlularında veya bahçelerindeki çok küçük, mahalle içi mezarlıklar... **Kentin güvenliği/ güvenilirliği** Kent, yeni gelenler için, başlangıçta, bir güvenlik sorunu olduğunu düşündürüyor. Tekinsizlik duygusu, korku var. Kap-kaç korkusu, gece korkusu, gece yaşamının olmayışından doğan tenhalaşmanın verdiği korku ve gecenin tekinsizliği, keyifsizliği, Ankara'nın dikkat çeken özelliklerinden. Önceleri, kentin güvenilirliği önemseniyor, travestilerden korkuluyor. Sonra bu korkular dağılıyor ve tam tersine kentin güvenli, geceleri de güvenli, kadınlar için de güvenli, evine yürüyerek gidenler için de güvenli, kaybolma tehlikesi olmayan bir yer olduğu algısına doğru bir yol izleniyor. Arabalı insanlara öğütler veriliyor. Bununla birlikte, korkulacak/ sakınılacak yerler de var. Bu semtlerden en sık tekrarlananlar, Çiğçi, Yenidoğan ve özellikle geceleri Ulus. Geleneklerine bağlı olduğu için Sincan da

önerilmeyen semtlerden. **Kentin gece yaşamı** Gece Ankara'da yaşam olmaması, erkenden herkesin evlerine çekilmesi, 22:00'den sonra kentteki yaşamın bitmesi, otobüslerin neredeyse kalamaması, 12:00'den sonra dolmuşların son seferlerini yapması ve biraz sonra da bitmesi, kamu araçlarının bulunmaz olması, gece yaşamını destekleyecek hiçbir aktivitenin olmayışı, bu hizmetleri sunan yerlerin azlığı ve çeşitsizliği... Bütün bunlar, özellikle deniz kentlerinden gelenleri oldukça yadırgatıyor. Gece ıssız bir çöle dönüşüveren bir metropolü algılayamıyorlar. Gece yaşamının yokluğunda ciddi bir çelişki seziliyor. Sosyal ortam bir bakıma alkole dayalı ve aracı veya paranz yoksa orayı terk etmek zorundasınız. Kentin zaten insan ilişkileriyle ayakta durduğunu düşünüyor, beri yandan, evinize de gidebilmek istiyorsanız, bu ilişkilerin geliştirilebileceği kamusal mekânları gece yarısından önce ya da hemen sonra terk etmek zorundasınız. "Gece hayatı var gibi" ama kimin için? Sadece özel arabası olanlar ya da evine yürüyerek gidebilecekler için... Yani çok sınırlı, küçük bir grup için. Örgençler, gençler, parası bol olmayanlar, orta gelir düzeyinde

olanlar için değil gece yaşamı. Diyelim ki gece aşırı güvenli, ama nereye gideceksiniz, gece eğlencesine/ Ankara'nın gece hayatına nasıl katılacaksınız? Kentin gece kültürü, bu özellik üzerine kurulmuş. Geleneği böyle; yani kasaba kültüründen miras bir durum var gibi... Eğlenmek isteyen ya bol parası olacak, ya da ancak gece yarısına kadar eğlenip evine dönecek. Bu da, kentteki insan ilişkilerini evlere kapatan, ilişkilerin ancak küçük özel topluluklar halinde gelişmesine elverişli olan bir durum yaratıyor. Kentteki gece yaşamı çeşitlenemiyor, gelişemiyor. Neredeyse 100 yıla yakındır bütün dünya ülkelerinin elçiliklerini barındıran bir kent, birçok uluslararası kuruluşun devletle ilişki kurma zorluğundan dolayı bir ofislerinin bulunması gereken bir yer... Buna karşılık, küçük ve sadece elit ama çok sönük ve oldukça heyecansız bir gruba yönelik (Kavaklıdere, Çankaya ve belki kısmen Kızılay'da), ya da "hacıağalara" yönelik ama çok sığ, renklerden yoksun ve bir sünnet düğününü andıran (Ulus, Cebeci ve Maltepe'de) iki küçük alt kültürden başkası bir türlü oluşamıyor gibi... Bu nedenle Ankara'da kasabalılıktan öte, metropole özgü >> 18

Gel Tanışalım Önce...

Birol ÖZDEMİR

Geç otur şöyle kardeş; yerleş, bir lojman vermiş olabilirler sana, bir oda bir yurttta. Çoğunuzu verirler, kalanınız da kiralık evlere yerleşirsiniz genelde, ne kadar kalacağınız belirsiz olduğundan benimle.

Kim bilir sorup soruştururken neler duydun, daha görmeden sevdin belki, ürktün ya da. Belki yüzünü ekşittin, il sınırına bile varmadan bunalıp bozkırdan burnunu kıvırdın hatta. Peşin peşin ne hükümler verdin, kim bilir.

Gri. Bahse girerim en çok bunu duydun adımla beraber, diğer benzer sıfatlarla birlikte: sıkıcı, puslu, memur, kravatlı, ceketli, monoton, soğuk... Tanışacağız yakında, bunların hangisi ne kadar gerçek, kendin göreceksin, doğrusu da bu zaten, çok şey söylemem anlamlı olmadığı gibi, yersiz de. Haberlerde neredeyse her gün ilk benden bahsediliyor, hem en sıkıcı öznelere, neler düşünüyordun acaba dinlerken, gelmeden. Nereme hiç dokunmamamı tembilediler, keserler mi dediler, soyarlar mı, neyse ne, ben o işlere bakmam, gezer etrafıca görürsün dilersen. Veya güneşli bahar günlerimde bile yanında bir kazak, bir hırka bulundurman şart mı gerçekten, anlattıkları gibi? Boş verelim bunları, ıvır zıvır, ben o işlerden de pek anlamam.

Ben sana başka şeyler anlatacağım arkadaş! Ben, evet griyim, ama aslında inan, sadece siyahtan değil, beyazdan da iyiyim. Mutlaka hoşluklar umuyorsun şimdi, elbet beklentilerin çeşitli, açık konuşacağım, ben sana pek bir şey vermeyeceğim. İstemediğimden değil, imkânlarım elvermediğinden, yoksa sen de denizin kıyısında güzel rüzgârlara bırak isterim ne varsa içinde

kötücül, ya da bir küçücük şehrin sükûnetini yedireyim zihnine, dinlenelim beraberce. İstemez miyim sanıyorsun her gün başka bir temaya atayım seni içimde, en güzel müzikleri benim sesimden dinle, en havalı danslar için onlarca sahne kurayım sana, ama bildiğin griyim işte, bembeyaz bir dünya kuramam sana, ha, seni karalara da boyamam, korkma.

Utanmasam "zırnık alamazsın benden" diyeceğim, değil mi? Değil; sana küçücük bir ipucu vereceğim, yakalarsan, başka hiçbir yerin vermeyeceği şeyler var öbür ucunda, dinle. Her yeni gün yeni insanlar atacağım önüne, büyük görünsem de çok kente göre, o kadar küçüğüm ki, sık sık karşına çıkacaklar hepsi. Ve sen, misafir, zamanla seçeceksin aralarından yanında hep olsun istediklerini. En çok beni sevenlere bak, en iyi onlara. Çünkü karşılıksız aşk tuhaf ve pahası biçilemeyen bir şey, onlara hiç vermeyeceklerimi bile bile seviyorlar işte beni ve böylece eşli bulunmaz dostlar oluyorlar, bana ve seçtiklerine. Çok ve iyi okullar var bende örneğin hocam, ama diploma alırken nerede ne iş yapacakları belirsiz, para bende değildir ama yine de beğenilmeyen şu kasaba halimden para için iş, aşk, hayat için ayrılmak zorunda kalırken onlar, içleri hep buruktur. Denizsiz yaşayamaz ya örneğin bazısı, onlar denizi aylarca görmeden âşik kalmayı öğrenir, vapura bindiklerinde, ayazıma alışkın bedenleri yanı başında bekler dalgaların, diğerleri içeri koşarken yer kapmaya. O kadar az yerim var ki oturup iki tek atmaları için akşamları, ama nereye otursalar evleri bilirler kısa sürede, kimle otursalar kardeşleri.

Ben yani sana, bu kadar az şey sunarken, hayatın boyunca en çok ihtiyacın olabilecek şeyi, en güzel dostlarını bulma şansını vereceğim.

Gel otur şöyle kardeş, simidim özel, çayım güzel, iki lafın belini kiralım hele. Bakarsın sarar muhabbetim, kalkasın gelmez.

Görmek İsteyen Gözler İçin Ankara II: Taşankara

S. Erdem TÜRKÖZÜ

"Taşankara" desem "o ne babo?" diyeceğiniz ama fotoğrafa baktığınızda "aha buymuş", diyeceğiniz heykel neredeyse yirmi yıldır Ankaralılarla... İnternette hakkında neredeyse hiçbir bilgi bulunmamaktadır: Wikipedia'da Ankara Başkentin Tarihi, Arkeolojisi ve Mimarisi, Ankara Enstitüsü Vakfı Yayınları, s: 269'dan yapılmış bir alıntı yer almaktadır: "Taşankara, Danimarkalı heykeltıraş Jorgen Haugen Sorensen tarafından 1992 yılında yapılan ve Ankara'nın, Çankaya İlçesi'ndeki Sakarya Caddesi yaya bölgesine konan heykel. Sorensen bu heykelin yapımı için Ankara'da oluşturduğu atölyede çalışmıştır. Heykelin boyutları 130x195x410 cm'dir".

Şimdilerde bir buluşma noktası olarak işlev gören bu heykel ve çevre düzenlemesi o kadar başarılıdır ki kimse bu soyut heykeli yadırgamamakta, adını öğrenme isteği bile duymamaktadır. Oysa modernleş(meyi)tirmeyi bir misyon olarak benimsemiş bir şehir olarak Ankara, mesaj kaygısı taşıyan, figüratif heykelle neredeyse tapmaktadır. Ayrıca gri granit de sadece Ankara'nın değil Danimarka'nın da bünyesine yabancısıdır. Ne zaman granit görsem Özal'ın dışı açılmaçılığı aklıma gelir. Ama Sorensen heykelini granit yerine diyelim bazaltla yapmış olsaydı bu kadar etkileyici bir yapıt çıkarabilir miydi? Ortada kör gözüne parmak bir figür olmadığından, Taşankara'ya da binbir yorum getirilebilir. Elbette ne anlatmak istediği Sorensen'e de sorulabilir. Heykel, bana kalırsa, Ankara'nın binlerce yıllık geçmişine ve bu geçmişin oluşturduğu birikime gönderme yapmaktadır. "Bu birikim" sayesinde ki tepedeki devasa kütle ("günümüz"), inanılması güç bir dengede durmaktadır.

İş başvurusu için geldim ilk olarak Ankara'ya. Kumrular Sokak, numara... "Kumru" bana pek çok şey anımsatır. Hep düşünürüm insan bir yiyeceğe neden kumru der ki? Susamlı bir ekmeğin içine bolca konulan sosis, salam, sucuk, turşu ve kaşar peyniri... İşte kumru. Hoş bir gülcük kaplar yüzümü. Sonra sevdiğine en sadık kuştur Kumru. Her mahallede bir maça kızı olur ya, bizim sokakta da bir Kumru Ablası vardı mesela. Yolunda ne Ferhatlar, Yusufklar, Mecnunlar can verdi. Ve yaşamımdaki son kumru:

Kariyerimi görüşmeyi Güvenpark'ta önüme çıkan ilk So... diye daha sözümü el işaretleriyle bana gideceğim Yürüdüm. Sağlı karşıladı beni. bu sokak diye edemedim. gözüm. Eş dost, yemeden gelme dönerci vardı tıklım doluydu. döner yiyordu Yalnız hissettim

Evime ait pek çok anı, göz pınarlarımda beliriverdi. Sokağın melankolisi sardı beni. Mevsim sarı yaz. Yerlerde yapraklar. Kediler tini mini hanım ritminde yürüyor. Amanın bunlar mıymış Ankara kedisi? Hepsini bizim sarman ve tekir! Tanıdık simalar arayarak sokağı tırmanıyorum ağır aksak. Kalabalık bir bir siliniyor ve İzmir Caddesi sapağını geçince durgun bir göl yalnızlığı kaplıyor içimi. Ve benim Ankara'm başlıyor.

belirleyecek olan yapacağım sokak... dolmuştan indim kişiye "Kumrular ağzımı açtım tamamlamadan, hiç konuşmadan yeri gösterdi. sollu ağaçlar Yaya yolu olsaydı düşünmeden Lokantalarla takıldı Ankara döneri demişlerdi. Ne çok ve hepsi tıklım Ankara'da herkes benim dışımda. kendimi o anda.

"Ankara'da insansız zaman geçmez" hoş giden bir çözüm belki, ancak diğer taraftan da, bir çeşit hapisane hayatı tanıması gibi. İlginç hiçbir yer, olay yok. Ne yapabilirsiniz ki? İnsanları keşfetmek ve oradan doğru ilginç dünyalar aramak tek çıkar yol gibi kalıyor.

Ankara, evcil insanların taşrası. Gece Ankaralıları evinde oturuyor. Arkadaşlığınıza, akşamları, kamusal mekânlarda değil de evlerde güçlendireceksiniz. Ya da bunun dışında iki yol kalıyor size, ya hemen Ankara'dan kaçmak ve "gerçek bir kente" geri dönmek, ya da "Sıkıntıdan adam olmak".

İ Melih Gökçek faktörü

Dikkati çekecek kadar belirgin bir biçimde tekrar eden bir diğer düşünce de Gökçek'in çok belirgin bir biçimde sevilmeyen bir adam olması. Buna "nefret derecesinde" bile denilebilir. Ankara'nın olumsuzluklarının sorumluluğu, önemli ölçüde Gökçek'e yükleniyor olmalı?

GERİYE BAKIŞ/ ANKARA'DAN AYRILDIKTAN SONRA HİSSEDİLENLER: ANKARA'YI ÖZLEMEN

Sonuç olarak, mektuplara göre, Ankara'yı çok zor seversiniz (isterseniz "alışırsınız" da diyebiliriz "kasmaya gerek yok, şehir işte; elbet biter") ama

ayrılınca Ankara'yı özlersiniz. Bu doğal bir duygu da olabilir. Terk edilen her yer, alışkanlıklar, arkadaşlıklar bir hüznün verebilir insana. Bu özlemden Ankara'ya özgü bir sonuç çıkartabilir miyiz acaba? Ankara kentinin kendine özgü bir sonuç? Bir kimlik özelliği, bir nitelik?

Gerçekte sevilmesi güç olan bir kenti, "insan ögesi"nin ön plana çıkartılması ile sevmek, Ankara'ya özgü bir durum mudur? Bu bir anlamda, metropolün anonim mekânları ve kalabalıklar içinde birey olarak duyulan keyif/ coşku, eğlenme ve doyuma karşılık (ona yeğlenen), evinize/ semtinize gidince, birbiriyle kaynaşabilen insanlar/ komşular arasında, (bir bakıma daha kasabalı/ insan ilişkilerindeki sıcaklığı kaybetmemişlik ortamında) hissedilen doyum mudur?

Bu olguyu, büyük kent/ metropol kültürünün (anonim mekânlarda ve özel mekânlarında birey ve yalnız olarak toplumsallaşan insanlara ait kültürün) bir altındaki toplumsallaşma kategorisi olarak düşünmeli miyiz? Ankara için geçerli olduğu düşünülen sosyal ortam tanımında, bir bakıma, birbirini tanıyan/ tanımayı meraklı insanların, küçük toplum özelliklerini benimseyerek, grup içi dostluğun çabucak oluşabilmesine elverişli sosyal ortamın

geliştiği tanımlanıyor, Ankara için. Bu ne kadar doğru? Ankara'da hangi insanı seveceğiz? Hangi gruptaki, sosyal kategorideki insanı?

Bu tür bir yorum, Ankara'daki bütün alt kültürler için, acaba, çok da sağlıklı olmayan bir "içe kapanma" ve kaynaşamama durumunda dengelenmiş olmak gibi yorumlanabilir mi? Ankaralıları, bir metropol kent toplumsallaşmasını (bütün farklılıklarıyla birçok alt kültürün doğal bir özgürlük ve eşitlik içinde kaynaşabileceği öncülünü içselleştirerek gerçekleşen metropol kültürünü) henüz başaramayacak kadar bütünleşememiş bir toplum mu? Eğer böyleyse, kentteki bu kültürel yarılma ve klastrafobik içe kapanma, nasıl bir süreçle gelişiyor ve dönüşüyor?

Bu sorunun en kaba yanıtı için iki dönem ayırt etmek gerekiyor: Yüzyılın ilk çeyreğinden (heterojen Osmanlı kentinin-kasabasının çökmesi sonrasında), yarısına kadar oluşan kent ve 20. Yüzyıl'ın yarısından sonra oluşan kent (belki bunu da, 1980 öncesi ve sonrası olmak üzere, iki alt bölümde incelemek daha doğru olacaktır). Ancak hemen belirtmek gerekir ki, başlangıçtaki ilk dönem ve "modern Ankara inşası" dönemi için inanılan efsane, Ankara'nın, ülkenin en uygar, bilgili ve nazik insanların

kenti olduğu doğrultusundadır. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ise, göç seliyle akan insanlar, giderek kenti ele geçirmiş ve burayı çok büyük bir Anadolu kasabasına dönüştürmüşlerdir. Şimdi algıladığımız bu kabalık, kültürsüzlük, kent toplumu olma özelliklerinden ve nezaketten bunca uzak olmak, Melih Gökçek'in bu sarsılmaz saltanatı, bu toplumsal sürecin sonucudur.

Bu durumda belki, Ankara'yı, çok çabuk şişmanlamış ama algı ve duygu dünyası, değerleri aynı hızda gelişmemiş bir çocuk ya da kentsel olgu olarak düşünebiliriz? Eğer böyle düşünürsek, yeni başlayanların, Ankara için, dışarıdan gelmiş birisinin gözüyle algılarını, yaptıkları gözlemleri ve daha sonra oluşan değerlendirmeleri anlamlandırmamız kolaylaşabilir. Çok içeriden bakmanın konforundan kurtulup, yeni gelenlerin gözüyle görmeye çalıştığımızda, biz de, Ankara'da aksayan şeyler ve nedenleri üzerinde daha kapsamlı ve belki bu bakış açısının sağladığı avantajlarla gerçeğe daha yakın bir Ankara algısı ve bilgisi elde edebiliriz?

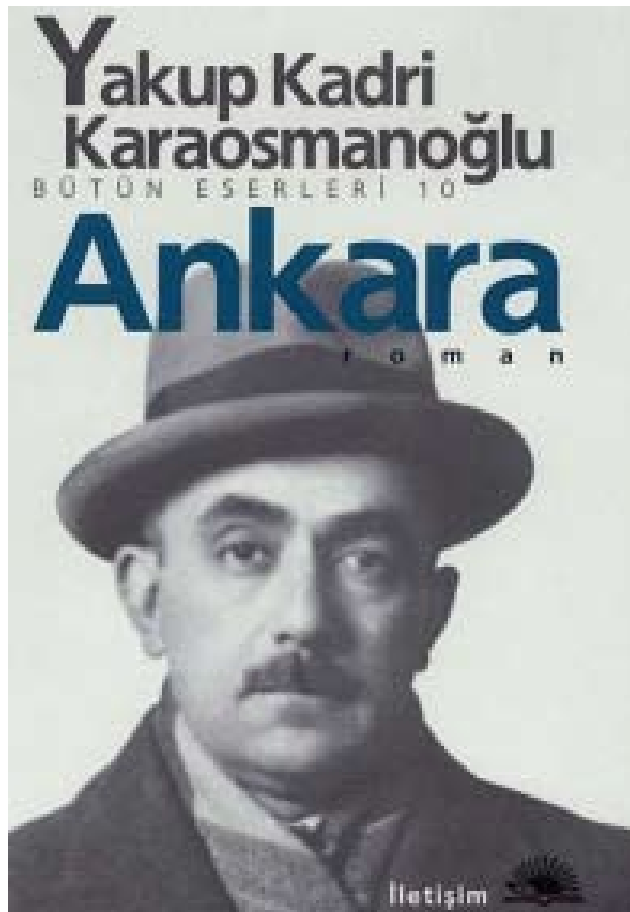
/SON

Yeni Başlayanlar için Yakup Kadri'nin Ankara'sı: "İstanbul Hanımları Bizi Bir Alay Vahşî mi Sanıyorlar?"

S. Erdem TÜRKÖZÜ

Ankara'yı okuyup bitirdiğinizde geriye ne kalır? Başkarakterlerin (protagonistlerin) adları mı? Dönemin Ankarası'nın coğrafi, mekânsal özellikleri mi? Tüm o insanların yirmi yıl içinde oraya buraya savrulmuşları mı? Artık aramızda olmayan Lozan'ın "azınlıkları" mı? Kadınlara yönelik şiddet mi? Yakup Kadri'nin "ütopya"sı mı? Yakup Kadri'nin üçüncü baskıda dile getirdiği hayal kırıklığı mı? Hiç sanmıyorum.

Geriye kalanlar aslında sözünü etmeye değmeyecek kadar küçük bir imge: Ankara'nın bir metafor oluşu, bir "hayal ülkesi"ne ve bir "masal iklimi"ne¹ dönüşmüş bir mekân algısıdır.

İstiklâl Savaşı'nın son bulmasından yıllar sonra bile, Denizlerin asılması ve Mahirlerin katledilmesine rağmen, hâlâ gücünü koruyan, "Ankara'nın taşına bak...da ifade edilen, solun en azından bir kısmı için, umutların başkenti olma niteliği. Bu, diğer tüm niteliklerini gölgeleyen bir niteliktir: Ankara, Ahmet Hamdi Tanpınar'a göre, "uzun tarihinin şaşırtıcı terkipleriyle doludur" ama ardı ardına yaşanan felaketler geçmiş zamanın pek az eserini bırakmıştır. "Acı bir karışıklık içinde bu tarih daima insanın gözü önündedir"² ama geçmişin bütün bu göz önünde olma ve içiçe geçme durumuna rağmen, "burada tek bir vak'a, tek bir zaman, tek bir adam muhayyileye ükmediyor"³ ve "bu o kadar böyle ki Ankara, istiklâl mücadelesi yıllarından bütün mazarını yakarak çıkmış denebilir"⁴. Tanpınar'ın saptığı "mazarını yakma" edimi bilinçli bir edimdir ve bir metafora, bir simgeye dönüşmenin ve Yakup Kadri'nin Ankara'sının yazılabilmesinin önkoşuludur. Dönemin, mazi olarak yakılacak Ankarası romanın ilk bölümünün başkahramanlarından biridir: Özellikle İstanbul'dan gelip Ankara'ya, Solfasol'un geçen ayki (Ağustos 2011) sayısında dosya konusu olan Hamamönü'ndeki Taceddin Mahallesi'ne yerleşen Selma-Nazif çiftinin yaşadığı çevre böyledir. Artık var olmayan Taceddin Mahallesi'nde⁵ gündelik hayat, İstanbullu bir hanım için bir kısır döngüdür: karşılıklı ziyaretlerden ve mandaları, mektebe gidip gelen küçük Ankaralı'ları ve "bire bir gölge hüznüyle duvar diplerinden teker teker geçerek" evlerine "bir tehlikeden kaçır gibi çabucak giren", "kederli ve endişeli" (erkek) Ankaralıları kafes arkasından izlemekten başka yapacak bir başka şey de yoktur. Gramafon, kolonya, kokulu el sabunu, dışmacunu, bira⁶ gibi malların yokluğu da işleri kolaylaştırmamaktadır. "Halide Edip olma" vazifesini, "yaşını başını almış ve hayatta

rtık kendisi için yapacak bir şeyi kalmamış hanımlara bırakan"⁷ Selma için böyle bir girdaba yakalanmak nerede olursa olsun kaçınılmazdır ama "medeniyet" Ankara'ya gelmek için bir kez yola çıkmıştır: "Hem canım, bu 'biz-onlar' lâkırdısı da nedir? Hepimiz Türk değil miyiz?"⁸ dir.

Dönemin Ankarası'nda, "hiç insan eli değmemiş kır yollarından, derelerden, tepelerden geçerek" Etlik'e gidilir (s. 29) ve Solfasol'un suyu meşhurdur (s. 32). O Ankara'da, Çankaya, bir "tepenin arkasındadır", uzaktır, yüksektedir (s. 55); Dikmen diye bir yer vardır, "o kadar pitoresktir ki..."; evler "kinalıdır", Alman ve Felemenk şalelerini hatırlatır (s. 57); ve Ankara, "Anadolu taasubu"nun görece dışındadır, yoksa "İstanbul hanımları bizi bir alay vahşî mi sanıyorlar?"dır (s. 56). Romanın üç kısmından birincisi ve İstiklâl Savaşı sona ererken, "Selma hanım, o sabah hastaneye gitmek için sokak kapısından çıkarken, Ömer efendinin ilk defa gülümsediğini gördü" (s. 85). Selma-Nazif çiftinin Ankara'daki ev sahibi olan Ömer Efendi, Büyük Kavga'nın ikinci yılında birden bire zenginleşen, "servet ve samana konuveren" (s. 23) Sungurluzadeler'dendir. İttihad ve Terakki'nin millî iktisat siyasasının bir parçası olarak uyguladığı "vagon" ticareti ve tehcirler sayesinde, I. Dünya Savaşı sırasında birdenbire savaş zenginleri peydahladı. Ömer Efendi de bunlardan biridir ve romanın ikinci kısmı da bu sonradan olma zenginlerin yıkılışı Ankarası üzerindedir. Gülümsemektedir çünkü gün onun günüdür.

Ömer Efendi inkılâbın artık yavaşlaması gerektiğini savunan ve onun kazanımlarını kendi lehlerine pekiştirmeye girişen sağ kanadı temsil ediyorsa; inkılâbın "eşitlikçi" kanadını, romanın entelektüeli Neşet Sabit temsil etmektedir. Neşet Sabit "Millî Mücadele şartlarının hâlâ hakim olduğu" Taceddin Mahallesi'nde oturmaktadır ve "inkılâbı hiçbir zaman hayatın dışı şekillerini değiştirmek manasında" almamıştır (yani yıllar sonra icat edilen kavramı kullanacak olursak "Gardirop Atatürkçüsü" değildir): "Bizim ruhumuzun yeni hayat prensibinin, yeni hayat özünün tomurcağı daha çatlamadı. Çatlamış olsaydı, memleketteki hayat şartlarının yalnız küçük bir ekaliyet lehine değil bütün millet için değişmiş olması lazımgelirdi" (s. 115). Neşet Sabit'in aslında solculukla yakından uzaktan ilgisi olmayan bu "eşitlikçiliği", bir proleter devriminden duyduğu korkudan kaynaklanmaktadır. Neşet Sabit'e göre, "milliyetçi Türk garpcısı" garplılığa Türk üslubunu, Türk damgasını vuracak, "Garb medeniyetinin yıkılıp çökmesine sebep olacak unsurları bu taze, arı vatan topraklarına taşımakta ve aşulamakta ne mana" olduğunu sorgulayacak ve "Garbta hüküm süren çürümüş bir sınıfın istihlak ve istihsal [tüketim ve üretim] şartlarını kendimize tatbik" karşı çıkacaktır (s. 126-127).

Kitabın ilk baskısının 1934 yılında yapıldığını, 1922'den beri İtalya'da Mussolini'nin ve 1933'den beri de Almanya'da Hitler'in iktidarda olduğunu hatırlamak, Yakup Kadri'nin kaygılarını anlamayı bir ölçüde kolaylaştıracaktır. Ayrıca romanın üçüncü bölümündeki korporatist rejimin ilham kaynaklarını da gösterecektir. Yakup Kadri'nin ve Kadro'cuların "çürümüş sınıf" teşhisi yerindedir ama Yakup Kadri'nin, Ziya Gökalp'in "hars-medeniyet" kartezyen ikililiğine başvurması ve ona sınıfsal bir boyut kazandırması, uygun bir çözümmüş gibi görünmemektedir. "Hars-medeniyet" kavramsallaştırması zaten sorunludur: Kavramsal düzeyde yapılabilen ayırım pratikte mümkün değildir. Tüm mütedeyyinlerin sorunu da aslında buradadır: Değişimin karşısında duracak hiçbir maneviyat yoktur.

Yıkılması gereken iki Ankara vardır: Osmanlı ve İttihad ve Terakki dönemi Ankara'sı ve Cumhuriyet'in ilk on yılında biçimlenen "küçük bir ekaliyet" in, "çürümüş bir sınıf" in Ankarası.

Rivayet o ki Onuncu Yıl Marşı'nın güftesinin ilk hali "on yılda onbeş milyon-er yarattık her yaştan" şeklinde anlaşıldığı için değiştirilmiş ve "onbeş milyon genç" yapılmıştır. Yakup Kadri'nin Ankara'sının ütöpk kısmı ise, yine Onuncu Yıl Marşı'nın "imtiyazsız, sınıfsız, kaynaşmış bir kitleyiz" dizesinin cisimleşmiş halidir. Uzun uzun özetleyerek kimseyi sıkamayım. Thomas More'un ütopyasında olduğu gibi, değişim ilga edildiği için ne Ütopya'nın ne de Yakup Kadri'nin Ankara'sının bir tarihi vardır, olabilir. Bireyler tek tek biyolojik süreçten geçerek (Yakup Kadri, Selma'nın yaşlanması üzerinde uzun uzun durmasının nedeni de birey-toplum farklılığını vurgulamak istemesidir) ama her iki toplum tasarımı da katı kuralları ve bilge yönetimleri⁹ sayesinde toplumsal

ölümsüzlüğe erişmiştir. Ama Yakup Kadri'nin Ankara'sı çok daha sıkıcıdır: Ütopya'da insanlar en azından mekânsal olarak yer değiştirerek farklı alanlarda uzmanlaşabilir ve farklı manzaraların tadını çıkarabilirken; Yakup Kadri'nin katı işbölümü buna izin vermez görünmektedir. Orta Anadolu'luların hayvancılık ve sanatlar konusunda uzmanlaşmasına "karar verilmiştir", tarımı yapma hülyasını tamamen bırakmalıdır (s. 212). Daha da fenası, Yakup Kadri'nin Ankara'sında "Türkiye'de işçiler birer devlet memurudur" (s. 172-173).

Yakup Kadri romanının üçüncü baskısına yazdığı "Bir Not" adlı girişte, cumhuriyetin kuruluşunun üzerinden kırk yıl geçmişi olmasına rağmen hâlâ "kaltaban"ların¹⁰ Ankarası'nda "tepinip durmakta" olduğumuzdan duyduğu üzüntüyü dile getirir. Kaltabanlar galebe çalmış, "onbeş milyon genç" yerine "onbeş milyoner" gerçekleşmiştir. Yakup Kadri 1934 sonbaharında tiran'a elçi olarak atanarak, "kendi mecmusunu, kendi fikir organını, tam kıvamına geldiği bir devirde kendi eliyle kapatmak zorunda" bırakılır.¹¹ Artık ne Yahudilerin pansiyonları (s. 16), ne de Ermeni terziler (s. 47) var Ankara'da... Proleterlerse hâlâ bedbahtdır... Ama Solfasol'un epigrafındaki Cemal Süreya şiirinde dendiği gibi: "Bu, böyle gidecek demek değil bu işler".

¹ "Hele son zamanlarda, ecnebi işgali altında bir zindan haline gelen İstanbul'da, bir kaçış ve kurtuluş parolası gibi kulaktan kulağa fıslıdanan, her fıslıdanışta gözlerde bir ümit ve intizar ışığı parlatan ve o gizemliliği kendisine esrarlı bir cazibe veren Ankara kelimesi, ideal Ankara'nın adı, zihinde zaten bir hayal ülkesi olarak yaşayan bu yerî âdetâ bir masal iklimi haline sokmuştu", Y. K. Karaosmanoğlu, Ankara, İstanbul, Remzi Kitabevi, 3. Baskı, 1964, s. 13.

² A. H. Tanpınar, "Ankara", Beş Şehir, İstanbul, MEB, 1969, s. 7.

³ A.g.y., s. 17.

⁴ A.g.y., s. 18.

⁵ Hacettepe Üniversitesi kurulurken yerlebir edilen mahallelerden biri; sadece camii ayakta kaldı. Restore edildiği iddia edilen camiiinin de ne kadar ayakta olduğu ise bambaşka bir konudur.

⁶ Bira yoktur ama rakı, yaşağa rağmen, bol bol bulunmaktadır (s. 47). İçki yasağı hakkında bakınız: Onur Karahanoğulları, Birinci Meclisin İçki Yasağı Men-i Müskirat Kanunu, Ankara, Phoenix Yayınları, 2008.

⁷ Y. K. Karaosmanoğlu, Ankara, s. 14.

⁸ Nazif, Ankaralıları kastederek Selma'ya, "biz bundan sonra onlarla iyi geçinmeye mecburuz. Ankara'dan başka gidecek yerimiz kaldı mı? Şimdiden İstanbul âdetlerini yavaş yavaş unutmak lâzım..." der. Selma, sayısal üstünlüğe karşı, sömürgecilerin kerameti kendinden menkul ahlâki üstünlüğüne sarılarak, "A, hiç değil, ben onlara benzeyeceğime onlar bana benzemeğe çalışsın. Biz buraya medeniyet getiriyoruz" der, diyebilir. Bu medeniyet götürme misyonu, Yakup Kadri'ye ütopyasını yazdıran temel itici güçtür (a.g.y., s. 25).

⁹ Yakup Kadri'nin Ankara'sında tanrı: "Bundan dört yıl evvel [Selma'nın] yüzünü gördüğü ve sesini işittiği Tanrı, aydınlığa, ol! demişti; aydınlık oluyordu. Suyu Ol! demişti su oluyordu ve 'suların arasında Levh olsun' demişti. Levh, meydana gelmişti ve 'tohum verir nebatı ve yeryüzünde tohumu kendisinden olarak cinsine göre yemiş veren ağaçlar husule gelsin' demişti ve 'tohum cinsinden türlü ağaçlar bitmişti'" (s. 163-164).

¹⁰ Neşet Sabit'in son bölümünde "artık memleketi toz pembe bir renk arkasından gören, millîti azami tokluk ve bolluğa ermiş farzedilen ve artık inkılâbın durması lâzım geldiğini söyleyen oportünist tipler"i yermek için bir yazdığı tiyatro oyununun adı: Kaltabanlar (A.g.y., s. 182).

¹¹ Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Zoraki Diplomat, Ankara, Bilgi Yayınevi, 1967, s. 12.

AYIŞIĞINDA AGORA

GEÇMİŞİNİ UNUTAN KENT ANKARA'YA HATIRLATMALAR

Ali Akın AKYOL

Ankara'ya sessiz şehir, memur şehri diyenlere dudak büküp, gülünüz geçiniz. Şurda üç beş yıla kadar İstanbul'dan kaç bin yıl eski bir şehir Ankara derdik de şu namert Marmaray Kazılarında Neolitik iskeletler çıkmaydı. Ama "İstanbul'un başı sonu yok Ankara'nın var der", hemen çıkarız işin içinden de birader.

Ankara'nın Kalesi var, fotoğraf tutkunlarının avcılığa çıktığı, keçisi var yüzyıllardır seyyahların methiye düzdükleri, armudu da var, balı da, kedisi de, tavşanı da, çiğdemi de var.

Yoldan 10 kişiyi çevirip, "say bakalım geriye doğru şu bildiğin uygarlıkları" desek herhalde Bizanstan öteye giden çıkmaz (isterseniz deneyin). Roması, Galatı, eski Yunanı (Heleni veya Grek'i diyelim de var ya neyse), Frig'i, Hitit'i... var da var. Yalnız şu Hitit olayı biraz karışık, hala bir netleşme bekliyoruz. Sen gel taaa Haymana'daki Gavurkaleye de 60 km yukarı çıkma Ankara'yı geç sonra Çorum'a kadar git. Olacak iş değil ya neyse. Ha gayret, Ankara kent merkezinde bir Hitit buluntusu da bulacağız yakında. Kazılmazsa da çıkmaz hani yani. Hitit neyse, Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu'nun Ankara çevresindeki "Çubuksuyu, Eti Yokuşu, Dereköy-Ludumlu, Gölbaşı-Mogan, Üregil ve Keçiören" de yaptığı araştırmalar ile ele geçen buluntular, Yontma Taş Çağı Kültürü'nün Ankara yakın çevresinde ve hemen tüm Orta Anadolu Bölgesi'nde var olduğunu da kanıtlamakta.

İşte flash news (reklamlardan hemmen sonra demeyeceğim): sıra bizim deyişimizle Makedonya Kralı Büyük İskender'de (Alexander). Hani hocası Aristo'nun deyişiyle kalemin gücü yerine kılıcın gücünü seçen İskender; İ.Ö. 333 baharında doğudan gelip Anadolu'yu istila eden Persleri (doğudan gelince istila, batıdan gelince sefer olan şey) yenerek Ankara'yı kendi imparatorluğuna katmış. Ankara'nın 75 km doğusunda, zamanın ana yolu üzerinde bulunan Polatlı yakınındaki kördüğüm boyunduruğu kılıcı ile haşırtt (efektyle) diye de kesmiş. Anadolu'ya İ.Ö. 278'de gelen savaşçı kavim, Galatlar, eski Ankara Kalesi'ni ya yapmışlar ya da çevresine yerleşmişler. Bölgede siyasal birliği kuran Romalılar (resmi söylemler böyle, sanki onlardan önce zamanın Ankaralıları mağarada yaşıyor ve herhalde keçiler tarafından yönetiliyorlardı!) İ.Ö. 189 yılında çeşitli kavimlerden ibaret Galatları yenerek Ankara'yı ele geçirmişler. Roma döneminde Ankara, Anadolu ana ulaşım sistemini oluşturan önemli yollardan birinin üzerinde, kaynaklarda belirtilen on iki phyle (aşiret tarafından) tarafından yönetilen çok katmanlı bir kentli kültür ortamındaydı. Pek bugün Ankara'nın Roma Dönemi kalıntıları nerede? Eğer kazılar yapılırsa Vilayet Meydanı'nda (üzerinde leylek yuvası olan Justinianus Sütunu çevresinde), Roma Hamamı çevresinde, Augustus Tapınağı ile Kale arasında bulunuyor. Nerden biliyorsun dersiniz jeofizik denen bir bilim dalı da bu işe yarıyor diyeyim uzatmadan. Roma Hamamı ve Ankara Tiyatrosu ise açıkta zaten. Kent kaşiflerine; "Roma (Caracalla) Hamamı'ndan kaleye hücuuum" diyorum. Augustus ise şöyle diyor kendi adını taşıyan tapınağında "on dokuz yaşımda kendi özel kararım ve özel masraflarımla bir ordu kurdum. Bu ordu ile devleti, ezilmekte olduğu partinin tahakkümünden kurtararak yeniden hürriyete kavuşturdum". Sanki çizgi roman kahramanı Conan gibi. O da "...Şunu bilin

ki Prensimsim, kabaran okyanusların Atlantis'i ve onun görkemli kentlerini yutmasından sonra dünyada o güne değin görülmemiş bir çağ başlamıştı... İşte bu sıralarda Kimmeryalı Conan geldi.

Çelik bilekli elinden kılıcını hiç bırakmayan bu kara saçlı, şahin gözlü yiğit tüm imparatorlukları sandallı ayağının altında çiğnemek istiyordu.." diyor. Benzerlik bulamayanlar tapınaktaki yazıtın gerisini de okumalıdır (sıfırcı hocadan ev ödevi).

Ankara'nın Roma Dönemi, askeri ve ticari yönünün ötesinde zengin bir kent imgesini ifade ediyor. Bu dönemde yaklaşık yüz bin kişilik nüfusu ile sosyal ve görkemli bir imparatorluk kentidir Ankara. Roma'da şenliklerin birkaç haftayı geçmediği dönemlerde Ankara'da bir ay süren Dionysos şenliklerinden söz ediliyor. Bunun maliyetini de zengin bir şehir taşıyabilirdi ancak. Romayı Roma yapan imparator Augustus Ankara'yı imparatorluk ünvanı (Sebaste) ile onurlandırırken doğu eyaletlerinin başkenti olarak da burayı uygun görmüş. Daha sonra Bizans imparatorları Doğu Roma yönetim merkezini İstanbul'a taşıdıkları zamanda bile Ankara önemini korumaya devam etmiş hatta daha da arttırmış. İmparatorlar, haberciler, askerler yol üzerindeki Ankara'da konaklamışlar. Hatta imparator Arcadius Ankara'yı tatil kenti olarak kullanmış. Ankara'nın Bizans Dönemi Roma Dönemi kadar bilinmiyor, yapılaşmadan öte ancak buluntulardan takip edilebiliyor. O döneme ait Justinianus Sütunu'nun bir imparatorun geliş için yapılması ise ayrı bir rivayet. Nerede ve niye tek bir sütun? Ankara zenginleştiği birçok saldırıya hedef olur ama her seferinde yeniden onarılır ve toparlanır. Ankara zaten Frig döneminden beri üretilen keçi yünü ticareti ile bütün dünyada aranan bir ticari ürün satıcısı kent durumundadır (kentnin son yüzyılı hariç!).

Selçukluların başkentleri Konya'yı ihya ettiği dönemlerde yıldızı solan kent, Ankara'nın Beylikler Dönemi'nde Beylerbeyi'nin makamıdır yine. 1300'lü yıllarda "Ahilik" örgütlenmesinin de önemli şehirlerinden olan Ankara, Osmanlılar döneminde de ticari bir merkez olma niteliğini korur.

Günümüz Ankaralılarına diyeceğim şu ki; bu kent eski bir kenttir, bilirsiniz. Merak etme ve keşfetme duygunuzu her daim yeniden besleyiniz. Antik kent merkezine, Ulus ve çevresine tez vakitte gidile, Ulus'da sadece adres tariflerine konu olan Roma Hamamı'nda ne var bakıla, Hacı Bayram Camisi'nin yanındaki yapılar neymiş farkedile, karşı sırta bir tiyatro var hayret edile, kaleye çıkılıp kente bakıla, (Uçurtmayı Vurmasınlar Filmi'ndeki Nur Sürer edasıyla), bir kerede en az üç han, 2 müze (gezmek pahalı diyecelere müze kart öneriyorum, bu neden eskidi, tembellik baki himm) ma'ile gezile, bakırcı, antikacı dükkanlarına uğranıla, resim ve ebru ışıklarına takılınıla, yorulunca gözleme yenilip devam edile.

Ağza biber şu cümlelerden ısrarla kaçınınız: bu adamlar bunları nasıl yapmış, fotoğraf makinesini bizden kim yanına alacaktı? tuvalet mi, neyse çocuk da şuraya yapıversin, taş işte!

Yeni Sezon Yeni Heyecan

Feride Sevdâ ÖNDÜL

Yaz sezonu çoğu kişi için sıkıcı geçebilir. Eğer bir de tiyatro izleyiciyse. Ekim ayının gelmesini bekler bütün bir yaz, oyunlara gidemeyince kendini boşlukta hisseder. Böyle hisseden kaç kişi var bilmiyorum; ama ben onlardan biriyim. Sonunda yaz bitti ve eylül ayı geldi. Perdelerin açılmasına sadece 2 hafta kaldı.

Tiyatro severlerin beklediği haber sonunda açıklandı. Devlet Tiyatrolarının 2011-2012 tiyatro sezonu ilk tur oyunları belli oldu. Ankaralı tiyatro müdavimlerini bu sezon birbirinden güzel oyunlar bekliyor. Bu oyunlar içinde hem yerli hem de yabancı yazarların yazdığı eserler sahne ışıkları altında izleyiciyle buluşmak için gün saymakta. Ekim programı belli oldu. Yeni sezon oyunları arasında Haldun Taner'in klasikleşmiş eseri Semih Sergen rejisinde Sersem Kocanın Kurnaz Karısı, Antik Yunan oyun yazarı Aristophanes'in Yücel Erten'in yönettiği Barış adlı oyunu, Haldun Dormen'in yazdığı ve yönettiği Kantocu, Angelo Savelli'nin yazıp yönettiği Figaro, Arthur Miller'in yazdığı Ayşe Emel Mesci'nin yönettiği Orkestra, Faruk Ertem'in yazıp Volkan Özgömeç'in yönettiği Elma Hırsızları, Aylin Tez'in yazıp Mehmet Ege'nin rejisörlüğünü yaptığı Bir Tayyare Serüveni, Tennessee Williams'ın yazıp Jason Hale'in yönettiği Sırça Kümes adlı oyunları hayata geçirilmekte ve geçen sezon Devlet Tiyatroları tarafından ilk kez gerçekleştirilen "Üç Yönetmen Üç Oyun" projesi bu sezon ikinci kez sahnelenmekte. Bu proje içinde Ethan Cohen'in yazdığı Bahar Kerimoğlu'nun yönettiği Bekleyiş'in yanında John Steinbeck ve Boris Vian'ın metinlerinden Ülkü Tamer tarafından çevirilip, Gökhan Aktemur tarafından oyunlaştırılan ve Umut Toprak'ın yönettiği Karıncalar ve Yaşar Kemal'in yazıp Nazlıhan Yenişehirlioğlu'nun yönettiği Köroğlu'nun Meydana Çıkışı oyunları oynanacak. Geçtiğimiz yıldan devam eden oyunlar da var. Müzisyenin izleyiciyle dertleştiği Olcay Kavuzlu'nun oynadığı Kontrabas; Servet Pandur'un

oynadığı rolle Baykal Saran 2009-2010 Tiyatro ödülü ile 1. Sadri Alışık Anadolu Tiyatro Oyuncu Ödüllerinde En İyi Kadın Oyuncu ödülünü kazandığı Krem Karamel; yazdığı öyküler nedeniyle sorgulanan ve şiddet gören bir yazarın durumunu anlatan, Tolga Tekin'in oynadığı polis rolüyle Baykal Saran Tiyatro Ödülüne layık görülen Yastık Adam; dört kadın oyuncu ile, farklı sosyal ve ekonomik koşullara sahip olan, evlilikleri aldatma, dayak yüzünden biten kadınların durumu bazen neşeli bazen de acıklı bir dille anlatan Gülçin Yaşaroğlu'nun 2009-2010 10. Lions Tiyatro Ödülleri Komedi Kadın Oyuncusu ödülünü alan, Sinek Kadar Kocam Olsun Başımdaya Bulunsun; Şu sıralar en çok izlenen dizilerden biri olan Behzat Ç de başrol oynayan Erdal Beşikçioğlu'nun üst düzey oyunculuk sergilediği Bir Delinin Hatıra Defteri; Ali Berktaş'ın yazdığı ve Ayşe Emel Mesci'nin sahnelediği, oyuncularından Erdiç Güler 2009-2010 Sanat Kurumu Övgüye Değer Erkek Oyuncu, Rengin Samurçay'ın En İyi Kadın Oyuncu, ışık tasarımcısı Yakup Çartık'ın En İyi Işık, yazarı Ali Berktaş'ın 35. İzmit Küntay Tiyatro Ödüllerinde En İyi Oyun Yazarı ve Ayşe Emel Mesci'nin En İyi Yönetmen, oyunun En İyi Yapım Ödülü, 2009-2010

I. Anadolu Sadri Alışık Tiyatro Ödüllerinde Ayşe Emel Mesci'nin En İyi Yapım Yönetmeni, Tahsin İncirci'nin En İyi Müzik ödülünü aldığı Kerbela, Rüştü Asyalı'nın Cem İdiz ile birlikte sahneye taşıdığı Nazım Hikmet'in Memleketimden İnsan Manzaralarından Onbir Tablo ve minik izleyiciler içinse Ulviye Karaca'nın yazıp yönettiği İlyas Zeki Karaca, Gerçek Özkök gibi oyuncuların yer aldığı Keloğlan Keleşoğlu; Özlem Saraç'ın yazıp Asuman Bora'nın yönettiği çocuk oyuncuların yanı sıra Gülşah Çomoğlu, İlay Tiryaki gibi genç oyuncuların oynadığı Camdan Kalp ve Rada Moskova'nın yazıp Ulviye Karaca'nın yönettiği Cebrail Esen, Abdullah İndir, Halil Akarsu'nun aralarında bulunduğu oyuncuların yer aldığı Nereye Koşuyorsun Böyle Minik Tay oyunları Ankara'da devam edecek. Önümüzdeki aylarda bu oyunları tek tek ele alıp daha detaylı bakacağız. Hem değerlendirmeler yapıp hem de önerilerimizi sizlerle paylaşacağız. Biletler 19 Eylül Pazartesi hem gişelerde hem de internette satışa çıktı. Şimdiden tiyatro severlere iyi seyirler diliyorum.

Oysa Hayat Hiç Öyle Bir Şey Değil

Hayat üzerine ne de çok söz söylenmiştir; bir anlam yüklemeye kalkanı da çoktur betimlemeye/tasvir etmeye çalışanı da. Herkes bir şekilde hayatı anladığını ya da belki de anlamadığını gösterebilmek için hayat hakkında söz söyler. "Hayat biz planlar yaparken geçip giden"den "saçmanın kendisi" ne, "yaşanması gereken"den "sen olmasan canım bu hayat çekilmez" e türlü türlü sözler düşünceler ve duygular ortalığa saçılmıştır. Hayat denenin ne olduğundan çok (ki bakıldığında ne'likle ilgili bir çalışma ya da analizden çok bir tasvir ve benzetme yolu seçilmektedir) nasıl olması gerektiğine dair de sayısız tavsiye söz konusudur. Özellikle kadim zamanların söz söyleyicileri her nedense insanlara hayatın ne olduğunu anlatmak çabasıyla tanımlamalar yapmaya çalışmış ve nasıl yaşanması gerektiği konusunda da sıkı tavsiyeler vermişlerdir. "en doğru hayat . . ." ya da "hayatı yaşayabilmek için . . ." diye başlayan binlerce cümle vardır. Bu cümleleri duyan okuyan insanların bir kısmı da yaşamlarını bu düsturlara uygun hale getirmeye çalışmıştır ve hayatları da bu çabalamayla geçmiştir. Bir kısım insan da "yahu madem bir takım insanlar, hayat denen hakkında bir takım sözler söylemeye kendilerini yetkin görüyorlar benim başım kel mi diyerek kendilerini de bu yetkinlikte görmeye başlamışlar ve başka söz öbeklerini ortalığa saçmışlardır. Şimdi kime sorsanız hayat hakkında mutlaka size söyleyecek bir şeyi vardır. Tıpkı aşk gibi. Herkes yaşıyor bu hayatın bir parçasını doğal bir sonuç olarak da yaşadıklarından öğrendiği (bunu da umuyorum) bir şey var hayat hakkında. Öğrenmeyenler de kopya çekiyorlar zaten bir başkasından. Ama sonuçta nefes alıp verme süresine de indirgenebilen bu hayat parçası (yaşam) hakkında bir takım fikirleri mevcut. Yaşam ve hayat arasındaki büyük farkı bilmeden hem de. İnsan kendi yaşamını hayatın ta kendisi sanmaktadır. O yüzden de hayat denileni yaşamla karıştırır. Misal; hayatın anlamı nedir diye bir soruya kendi yaşamının anlamından yola çıkarak ya da başka insanların yaşamlarından yola çıkarak cevap verir. Bütün yaşamların biraradeliğinden ortaya çıkan hayat hakkındaki görüşü de tabii ki eksik ve bütünü açıklayabilmekte aciz olacaktır. Senin kısacık yaşamın kocaman hayatın içindedir. Her neyse mevzu fazla dallanmadan devam edelim.

Kişi neden yaşadığı şeye bir anlam yüklemek ister ya da bir anlam olup olmadığını sorar? İnsan denen ulvi varlığın anlamsız bir şey yapamayacağı savıyla mı yola çıkıyoruz? Hayat olarak tanımlaması ve nasıl olması gerektiğine dair bir takım kurallar uydurmasının sebebi nedir? En başında ortaya çıkan bir hayat tanımından bahsedelim. Nedir hayat? Düşünürler, sanatçılar ve şairler (şairleri ayırsam kızmazsınız değil mi?) başta olmak üzere neredeyse her

insan hayatı tanımlayabilir ve ne olduğunu anladığını söyleyebilir. Bir kısım insan da kendisine saçma, garip, çekilmez, yaşanmaz, olmaz olsun böylesi, mecburiyet, gamsız vs. diyecektir. Böyle yaparak da içinde bulunduğu ya da yaşadığını söylediği hayatı biliyor ya da anlamış gibi görünecektir. Ve bu da en basit ifadesiyle bir rahatlama sağlıyor (demek ki). E tabii ki bir de işin eğlence yönünü seçenler de vardır. "Hayat ne garip vapurlar filan" dan "murphy yasaları"na kadar bakabiliriz. Madem ciddi olarak tanımlayamıyor ya da anlatamıyoruz bu hayatı o zaman belki de eğlence ve espri yoluyla anlayabilir ve anlatabiliriz diye düşünmüş olmalı. Çünkü ciddi olarak hayata oyun, illüzyon, boşluk, kaos, düzen, karmaşık, basit dediğimizde ortaya çıkan daha fazla soruya yanıt vermek durumundayız oysa bunu komiklikle yaparsak kimse bizden ikinci cevabı dahi beklemez.

Aslında insanlar durmaksızın bir diğerine bir şey söyler, söyledikleri de genel olarak kendileri ile ilgilidir ve kendilerinden yola çıkarak karşdakine olması gerekenin, doğru olanın ne olduğunu söyler. Bu sözlerin kaynağı da kendi yaşamları ve tecrübeleri olduğu içindir ki herkes yaşadıklarını hatırlar ve yaşadıklarının asıl olduğunu düşünür. Birebir "ben sana hayatın anlamını söyleyeceğim ya da doğru hayat nasıl yaşanır anlatacağım" biçiminde sözler değildir bunlar ancak bir şekilde ötekine davranışlarla, sözlerle ve ortaya konulan "benim prensiplerim var" göstergeleriyle yol gösterici kılavuzlar olmayı kafaya koymuştur. Dolayısıyla her durumda hayatın ne olduğunu anlamak için genellikle geçmişe doğru bakarız, geçmişten gelen düşünce ve sözlerden, başka yaşamların sahiplerinin sunduklarına göz gezdiririz. Bu belki de "içinde bulunduğumu daha zor tanımlayabilirsin" düşüncesinden ileri gelmektedir. O yüzden değil midir ki "abi bir geri çekilip, bir içinden çık da bak o zaman göreceksin aslının ne olduğunu" sözü? Biz hayatın içinden çıkarak bakmayı ve tekrar geri gelmeyi henüz beceremediğimiz içindir ki bizden öncekilerin yaşamlarında edindiklerini takip ederek en azından geçmiş ve geçen süreyi anlamlandırabileceğimizi sanıyoruz. Buradan da yola çıkarak bu hayat denilende isimleri ve sözleri kalmış bir takım kişilerin hayat hakkındaki sözlerini anlamaya çalışıyor, ezberliyor ve hatta kendimize kılavuz etmeye çalışıyoruz. Kişi yaşadığı şeyin ne olduğunu yaşarken anlamaktan acizmiş gibi gelmiyor mu size de bu durumda? "Bir de hayat bir andır o da bu andır" gibi fantastik, bir anı yaşamak gerekliliği üzerine söylenmiş cümleler var. "Şimdi ve burada olan" (sanki birisi bu duruma 'dasein' gibi bir şey demişti ama onun bahsettiği benlikti) şeyin yaşanması gereken olduğunu ve onun dışındakilerin o kadar da önemli olmadığı anlamına mı geliyor bu hayat tanımı?

Hayatı aşkla, bilgiyle, güçle, korkuyla, bencillikle vs. ile de ilişkili olarak tanımlayabiliyoruz tabii ki, bizi tutan bir şey yok bu konuda. Nasıl ki herkes bu hayatı biliyor doğal olarak herkes için özel ve öznel hayatla ilişkili bir kelime ya da kavramın olması da normaldir. Ve tabii ki benim de hayata dair bir takım tanımlar yapmışlığım vardır. Farklı olan tarafı sadece bir tane değil benim tanımım. Ama onlardan birini buraya alalım sadece. Örnekle ifade etmeye çalışırsam; "hayat kocaman ve boş bir bakınızdan ibarettir." Neden mi? Şöyle ki, hayata dair söylenenler ve verilen tavsiyeler bizi genel olarak daha öncesinde yaşanmış bir duruma yönlendirirler. Yani bizden istenen sözü edilen zamanda ve mekanda yaşananları anlamamız ve hayata dair bir ipucunu oradan elde etmemizdir. Biz de her insan gibi gider ve bakarız. Ve ne görürüz? Hiçbir şey. Neden? çünkü o zamanda ve mekanda yaşananlar ve yaşayanların bizim yaşamımızla bir ilgisi yoktur. En azından direkt bir ilgi söz konusu değildir. O anı yaşayanlar bizden farklı bir takım özellikleri olan insanlardır, o anın geçtiği zaman ise içinde bulunduğumuz zamandan farklıdır. Dolayısıyla bizim gönderdiğimiz yerde bulacağımız bizim ihtiyacımız olan şeyden farklıdır ya da biraz daha iyimsen olursak çok fazla eksiktir. Bu gönderilme işini ben bakınız olarak adlandırıyorum. Hani yazılarda bizi bir başka yere gönderen bakınızlar gibi. Yazıdaki bu bakınızlar hayattaki bakınızla işaret edilen yaşam parçası aslında bizim bir işimize bizi gönderdiği yerde bulacağımızın mevzuyla daha yakın olacağını bilir. O yüzden itirazlarınız lütfen o taraftan gelmesin. Ayrıca neye ve kim itiraz edebilir onu da bilemiyorum ama insan denileni göz önüne aldığımızda bu olanaksız gibi görünmüyor. Neyse, insanların birbirlerine sürekli olarak bir şeyleri anlattığı ve gösterdiği bu dünyada bize hayat ya da hayatın anlamı olarak gösterilen o bakınızla işaret edilen yaşam parçası aslında bizim bir işimize yaramaz ve dolayısıyla biz için "boş"tur. Bu sözün kendisi yani hayat kocaman ve boş bir bakınızdan ibarettir sözü size hayatın kendisi hakkında elle tutulabilir bir bilgi ya da yardım eli sunmayı aklından bile geçirmez. Söylediği şey gayet basit olarak "hayat denileni anlamak ve yaşamak için kimsenin bakınızına ihtiyaç duymadan el yordamı ve akıl aletiyle ilerleyiniz"dir.

Yoksa kim ne derse desin kim hangi tanımları yaparsa yapsın, kim bilgece veya esprili olarak hayatı çözdüğünü söylerse söylesin, kim bizim hayatımızın nasıl olması üzerine ahkam keserse kessin ona söyleyecek mutlaka bir sözümüz olacaktır. Benim de var.

Hayat hiç öyle bir şey değil.

nekibu // kidnapped child

Başkent, Kasım Ayında 10 Gün Boyunca 63 Tiyatro 86 Etkinlik ile Hayat Bulacak...

"Yaşanılır Bir Dünya İçin Sanat" temasıyla 1996 yılında başlayan festivale 16. Yılında da ilgi doruk noktada.

Son yılların en büyük sanatsal buluşması için geri sayım başlıyor...

TAKSAV-Toplumsal Araştırmalar Kültür ve Sanat için Vakıf tarafından düzenlenen, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Devlet Tiyatroları, Belediyeler, Sivil Toplum Örgütleri, bir çok kurum ve kuruluşların da destekleri-

yle 18-28 Kasım 2011 tarihlerinde 16. Uluslararası Ankara Tiyatro Festivali gerçekleştirilecektir.

Festival, farklı organizasyon yapısına sahip tiyatroların; buluşma, deneyim paylaşma, üretim aşamaları, ortak sorunların konuşulması, tiyatroların örgütlenmesi ve benzeri konular da bilimsel ve akademik yaklaşımlarıyla; sanat dünyasının ilgi odağı olmaya devam edecektir.

TÜRKİYE'NİN SÜRE GELEN EN ESKİ 3. DERBİSİ...

Mehmet Ali ÇETİNKAYA

25 Eylül 2011 Pazar günü, saat 20:00'de, 19 Mayıs Stadi'nda, Ankara'nın en büyük derbisi olan Gençlerbirliği-Ankaragücü maçlarından biri daha oynandı.

Maçtan bir gün önce, NTVSpor'da canlı olarak yayınlanan "Yensen de Yenilsen de" ye bir Gençlerbirlikli olarak katıldım. Programdan önce yaptığım araştırmalarda ise Ankaragücü-Gençlerbirliği rekabetiyle ilgili ilginç bir bilgiye ulaştım. Ünlü futbol istatistikçilerinden Cem Pekin ve Mehmet Yüce'den de doğruladığım bilgiyi, programda söylemeye karar verdim.

Türkiye'de oynanan en eski derbi, 1904 yılında oynanan Moda-Kadıköy maçı imiş. Süre gelen derbiler içinde en eskisi ise 1909'da oynanan Galatasaray-Fenerbahçe maçı iken, bunu Altay-Karşıya ve Ankaragücü-Gençlerbirliği derbileri takip etmekteymiş.

Kısacası, ilk kez 1923 yılında karşı karşıya gelen iki Ankara takımının 88 yıllık rekabeti, aynı zamanda Türkiye'de süre gelen en eski 3. derbi olma özelliği taşıyor. Tüm dünyada, futbolseverlerin ilgisini çekmek ya da taraftarların takımlarına, ilgili maçlar üzerinden daha çok sahip çıkmaları için kullanılan bu tarz bilgiler maalesef bizim ülkemizde her zaman İstanbul hegemonyasının çelik çarklarında unufak oluyorlar...

Türkiye'de futbol sadece 3 takım üzerine kurgulandı

ve oynandığı için, diğer takımlar hakkında hiçbir bilgiye ulaşamıyoruz. "Büyükler"imizin, sadece günü kurtarmak için yaptığı, plansız-programsız, kısa vadeli çalışmaları yüzünden, ülke futbolunda ne bir istikrar ne de bir albini yaratılmıyor.

25 Eylül 2011, saat 20:00'da, ilk 3 maçta hiç puan kazanmayan ve ciddi bir yönetim kaosu yaşayan Ankaragücü ile rakibine göre daha derli toplu görünen ama aslında bariz sıkıntıları olan Gençlerbirliği, Türk Futbolunun en eski 3. derbisi için sahaya çıktılar. Tribünlerdeki yaklaşık 12 bin seyircinin takip ettiği maçın kalitesi maalesef vasatı geçemedi. Önce Gençlerbirliği Soner ile golü buldu, sonra ikinci yarıda çok gömülmesinden ötürü yediği baskının ardından bir karambol golüne engel olamadı ve maç 1-1 berabere bitti. Maçtan sonra Ankaragüçlü futbolcular ile taraftarlar 2011-12 sezonunda kazanılan ilk puanlarını doyasıya kutlarlarken, Gençlerbirliği taraftarlarının aklı karamboldan yenilen ve 2 puanı çimlere gömen golde kalmıştı. Gençlerbirliklilerin iyi niyetini suiistimal edencesine, Gençlerbirliği'ne ayrılan maraton tribününe giren ve sağ tarafta kümeleşip Ankaragücü tezahüratlarında bulunan bir grup taraftarın yarattığı gerginlik dışında sakin bir Ankara derbisi daha sona erdi. Süper Lig'de kalmak için her iki takımın da daha çok

çalışması gerektiğinin ortaya çıktığı bu köklü derbinin, Türk futbolu içerisindeki değerinin uzun vadede anlaşılması, benim en büyük dileğim. Çünkü bu tarz değerlere sahip çıktıkça, bir yandan İstanbul hegemonyasının çelik çarklarından biraz daha uzaklaşacağız, hem de futbolu daha çok seveceğiz...

www.macanilari.com
www.mehmetalicetinkaya.com

Ankara Satış Noktaları:

Dost Kitabevi (Konur Sokak), Dipnot Kitabevi, İmge Kitabevi, Turhan Kitabevi, Ada Kitabevi (Arcadium AVM), ODTÜ Öykücü Kitabevi, ODTÜ Mimarlık Fakültesi Kırtasiye

İstanbul Satış Noktaları:

Mephisto Kitabevi (İstiklal Cad. no: 125) Parmakızı Kitabevi (Kadıköy Akmar Pasajı No: 70/25) Semerkand Kitabevi (Beyoğlu Süslü Saksı Sok.No: 5)

Solfasol Mekanları:

Solfasol'ü okuyabileceğiniz mekanlar da var! Kızılay'da EskiYeni, Ortadünya, Tenedos ve Sakal'da, Tabut Kafe'de, ODTÜ Sunshine'da; Kaley yolunuz düşerse Kirit Kafe'de (Koyunpazarı Sokak No:60) Solfasol bulabilirsiniz.

Ya da bize bir mail atın biz size ulaşalım. abone@gazetesolfasol.com

Gökçek Hukuka Artık Güveniyor

Büyükşehir, Başkent'in Ulaşım Ana Planı için Yola Çıkıyor

Ankara Büyükşehir Belediyesi, "Ulaşım ana planı"na start verdi. Gazi Üniversitesi ile Ankara Büyükşehir Belediyesi, uzman ve akademisyenlerin yürüteceği "Ankara ulaşım ana planı" için protokol imzaladılar. Gökçek imza töreninde ODTÜ'ye yüklendi. ODTÜ'nün hiçbir bilirliliğinden lehlerine bir karar çıkmadığını belirten Gökçek artık adalete güvendiklerini ve Gazi ile yapacakları işbirliğinin Ankara'ya çok şey kazandıracağını düşündüklerini söyledi.

Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek ile Gazi Üniversitesi Rektörü Rıza Ayhan, Büyükşehir Belediyesi Konferans Salonu'nda 26 Eylül Pazartesi günü düzenlenen törenle "Ulaşım Ana Planı Protokolü"nü imzaladılar.

Belediye başkanı, yaklaşık 2 sene süreceği olan çalışma için pek çok uzmanın istihdam edileceğini, yüz binin üzerinde kişiyle değişik anketler yapılacağını ve Ankara'nın ulaşım planına kavuşmuş olacağını anlatarak, "İnşallah planı seçimlerden önce Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinden çıkaracağız" dedi.

Ankara'da Ne Değişecek?

Basının sorularını yanıtlayan başkan, "Ankara'da ne değişecek" sorusu üzerine 30-40 yıl sonranın çözümünü bu yeni ulaşım planında bulmaya çalışacaklarını dile getirdi. Ve, planlamaya ilişkin bütçenin 6-7 milyar TL civarında olduğunu ve AB'nin hibe programlarından destek alma teşebbüslerinin olacağını belirtti.

"İptallerden çekiniyorduk. Artık Adalete Güveniyoruz"

Nüfusu oranı olarak, dünyanın en rahat trafiğine sahip olduğu iddia edilen(!) Ankara, 1993 ten beri trafiği kaosa ve araç öncelikli hale getiren uygulamalarının, bat-çık kavşaklarının iptalinden çekinerek yapamadığı "Ulaşım ana planı" için hukukun da desteği(!) ile harekete geçmiş oldu...

Belediye başkanının açıklaması da bunu doğruluyor;

"Eğer ben 15 sene içinde yeni bir ulaşım planı yaptırırsam ve bu

plan mahkemelerden dönsaydı mevcut olan icraatlarımızın hiçbirini yapma şansı olmaz, her şey hukuksuz ve kanunsuz olurdu. Bu tip konularda özellikle ODTÜ bilirkişi olarak tayin ediliyor ve şimdiye kadar ODTÜ'nün lehimize verdiği bir karar yok. Bu nedenden dolayı bugüne kadar yapmadık. Ama artık adalete güvenimiz tam. Bu açıdan Gazi Üniversitesi ile yapacağımız işbirliği içerisinde hukuk yollarında hesap vermeye hazırız. Üniversitemizin bu işi en iyi şekilde yapacağına inanıyoruz. Bundan sonra konunun planını da savunmasını da Gazi Üniversitesi yapacak. Ben inanıyorum ki ulaşım planı Ankara'ya çok şeyler kazandıracak."

Ankara Nazım İmar planında deneyimli araştırmacılara sahip ODTÜ ekolü, Büyükşehir aleyhine verilen mahkeme kararlarındaki bilirliliğinin cezasını ödemiş oluyor.

Ulaşım ana planını yapacak Gazi Üniversitesi'nin, protokolü imzalayan rektörü Rıza Ayhan'ın Ankara'ya ilişkin görüşleri, nasıl bir plan hazırlanacağını ilk işaretlerini vermekte.

Rektör Prof. Dr. Rıza Ayhan'ın araştırma ve bilimsel veri kokan açıklamaları; "Bizim hedefimiz Ankara'nın ileriye dönük problemlerini çözmek, pik saatlerdeki sıkıntıları gidermek ve otopark problemleriyle ilgili önerilerimizi sunmak. Yoksa ben Ankara'nın trafiğinden sıkıntılı olanlardan değilim. Sıkıntılı olanlar mukayese edemiyorlar. 4 milyonun üzerinde ve sürekli olarak yoğun bir misafir alan, turist alan bir şehir burası. Buna rağmen çok rahat... Bize bilgilerimizi tatbikata aktarabilme imkanı sağladığı için Belediye'ye çok teşekkür ediyoruz. Herhalde şehircilikte ilklerden birini gerçekleştiriyoruz."

Bize bilgilerimizi tatbikata aktarabilme imkanı sağladığı için Belediye'ye çok teşekkür ediyoruz. Herhalde şehircilikte ilklerden birini gerçekleştiriyoruz."

Bisiklet yolları da düşünülüyor...

Anket sorularının içeriği sorulduğunda, Trafik Planlama Bölümü'nden Yrd. Doç. Dr. Ebru Vesile Öcalır; anketin oldukça detaylı hazırlanacağını söyleyip, "Anket, tek bir kişinin değil, o hanede yaşayan herkesin ulaşım alışkanlıklarını tespit etmeye yönelik bir anket olacak" dedi. Bisiklet yollarına ilişkin bir çalışma olup olmayacağına yönelik soruya da "Böyle bir düşüncemiz var hatta sayın başkanla da paylaştık, gayet olumlu yaklaştı. Ayrıca onu da planımıza katmayı düşünüyoruz." şeklinde cevapladı.

4. Ulus Baker Buluşması 15-16 Ekim'de, ODTÜ Mimarlık Amfisi'nde

ULUS BAKER KİMDİR?

2007 yılında kaybettiğimiz önemli akademisyen ODTÜ Sosyoloji Bölümü'nü bitirdi. Gilles, Deleuze ve Baruch Spinoza çevirileri yaptı, makeleler yazdı. ODTÜ, İstanbul Bilgi Üniversitesi ve Özgür Üniversite'de sinematahri, sosyoloji dersleri verdi. Politik teori, medya, sinema teorisi konularında çalıştı. Dziga Vertov üzerine sinema eleştirileri yaptı. What is Opinion (2001) adlı kısa bir filmin yönetmenliğini yapan Baker, Birikim, Toplum ve Bilim, Virgül, Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi'nde yazılar yazdı. Sovyetler Birliği'nde aldığı müzik eğitiminden dolayı müziğin her türünün bütün teknik bilgisine, yetkin kavrayışından ötürü de dünya müziğinin bütün arka planına, sosyolojik oluşumuna, felsefesine ilişkin olağanüstü bir birikime ve anlatım gücüne sahip olan Baker, özellikle de çingene müziği konusunda yetkindir. O, klasik müzik ve bütün dönemlerin müziğiyle Roman müziği arasındaki bağı, Türkiye'de en iyi kuran değil, tınıları, sözleri ve bütün kanıtlarıyla kuran kişi olma özelliğini taşıyor. Körotonmedya topluluğu tarafından ölümünden bu yana her yıl anma etkinlikleri düzenlenmektedir. körotonmedya.net adresinde pek çok makalesi bulunmaktadır.

2007 yılında aramızdan ayrılan Ulus Baker'in adına her yıl düzenlenen buluşmaların bu yılki başlığı 'Sosyal Bilimler ve Sinema Yakınlaşması: Sosyal bilimciler, videocular ve belgesel filmcileri bir araya getirecek olan buluşmanın programı şöyle;

15 Ekim Cumartesi

10.00-12.00
Sosyal Bilimciler, Belgesel Sinema ve Sosyal Bilimler İlişkisini Tartışıyor
Ahmet Gürata, Burcu Şimşek, Ersan Ocak
13.00-15.00
Belgesel Sinemaçılar, Belgesel Sinema ve Sosyal Bilimler İlişkisini Tartışıyor
Dursun Özden, Enis Rıza Sakızlı, Hasan Özgen
15.30-17.30
Güncel Sanat, Video ve Sosyal Bilimler
Nermin Saybaşılı, "Sanatın Ara Yollarında: Duygu, Kurgu, Deneyim"
Burak Delier, "İki Dilli Bir Ürünün Hikayesi: Tersyon Fizibilite Araştırması"
Ege Berensel, "Ulus Baker'in Montaj-Düşüncesi"
18.00-19.00
Video Gösterimi: Ölüm Ağrıları için bir Plan Sekans, Filippo Bonini Baraldi Etnomüzikoloji ve Video: Duygulanım Biçimleri Üzerine, Filippo Bonini Baraldi

16 Ekim Pazar

10.30-12.30
Bireyleştirme İlkesi, Toplumsal Tipler, Toplum/İnsan Bilimleri
Ali Akay, Levent Kavas, Onur Kara, Tansu Açık
13.15-14.45
"Boşuna Mı Okuduk?": Güvencesizler, Diplomalı İşsizler
Aksu Bora, Necmi Erdoğan, İlknur Üstün
15.15 -18.00
Forum: Beden, İmaj ve Ben
Nurşen Bakır " Biçimsiz İçerik İdeolojileri"
Göksun Yazıcı "Duygulanım ve Çokluk"
Gülsüm Depeli " Merakın Disiplinleşmesi ve Görsel Merak"
Ayşe Uslu "Ulus Baker'de Beden ve Düşünüş İlişkisi"
18.15-19.00
Forum: Bir Çatı Fikri

